RMK. I.
285

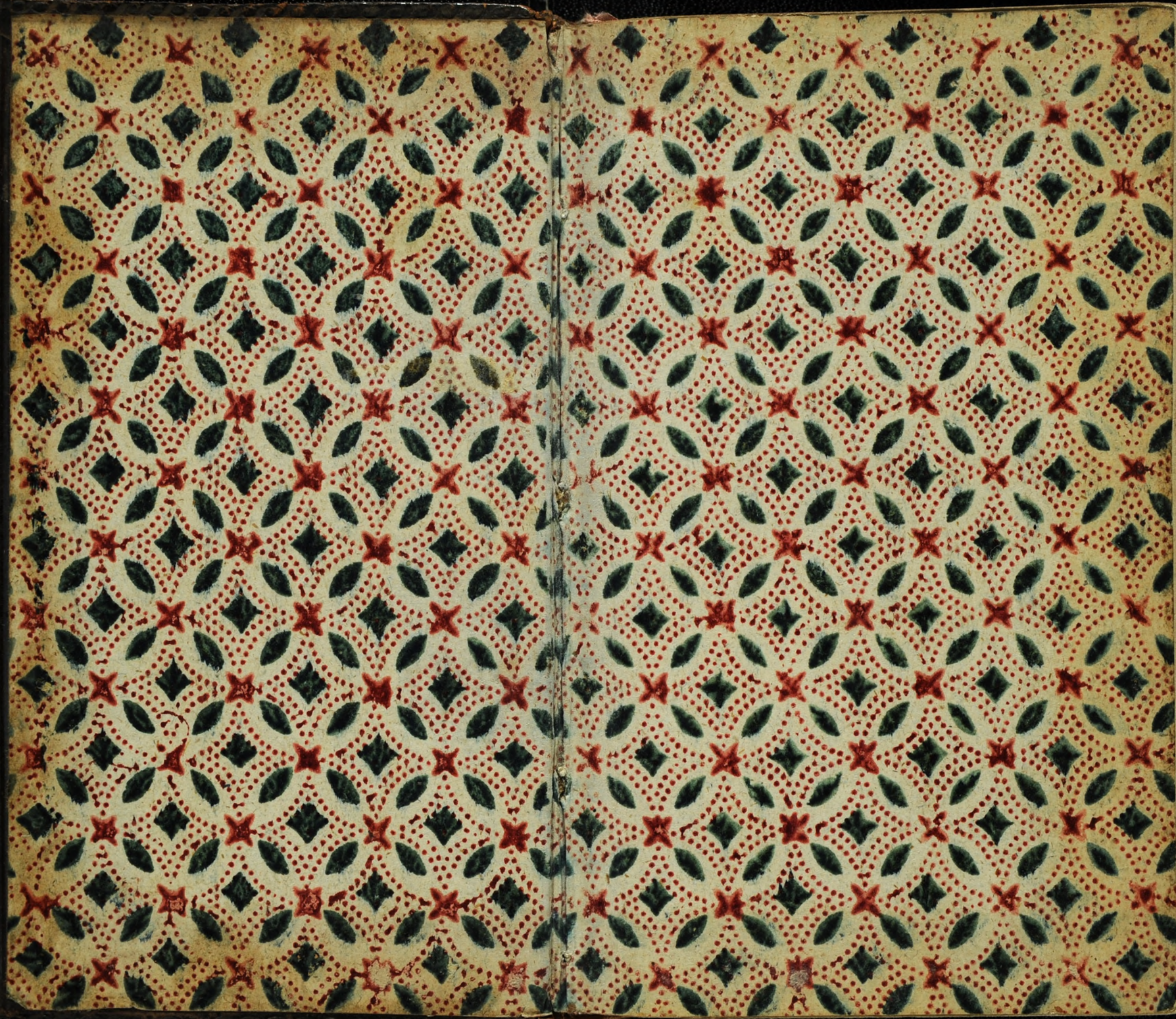

XXIV, B.

F. 8.

Sigl. I.

SZAZ FABVLA,

Mellyeket Æso=PVSBÖL, ES EGY, EB ÜNNEN EGYBE GYÜ-TET, ES ÓSZVE SZÓRZET, à Fabulaknak ertelmeuel egyetembe.

HELTAI GASPAR.

NYOMTATTATOT NIMET
Vivarat Manlius Ianos
altal.

1596.

Ex Bibl. Com. F. Széché nyi.

A M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA

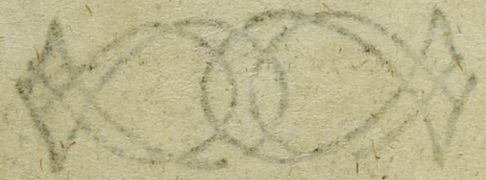

PRAEFATIO.

HELTAI GASPAR MINDEN IAMBOR OLVASSOKNAK KEuan Istentöl mind lelki s mind testi iokat.

SERETÖ Vraim es szerelmes attyamfiaj, Im gyütöttem es egybe szettem szaz Fabulat, regieket es Vyakat. Mi okbol müueltem legyen eszt, minden iambor oluaso meg ertheti az ertelmekböl, mellyeket minden Fabula melle chinaltam, es vtanna vettöttem. Senkinek é munkammal nem akartam artani, Senkit nem akartam boszszontani, Senkit is meg küssebiteni: Es velem, hogy ha valaki é fabulakat io szüuel meg akaria olusani, hogy sok io hasznot vehet belöle. Mert noha é Fabulak embertöl talalt es meg gondolt dolgok. De azert vgyan velleiessek, es külemb külemb szep es hasznos tanosagok vadnak benne.

De noha ides es igen io akaratbol fel vöt-

tem eſzt ê munkat (melly bizony nem igen kichin es alaualo) es noha nem keues haſzſzon io á iambor oluaſſoknak belőle: de mind az altal tudom, hogy ſokan leſznek, kik az en io ſzandekomat, es nehez munkamat mind viſzſza es gonoſzra magyarazak. Mert á ſzaya veſzſzeteknek akar mit adgy ele igbe, azert vgyan nem keduelik: mert â ſzaioknak ize el veſzert. Ollyan az irigyſegnek termeſzete is. Ezzeknek ezokaert ſemmit nem mondok, hanem eſzt, Hogy ha az en munkam nekik nem tetzik, Ottan úllyenek le, es chinallyanak iobbat. En bizon nem irillem.

Ha ezokaert en is vgy iarok, mint á ſzegeny ember, fiaual es ſzamaraual iart volt, Ninch mit tennem. Mert mikoron á ſzegeny ven ember hozza vőtte volna az ő gyermek fiat, es eleybe vőtte volna az ő egyetlen egy ſzamarat, hogy â varosba haytana el adnyi, meg latak őket az vt melet chelekedő es munkalkodo emberek, es meg meuetek â ſzegeny ven ember, monduan: Bezek bolond ageb ez. La mint hayttia előtte â ſzamari: Nem tud az ageb reaia úlni, Auagy á gyermeket

meket rea últőtni, melly, nehezen iarhat: ómaga is chak eleg ballaghattik.

Haluan aſzt á ſzegeny ember, fel últőte á gyermeket á ſzamarra es ómaga vtanaballaga. Latuan aſzt az vt mellet valo dolgozok, mondanak: Bezek bolond ven ember ez, Mert chak eleg ballaghat, megis nem últ fel á ſzamarrá, hanem á gyermeket últőte fel reaia: maga á gyermek kőnnyeb volna, es kőnnyeben iarhatna hogy nem ő maga,

Haluan eſzt á ſzegen ven ember, iſmeg meg maſſola tanachat, es le ſzalita á gyermeket, es ő maga úle fel â ſzamarra. Latuan aſzt az vt mellet munkalo emberek, mondanak, Michoda hituan kegyetlen ven ember ez: im ő maga fel últ á ſzamarra, es vtanna kel gyalogalni á ſzegeny gyermeknek. Lam vgyan rabba tőtte az őnnen fiat, es ſemmibe nem kimili á ſzegeny gyermeket.

A ven ember haluan e beſzedőket megh haraguek, es fel vona á gyermeket, es hatamege ültőtte aſzt á ſzamarra, es el indula á varos fele. Mikoron eſzt lattak volna az vt mellet valo dolgozo emberek, mondanak: Michoda bolond es kegyetlen ven ember ez? Lam

 á ter-

ſ termeſzet dolgat ſem erti meg. Mert azert vagyon á ſzamarnak olly rőuid hatta, hogy chak egy ember űlyen rea: ez kedig maſod magaual hagot á ſzegeny ſzamarra. Kar, hogy ollyan ven ember, es bolond.

Haluan aſzt á ſzegeny ven ember, monda: E nagy dolog, hogy ſem mikeppen nem talalhatom á modot, hogy vgy chelekőtheſſem, hogy az embereknek teſſek: es meg haraguan, mind á negy labat egybe kőte á ſzamarnak, es egy rudat nyuyta altal, es monda á fianak. Ier vidgyűk el: ne talam é mod tetzik nekik. Es ketten vinni kezdek á rudon á ſzamart.

Latuan eſzt az vt melet valo emberek, katzagni kezdenek, es mondanak: ő bolond ven ember mind fiaſtol, im mint viſzik á ſzamart. Ki lattot ſoha ollyan dolgot? Maga mint ketten űlhetnenek á ſzamar hatara, es ſzepen el hordozna őket á ſzamar, De latode mint bolondultanak meg mind ketten.

Haluan eſzt á ſegeny ven ember, igen meg buſſula, es monda á fianak. Oerdeg győzi ezeknek keduekre chelekődni. Ha imeſzt műuellyük, nem io: ha amaſzt műuellyük, az ſem

ſem io: Ha imigy chelekőſzünk, nem tetzik nekik: Ha amugy chelekőſzünk, az ſem io: Sem ekeppen, ſem amakeppen io Ier veſſük á viſzla ſzamart á vizbe, hogy meg menekődgyűnk tőle. Es be vetek oda á vizbe: es meg hala á ſzegeny ſzamar á vizbe. Es ekeppen á ſzegeny ven ember az ő fiatskaual penz nelkűl, es ſzamarnelkűl haza tere.

Ha ezokaert en felőlem, es az en munkam felől igy kezdnek itilni. Ninch mit tőnnem: el kel aſztis űrnem: Miert hogy tudom, es bizonſagot vőttem rola, hogy az emberec ollyanok, hogy ſenki keduekre nem chelekőtbettik ſemmit: de mind az altal nem ſzinte ollyan kába leſzek mint á ſzegeny ven ember hogy munkamat é fele harappaſſokert, es mer ges itiletekert á tűzbe veſſem, auagy á vizbe hannyam: Vay nem. Hanem meg erem aual, hogy io ſandekbol es io lelki iſmeretből chelekőſzem: Es á fele irigy lango irigyőknek mondom: Dicatis meliora.

De mind az altal hiſzem, hogy vadnak iamborok, kiknek fogteteni é munkam, es kic io haſznot veſznek belőle: Miert hogy nem chak á puſzta fabulakat ſzőrzettem egybe, ha nem

nem minden fabulanak az ertelmet is melleie tóttem, Mellyet meg sperkóltem, es meg e-kósitóttem szent irassokkal, es egyeb szep bólch mondassokal, es kózbeszedókel.

Aianlom magamat ã iamboroknak minden munkaimmal egyetembe, Kiknek minnyaian keuanok Istentól mind lelki s, mind testi iokat.

Colosuarot,

Heltai Gaspar &c.

Abolts

Abolts Æsopusnak FABVLAI, ES bólch oktato beszedi.

ELSÖ FABVLA.

A Kakkasrol es Gyóngyról.

EGY kakas á szemeten vakargatuã keres vala mit ennyi. Es talala egy szep gyóngyet. Latuan kedig aszt monda. Bezzek szep fenes allatot talaltam. De metzek vele? Nem adnek egy arpa szómet rayta, &c.

ERTELME.

A Bólch Esopus e fabulaual meg chusollya á tudattlan es goromba nepeket, kik semmi iraft auagy egyeb szep mester es bólch dolgokat nem tanoltanak, es miert hogy ite-

 letnelkül

letnelkül valok, nem tudgyak azzokat meg bóchűleni: Aual kedig meg elegőſznek, hogy valami foldozaſſal etelt italt, es á minden napi eletre valot talalhatnak, Mint á Szebeni ſzőts mondgya volt, midőn á ſzep tőrők louat dichirik volt előtte: Bizony ſzep es kellemes marha volna, ha kődmét tudna chinalni: De nem tud: Mire valo ezokaert?

II. FABVLA.

A Farkaſrol es à Baranyrol.

EGY Farkas igen ſzomiu elmene innya á patakra. Midőn iyut volna ala tekente á patakon nagy meſzſze, es láta ott egy barant, hogy innek á patakbol. Ala ſiete ezokaert à baranyhoz, ez monda annak: Miert zauarod fel à vizet ennekemé? Miert nem hatz innomé? Monda á nyauallyas barany: Hogy zauaritthattam volna fel á vizet teneked, hollod ide ala ittam legyen: te kedig toua fel, honneg ala folly ide á viz, Monda à farkas: Michodat? Lam ſzőmbő merſz ſzőkni velem: Miert ſzidogatz? Monda à barany: Iay nem ſzidlak, io Vram. Monda á farkas: Mind te, mind ſzüleid,

ſzüleid, es minden nemzeted ellenſegim voltanak ennekem: Az apad is vgyan ezen boſz ſzuſagot műuele raytá hat holnappal ez előt. Monda á barany: è vilagon ſem voltam en akkor. Monda touab á farkas. Mindenűt chak kart teſz: Veteſſemet ſem tarthatom meg miattad, Mert mindenűt elragot. Felele á barany: Hogy hogy raghatom elvetteſſedet, holott ninchen fogam? Meg buſſuluan á farkas, monda: Pokol erne ok adaſſoddal: Bezzek meg fűzetz: es ottan meg foyta, ſ meg őue.

ERTELME.

E Fabulaual irta meg Eſopus è vilagi duſoknak es kegyettlenknek hamiſſagat es kegyettlenſeget, hogy nem gondoluan, ſem az Iſtennel, ſem annak Igaſſagaual á ſzegeny arttatlanokat mindé ok nelkűl meg nyomorittyac: Dűhőz neuet kőltnek az ebnek, chak hogy meg őlheſſek. Vagy őtte meg á hayat auagy nem, de paltzat kereſnek neki. Vgyan bűnes à chortz, vagy vetkőzet á ſzegeny ember, auagy nem. Pauper vbiq; iacet. Iay è nagy hamiſſagnak.

III. FA-

III. FABVLA.

Az egerôl Bekarol es Heiarol.

EGY eger futos vala à patak mellet, es eremeſt altal mont volna á vizen: de nemlehete. Talaluan egy bekat á parton tanachot kerde tôle, mikeppen altal me hetne á vizen. A beka veuen egy fonalat, meg kötte az egernek á labat az ô labahoz, monduan: Vly á hatamra, es en altal viſzlek: tarch kemenyen magadat. Midôn hatara últ volna á beka, beſzekelek á vizbe es úſzni kezde. De midôn á kezepin volna, be kezde merűlni à vizbe es az egeret vtanna vonni fenek fele. Eſzſzebe veuen á nyauallyas eger, mi volna á bekanak ſzandekia, kaportskodni es tuſſakodni kezde á beka ellen. Midôn ezokaert kettenekeppé veſzſzekôdnenek á viz ſziné, meg latta egy heia az egeret es ala ſzaluan hertelen meg kapa az egeret, es fel kezde az egbe vinni, Es ime tehat rayta fűg à fonalon á beka is. Es le úluen mind á kettôt meg ôue.

ERTELME.

E Fabulaual meg ielenti Eſopus, mi legyen á hamiſſagnak es alnakſagnak iutalma. Mert igaz

igaz az Iſten, ki mikoron lattya, hogy hamiſſagbol valaki maſnak veſzedelme re iar, az ô aldot bôlcheſegbôl vgy rendeli aſzt az igyekôzetet, hogy nem maſnak, hanem maganak fôkôppen art vele. Igaz ezokaert á kôzmondas, Hog valaki á mas ember Iouanak vermet as, az ônenmag Iouanak nyaka ſzeggik meg benne, Iob ezokaert embernek iambornak lenni, es felebarattyaual igazan chelekôdni, tiſzta ſzűbôl minden alnakſagnelkűl.

IIII. FABVLA.

Az Ebrôl es Iuhrol.

EGY komondor be ideze egy iuhot á biro eleybe. Es á feleledbe vadolni kezde á iuhot, miuel hogy egy kennyerrel tartoznek neki. A ſzegeny iuh meg tagada, mű uel hogy ſemmiuel nem volna ados neki, eſzt is monda, hogy ſoha ſzômeuel ſem latta volna. A biro bizonſagra bochata ki à pereſſeket. Es midôn á komondor begyűtötte volna á tanukat, be allatta elôſzer bizonſagul egy farkaſt á tôrueny be. Es valuan monda à bironak: Io Biro Vram: Ez allat igen bűnes allat: En iol tudom, hogy á komondor egy kenyeret kôlchen

ret kölchen adot neki. Sőt sőmmemmel lattam. Masodszor á kanyat beallatta: Az is vgy valla mint á farkas. Harmadszor egy sasskessellyet be allata, az kedig meg szolituá á iuhot monda: Te bűnes allat, Miert tagadod meg az adossagot, hollot tudod, hogy ados legy vele. Ezokaert á biro kimonda á sentenciat á tanuknak hamis vallassok szerent, Műuel hogy á iuh tartoznek meg fűzetni á kennyeret á komondornak. Az arttatlan iuhnak nem lőn mit lenni, hanem el menuen elnyirőtte gyaptyuiat, es aszt el aduá, egy kennyeret vőn rayta, es ada aszt oda á komődornak. Azonkőzben el erkőzek á tel, es á nyaullyas iuh mezitelen leuen hideggel meg hala.

ERTELME.

E Fabula meg ielenti, mint nyomorittyak á hamis es kegyetlen emberek á szegenyeket, kik arttatlanok leuen nem tudgyak ügyeket forgatni, sem magokat meg oltalmazni, mind tőruenybe, s mind tőrueny kőuűl. Minek okaert szegenyek mindenhabűnessek, es oda kel fűzetniok á chőrzet. Egy pokolba mind el fer, mind á hamis biro, mind á hamis tanuk. Bizon nem hasznal, hog eszt mongyak: Nem

Nem orszagunknak tőruenye: Né varőssunknak szokassa. Iay es őrőke valo iay kőuetkőzik vtanna.

V. FABVLA.

Az Ebről, es az Kontz husrol.

EGy eb szerentchere talala egy szep kontz hust. Aszt szaiaba veué altal kezde vszni egy folyo vizen. Midőn á vizbe tekentene, lata, hat egy szep kontz hus vala á vizbe: Maga nem hus vala, hanem á szaia beli kontz husnak az arnyeka. Es mikoron az arnyek vtã kapna á vizbe, ki essek á kontz hus á szaiabol, es á viz ala viue, es ekeppen meg chalatkozek az eb, es bankoduan ki mene á parttra.

ERTELME.

E Fabula meg ielenti, minemű termesetűek legyenek á telhettetlenek, Hogy nem tudnak meg elegődni az Istenadta iauaiual, hané ide s toua kapuan á mas ember marhaiat vadaszszak es magoknak igyekőznek koporitani. De az Istennek akarattyabol aszt is el vesztik, á mi az előt nalok volt.

VI. FABVLA.

Az Oroszlanrol, ökőrről, Ketskeről es Iuhrol.

Egy

EGY Oeker, egy Ketske, es egy Iuh egybe tarſalkodanak egy oroſzlannal, es együt menenek vadaſzni á haraſztosba. Es midón egy ſzaruaſt fogtanak volna negye vagak aſt, hoġ meg oſtoznanak vele. Mikoró kedig nyilat keſzitenenek az oſtozaſra, az oroſzlan fel fele teuó az egyik reſt, es monda: Es engemet illet: Mert enyim az elſó reſ, miert hogy en oroſlan vagyok, mindé vadaknak kirallya. A maſik reſet is el veuen monda: Ez is engemet illet: mert erósb vagyok nalatoknal. A hat madikat is el veſem: mert tób bet futottá nalatoknal. A hol vagyon á negyedik reſ: de meg latom ki nyul hoza: nyiluan barató nem leſzen az, á ki hoz á nyul. Ala ſütek feieket az óker, á ketske, es á iuh: es el takarodanak. Es ekeppen marada mind á negy reſz á kegyetlen oroſzlannak.

ERTELME.

Kiki mind meg laſſa, kiuel tarſolkodik egybe. A iambor, ſzegenye egyűgyű ember beket hadgyon á duſoknak: Mert keueſet gondolnak ſem az Iſtennel, ſem az igaſſaggal. Ezert ſzoktak mondani kózbeſzeddel: Nem io az Vrakal chereſznet enni: Mert ottan lóueldózni kezdnek á magokual, &c.

VII. FABVLA.

Az Oroſlanrol, Rokaro Szamarrol.

EGybe tarſolkodanak, egy Oroſzlan, egy Roka, es egy ſzamar: es egyút menenek vadaſzni. Es mikoron egy ſzaruaſt fok-tanak volna, Monda az Oroſzlan á ſzamarnak, hogy meg oſztanaia. A ſzamar harom reſzre kezde oſztani á ſzaruaſt. Latuan aſzt oroſlan, Vigyorogni kezde, es az fogait meg mutatni. A ſzamar igen meg kezde iyedni es reſzketni. Monda az oroſlan á rokanak: Ozd meg á ſzaruaſt: mert io latod, hoġ ſemmit nem tud hozza. A roka egybe hana mind á harom reſzt, es oda ada az oroſzlannak: Monda az oroſzlan: Bezek iambor vagy. Vgyan meſterſeggel tudod az oſztaſt: Hol tanoltad? Felele á roka: A ſzamarnak iyedſege es felelme tanitot reia.

ERTELME.

Vgyan azzont ielenti é fabula, mellyet az elóbeli, tudni illik, Hogy felemashoz meg ne tarſolkodgyek ſenki. Mert á hatalmaſſag ellen ninchen oruoſſag. A maga biro duſok

nẽ gondolnak ſem tőruenyel, ſem igaſſaggal: ſem t[illegible] teſſeggel: Ez à valaſ Vgy akarom: Igy leǵen. E mellet eſtis ielenti e fabula, Hoǵ igen io, mikor ember eſebe veheti magat, es á mas ember karan es veſzedelmen kezd tanolni.

VIII. FABVLA.

A Farkaſrol, es à Darurol.

EGY farkas lőn nagy kenlodasba: Mert egy darab chont akkadot vala á torkaba. Nagy ſokat igere, ha valaki volna, ki meg menteneie tőle. Talala egy darura, es monda annak: Kerlek ne hadgy: Hoſzſzu nyakod vagyon, kerlek ne hadgy: te be erhetz, es ki veheted torkomből á darab czontod. A darn be nyula á farkaſnak torkaba az ő hoſzſzu nyakaual, es ki vona á darab czontod belőle. Es midőn az igeretet meg kerne à farkaſtol, felele à farkas, es monda: Nem tudom mit keuanſz. Bezzek hala adattlan vagy. Mert ſzaiamba vala á nyakad. Nem tudode melly igen hegyes fogaim legyenek: Nyiluan kőſzſzenet volna benne, hoǵ el nem haraptam feiedet. Am laſd, ha iol nem chelekőttem veled? Eſzt kedig nem gondoluan el iőſz, es nem tudom michoda iutalmot ke-

uanſz? Eſzt meg haluan à daru, meg pirula, es el mene.

ERTELME.

E fabula eſzt ielenti, hogy minden, á ki kart nem akar vallani, á gonoſſagos es alnak embert el kőrűllye, es vele ne tarſolkodgyek. Sem iamborſagod, ſem ſzolgalatod, ſem ioteted nem haſznal ő nala, es ſemminek bechűli. Az ő termeſzeti az, hogy á iot mindenkoron gonoſzſzal fűzeti meg. Azert igazan ſzoktak eſzt mondani, Iotetel hellyebe, maſt ne vary.

IX. FABVLA.

Ket Ebről.

EGy komondor temerdek kőlykőkkel mas ebnek haza eleybe mene, es ſzep ſzoual kezde az ebnek kőnyőrgeni, mőduan: Io felem, im terhes vagyok kőlkkőkkel, es ream erkőzet az idő: Kerlek fogadgy be hazadba, had kőllykezem ott, mert ninchen ſzalaſſom. Felele az eb: Bator, Iőy be, nyugodgyal itt, es tőd dolgodat: en addig ki megyek á hazbol. Miden annak vtanna meg kőlkőzet volna, es à kőllykők valamenyere

fel nőtenek volna, el iőue az eb, es kere á komondort, hogy ki űritene á hazat, Mert magamnak is kel vgy monda. De az nem akara. Neműnemű idő mulua ismeg el iőue az eb, es haraggal kezde á hazat visszza kerni. A komondor is haraggal kezde felelni, es monda: Mit haborgatz engemet meltattlan? Lam ream tamottal? Meg latod, hogy semmi nem kęl akaratodban. Erősb vagyok naladnal. Es azzon kőzbe fogait kezde rea fenni, es á kőlly kőket rea noditani. Az szegeny eb ala süte á feiet, es el kele pironkodni.

ERTELME.

Erre int è fabula, hogy az ember esz essen chelekődgyek, es vgy tegyen iol mas emberrel, hogy magat karba ne eytse. Nem hiaba mondottak á regiek: Kőttue higyed komadat, Vay ki artalmas á hizelkedő beszed. Pokol madar az hipocrita. Egy felől kennyeret mutad, mas felől kőuet tart kezeben.

X. FABVLA.

Ket Egerről.

EGy hazi egęr vtra indula, es az vtom elő talala egy mezői egeret. Es kőszszene á hazi

hazi egernek es behiua az ő hazadskaba, es iol kezde ott tartani makkal, diuual, arpaual 2 c. annak vtanna bekeuel el bochata őtet. Midőn á hazi eger dolgat eluegeszte volna, beteruen á mezői egerhőz, el hiua aszt vendegsegbe hazahoz. Es haza iutuan be viue egy pintzebe, ahol minden fele eleseg vala es monda: Ides baratom, Vigan lakial: egyel: im latod, hogy minden eleg vagyon: Effele io elessegel lakom en mindenkor. Monda á mezoi eger: Bezzeg iol vagyon dolgod. Mikoron leg iob lakkasba volnanak, el iuta á kolchar, es zőrgessel meg kezde az aytot nyitogatni. Meg iyeduen az egerek el kezdenek futni. A hazi eger befutamek az ő szokot lyi kaba: de á mezői eger nem tuduan semmi lyikot ides toua kezde futni, es chak alleg szalathatta el. Midőn á kolchar el ment volna, es az aytot beszegőszte volna, el iőue á hazi eger, es elő hiua á mezői egeret, es mőda: Mit bankodol è keues futaserte? Lam meg iyettel. Legy vigan. Egyel á io eledelbe? Felele az: Am bator tiyed legyen á io eledel, es nagy vrasag. Lakial vigan, ha meg nem rettent á mindennapi veszedelem: En aszt akarnam,

karnam, hogy otthon volnek. Ott noha ninchen kúlemb kúlemb fele draga eledelem de bekeſſegeſſen elek, es minden retteges nelkúl vagyok. Felelem nelkúl eſzem á keueſſet, à mi ennekem vagyon: ſenki nem haborgat ſem kerget. Te kedig mindenkor rettegſz, mindenkoron felelmes ſzüued vagyon. Im á haznak minden ſzurdekaban eger fogo vagyon: A ſok matskanak ninchen ſzama, Ki imide, ki amoda kerget, Nyughattatlan dolog á te dolgot. Ezokaert elbuchuzom tőled 2 c.

ERTELME.

Erre int é fabula, Hogy minden ember meg elegedgyek aual, á mit az Iſten az ő iouoltabol adot neki, es nagy kazdagſagra ne ſieſſen, Mert à nagy kazdagſag mellet vagyon felelem, ſzorgalmattoſſag, nyughattattlanſag. Ha á duſoktol ſokkan felnek, Bizony ő nekik is ſokkaktol felniok kel. Nyiluan á ſzegeny á kazdag, es nyugodalomba elő: vgy, ha Iſten felő leiend, &c.

XI. FABVLA.

A Keſſeleről es Rokarol.

Egy

EGy keſſelő el ragada, egy rokanak á fiait, es fel viue őket az ő feſzkebe, hogy fiainak enni adna azzokat. Vtanna futamek á roka, es igen kőnyőrge neki, miuel hogy viſzſza adna neki à fiait. De á keſſelő nem gondola kőnnyőrgeſſeuel, hanem meg vtalla á rokat monduan: mit chachogſz? Nem gondolog te veled, holot latom, hogy apro marha vagy. Nem tartok te tőled ſemmit, A roka boſzſzonkodni kezde, es elmenuen apro aſzſzu fat kezde gyüteni, es á fa kőrnyűl rakkogatni titkony, á mellyen á keſſelőnek feſzke vala. Annak vtanna tüzet hoza es á rakkas fat á fa kőrnyűl meg gerieſzte. Es midőn á fáſt mind langoſtol fel kezdene menni á fanak agai kőzzűbe, es à fatűznek ſebbeſſege miat chatogni kezdene, meg iyede á keſſelő mind fiaſtol, es kőnyőrgeni kezde á rokanak, monduan: Kerlek tegedet, ides baratom, vond el á tűzet, Ne gerieſzet: im ala hordom fiaidat eppen: ſoha nem banttlak tőpſzer.

ERTELME.

E fabula inti az vrakat es á kazdagokat, hogy keuellyek ne legyenek es á ſzegenyeket

es egyűgyűeket meg ne vtallyak. Mert egyik á masikkal io. Mert ha az Vr, nemes, gazdag, ember: nem keuetkőzik belőle, hogy az egyűgyű szegeny őkőr auagy diszno legyen: Bezeg nem: hanem ő is ember, kinek Istene es teremtőie vagyon, ki az emberekre gondot vissel: Es miert hogy igaz, gyakorta az ő szent bőlchesege altal vgy rendeli á dolgot, hogy á nagy vrak, dusok 2c olly nyomorusagban esnek, hogy meg á szegeny embernek segitsege nelkül szűkelkődnek. Es gyakorta igen egyűgyű ember altal, nagy nyomorusagba es veszedelembe esnek. Azert mondgyak eszt kőzbeszeddel: Et formica suam habet iram. Kichin â handgya: de meg tűd azert bussulni.

XII. FABVLA.

A Kesseleről, Variurol, es Czigarol.

ETzer egy nagy chiga kerkőszik vala az ő keuelsegeben, műuel hogy ő felelem nelkűl volna, miert hogy io es erős haza volna, mellyet senki meg nem bonthatna. Azon kőzbe neki rőppűle egy kesselő, es meg

meg kapa á chigat, es el kezde vinni. Latuan aszt egy variu, hozza reppűle, es monda á kesselőnek: Bezzeg io raggadomant kaptal: De nem hasznalsz vele, hanem ha meg tőrhetned, vgy io lakhatnal vele. Nehezzen lehet kedig te tőled: mert igen kemeny á chiganak à haza. De tanachod tudnek adni, hogy kőnnyen meg tőrhetned. Monda à kesselő: Adgy tanachot, es meg osztom á ragadomant veled. Monda à variu: Ihol vagyon egy kőszal: egyenessen igen fel menny az egbe, es onneg bochasd ala á chigat, es mikoron à kőszalra essik, ottan eltőrik, es vgy ehettyűk meg. Fel rőppűle ezokaert à kesselő az egbe, es ala bochata à chigat á kőszikla-ra: es midőn à heia meg romlot volna, hoz á kapa à variu, es fel chappa meglen á kesselő az egből ala szala.

ERTELME.

A chigan eszt tanollyad, hogy ha az Isten io egesseggel, tiszteseggel, marhaual, iossaggal 2c szeretet, tehat ne fuualkodgyal fel es el ne hid magadat: Mert e vilagi dichőseg nem alando, Az Isten gyűlőli á keuellyeket, es ellenek al, mint szent Peter mondgya. Ha

valaki el hiſzi magat, es nagynak veli magat: ottan nagyob es hatalmasb tamad ő malanal: Ez is nem mehet ſzűzen el, Mert noha dűchőſeges es hatalmas azert ſok rauaſz vatiu vagyon, melly ottan meg chalhattya, Ekeppen iara á kanko kenczarto barat, es ſok dűſzok magyarorſzagba. Kiki mint tarchon Iſtentől, es io lelki iſmerettel hiuatallyaba el iarion, es magat aianlya az ő ſzentſeges gongya viſſeleſſenek: Ottan nem arthat neki, ſem rauaſſag, ſem alnakſag.

XIII. FABVLA.

A Hollorrol, es Rokarol.

EGy hollu egy igen ſzep darab ſaytat raggada egy ablakbol, es fel rőppűle eg magas fara vele. Latuan aſzt egy roka, igen kezde á ſaytot keuani. Es á fa ala mene, es folni kezde á hollonak, es igen dichirni, monduan: O te hollo, nemes madar vagy: Ninchen teneked maſſa. Szep tollaid vadnak, feneſſek, mellyekkel ſemmi barſony nem er: chak hogy ſzauad ſzep volna termethőz haſſonlo, Hiſzemis hogy ſzep ſzauad legyen: de nem hallottam. A hollo igen őrűle e dichiretnek

retnek, ez el hiue magat: es hogy ſzep ſzauat megielentene á rokanak, felfuuala á torkat, es kinyuta á nyakat, hogy vgyan őregen ſzolhatna: Es midőn á ſzaiat meg nyitna, ki eſſek á ſayt á ſzayabol. Es ottan el raggada á roka á ſaytot, es elkezde menni vele. Ottan el ſzomorkodek á hollo, ertuen, hogy á roka á io ſaytett tőtte volna á ſzep dichireti oraciot.

ERTELME.

Ved eſzedbe magadat. Ha az Iſten bőlchtehat tutta, mind kellet teremteni tegedet, es műuel aiandekozni, Aual el egődgyel meg. Ne keres hiyaba valo dűchőſeget es dichiretet. Meg nezd á labodnak kaptaiat: ne keuany nagyob ſarut. Mert azzok, kik igen dichirnek tengedet, nem ſzeretnek: es ha lehet, bizony meg lattyak, ha á ſaytot ki kaphattyak ſzaiadbol. Artalmasb allat ninchen hypocritanal, es hizelkődenel.

XIIII. FABVLA.

Az Oroſzlanrol, Tulokrol, es Szamarol.

EGy oroſzlany ides es koros meg erőttlenedet vala, es chak elleg ballaghat vala.

Es

Es midőn elnyutozot volna, el iőue egy vadkan es taytekot turuan, meg vaga hoszszu fogaiual az oroszlannak az o'dolat. Mas felől el iőuen á tulok eles szaruaiual meg őkklele az oroszlant. Midőn á szamar aszt latna, monda: Bezeg gonosz vad ez: Meg őssheimnek is halalos ellensege volt: es neki menuen az vtollyaual meg ruga az oroszlant. Az oroszlan igen fohaszkoduan, monda: Iol vagyon: Mikoron iffiu es erőbe volnek, nagy bőchűletbe es tiszteſſegbe valek: Mert minden vadak tisztelnek vala engemet, es az en hiremet haluan igen meg iyedenek: egynyihannak is meg hortzoltam á hata bőret: De mostan ninch mit tőnnem: Mert ki aggottam belőle: Boszszut nem alhatok. Ezokaert latom, hogy minden ream tamad, meg az is, kinek nem gonoszal hanem ioual voltam. Latom ezokaert, hogy chak addig tart á tisztesseg es á bechűlet, meg len á felelem tart. Bezzeg hiyaba volt minden dichősegem. No, Chak bekőssegel kel el szenuednen.

ERTELME.

E fabula inti á dűsokat es hatalmassokat auagy kegyetleneket, hogy el ne hidgyek magokat,

gokat, es á io szerentsebe ne bizzanak: mert nem allando, es igen hamar vege leszen, es meg valtozik, Ezokaert Isteni felelemmel es kegyesseggel vralkodgyanak es biriak az ő alatta valokat: es vgy vissellyek magokat, hogy ne fellyek chak, hanem minden ember szeresse őket. Mert noha vrak es hatalmassok, azert vgyan ő reaiokkis erkőszhetik á nyaullya, mint az egyeb emberekre is, Igaz az Isten: ki mind á kegyettlenseget, mind á dőllyesseget meg vtallya. A keuellyeknek ellene al, (vgy mond szent Peter) De az alazatossokat szereti, es meg aiandekozza azzokat.

XV. FABVLA.

A Szamarrol es Szattinrol.

EGgy szamar lata, hogy az vra igen iatzodnek egy szattinnal, es hogy tőrelgőtne annak á hatat: Es hogy fel szeknek mellete á kutza, es kelletne magat. Annak felőtte hogy az vra á tanerrol ennyi adna, es ioltartana. Es magaban gondolkoduan á szamar, monda: Ha az vr olly igen szereti eszt az apro marhat, melly igen tisztatalan, chak á keues szegdechelesseert, es hizelkődesseert

kődesseert, es mind az egesz hazi nep kedue-
li: Müuel inkab tegedet kezd szeretni, ha te
is igy hizelkődel neki, es hozzaia tőrled ma-
gadot: holot te szep alat legy, nagy, kinek
szep hoszszu fülei vadnak: es sok dologra
vagiok io: á szattin kedig semmire nem io,
hanem chak hogy balhat szerezzen es büszt
tegyen á hazba. Latuan azon kőzbe, hogy az
vra be iőne az vduarba: Ottan eleybe kezde
futni, es ordittassal kezde hizelkődni, es rea-
ia szekkeluen, á ket első labaual meg kezde
őtet tapogatni, es azzokat á valaira vetni: es
szaiaual az vranak a szakkalat bekenni, es be-
nyalazni, es labaiual az vrat szoritani, anny-
era, hogy kialtani kezde, es szolgait el hinyi,
hogy meg szabaditanak őtet á szamartol. El
iőuenek ezokaert hertelen minden szolgai,
es á szamarra tamaduan, meg verik vala szőr-
nyü keppen, paltzaual, keuel es mindennel,
á mi kezegbe akkada, Es minek vtanna iol
meg deretzkőltek volna, el vonnak őtet az
Istaloba, es á iaszolhoz kőttezek, hollot
chak alleg alhat vala á laban, á nagy veresnek
miatta.

ERTEL-

ERTELME.

Aszt mondyak kőzbeszeddel: Agebet
nem illeti á hintoszeker. Tehat minden meg
elegőgyek az ő hiuattallyaual, es touab ne
nyullyon, se keuankozek: mint az Isten az ő
sent es bőlch rendelesseből el rendőlte. Mert
az Istennek akarattyanak modgya vagyon.
Bar ne keuanyad te, azert az Isten meg ismer
tegedet: ha tetzesz neki, es nagyob tisztre
auagy tisztessegre melto vagy, meg talal. Ne
vesd magadat oda, Mert mihelt temagad
meg keuanod, ottan nem melto vagy reia:
Azert ha oda tollod magadat, nyiluan vgy
kezdesz iarni mint á nagy szamar. Mattyas
kiraly, Mattyas kouats mindenie, Mattyas:
azert külembseg vagyon á ket Mattyas kő-
zet: A tiszt meg proballya az embert. Magi-
stratus virum monstrat.

XVI. FABVLA.

Az Oroszlanrol es Egerről.

EGy Oroszlan elnyutozuan az erdőben
el aluek. Melleie gyüluen á mezői egerek
ott iatzadoznak vala kőrnyüle. Es á
kergettesbe az egyik reaia szekkelek az oros-
lanra

lanra, Fel ſerkenuen az oroſzlan meg kappá az egeret. Az eger monda az oroſzlannak, Kerlek tegedet, nagy vram, ne haragudgyal reiam: Ellened nem akartunk vetni ſzanſzandekkal, es ſemmiuel nem akartunk meg bantani: Kerlek meg bochaſd vetkeinket: mert nyauallyas fergetskek vagyunk ꝛc. Az Oroſzlany gondolkodni kezde monduan: Michoda allat ez? Egy ſzegeny es nyauallyas fereg. Ha ezzen vgyan boſzſzut allani akartnal, Michoda volna? Chak ſzómerem dolog volna. Mert ez nem arra valo, hogy ezzen boſzſzut kellene allanom. Meg bochata ezokaert minden vetket óneki, es ſzabadon el bochata az egeret, es hala adaſſal el valek tóle. Egy keueſs idó mulua az oroſzlany mulatni mene az erdóbe. Es tórbe eſueny igen kezde rini es ſini, es igen iaygata, miert hogy latta, hogy foglya eſſet volna. Haluan eſzt az eger, hammar oda ſiette á ſiualkodaſra, hogy meg latnaia, mi lelte volna az oroſzlant. Es Mikoron meg latta volna az oroſzlannak fogſagat, monda: Ne fely: Legy io remenſegbe: Eſzembe iut á te ioteted, hogy ſzabadon el bochattal: Enis a hoz keppeſt meg

meg ſzómlelem á kóttefſeket á kótteleken, es meg ragom eles fogaimmal azzokat, es ottan meg ſzabadulhatz, Es meg raga á kóttelknek á czomoiokat, es ottan meg odanak egy maſtol: Es az oroſzlan meg ſzabadula, es nagy órommel az erdóbe menni kezde.

ERTELME.

Senki el ne hidgye magat az ó vraſſagban, nagy tekintórtiben, es nagy meltoſſagban, hogy ahoz kepeſt meg vtalna á ſzegent es á meg nyomorultad. Ha valamiben vetkózzik, es egyenoſſen nem talallya á dolgot, Nemkel azokaert mindgyaraſt meg nyuzni. Mert az Vr Iſten choda latos az ó chólekedetiben: ki gyóngyórkódik az alazatoſſoknak fel magaſztalaſaba. Ezokaert tarch az Iſtennek itiletitól, es meg ne vtallyad á ſzegeny nyauallyaſt: hanem legy engedelmes es kegyelmes hoza. Vgy tórtenhettik, hogy ó, noha ala valo es ſzegeny, vgyan nagy es igen ſzükſeges dologban ſzolgalhat es haſznalhad teneked.

XVII. FABVLA.

A Fetskeról es egyeb Madarakról.

EGy idóben á madarak gyűlest tartanak. Midón egybe gyűltenek volna, kerdesz, kódni kezdenek egymastol, mellyik volna á leg szűksegesb dolog, mellyről kellene tanatskozni. Nagy gógessegel kezdenek á nagy madarak moralni, es senki nem szolahoza kózzűlek, Elő reppesse á kis madar, á fetske, á tóbbit meg szolituan monda. Szerető vraim, nagy madarak vattok, es fel mentek az egbe, De noha sokaig ott fen iartok, azert vgyan ala kel szallanatok á földre. Ezokaert szorgalmatossok legyetek erről, műuel hogy eleiet vehessetek az embereknek, hogy se tört, se halot ne chinalhassanak. Az en tanachom szerent kedig kónnyebben nem fertek hozza, Mint hogy minnyaian tauaszsza ielen legyűnk, mikoron á porok mind á kender magot el vettik, es mind fel szedgyűk azokat, á magokat. Es igy nem nóhet, sem kender sem lenn, es nem leszen az embereknek miből tört es halot chinalni. Es ig mind e nelkűl lehetűnk. A madarak meg vtallak á szegeny fetske tanachat, monduan: Ime mely igen kis madarka, es melly igen fel: hollot mi óreg madarak nem felűnk? Latuan á fetske aszt,

ke aszt, monda ő magaba: Ezzek meg vtallak tanachodat. Met zesze Tudommit műuelek. En az emberekhöz adom magamat, hazoknal feszket rakkok: szepen enek szoual keressem kedueket, igy nem vettnek tört ennekem, meg sem bantnak engemet. Es ekeppen á szegeny fetske batorsagos nyugodalmot szórze maganak, De á tóbbit mind ez mai napiglan meg fogiak az emberek minden fele haloual es tórel.

ERTELME.

E fabula aszt ielenti, hogy senki ne itillye magat igen bólchnek lenni, es hogy senki tanachat nem kel meg vtalni es meg vetni. Mert noha mas ember mi hozzank kepest iarlo es szegeny, azert vgyan ember es Istennek eszkóze. Olly tanachot adhat, hogy sok iambor hasznaiara leszen. Mert Istenem á tanach: es aszt ő meg ielenti az ő akkarattyaból, nem az embereknek akarattya es keuelyseges kiuansaga szerent. Nem á nagy szeles es hoszszu szakkalra adtakaszt: mert igy á ketske bakk is tud na valamit benne: Hanem az Isten gyónyórkedik az egyűgyűsegben, Azert mondottak á regiek, hogy nem

chak az artan, hanem meg az eme diſzno is ſzep makot tud talalni.

XVIII. FABVLA.

A Bekakrol, mint Iupitertöl kiralyt keuantanak, es kertenek.

ELöſzer â bekak minden ſzorgalmatoſſag nelkül es felelem nelkül laknak vala â tavokban: Mert ſenki nem kergete ſem üldöze öket. E io alapadban elhiuek magokat es keuellyſegbe eſuen ezen egybe ferenek, hogy kiralyt kernenek magoknak á Iupiter Iſtentöl. Egybe gyüluen ezokaert á bekak, eröſſen es egyenlö keppen kezdenek kialtani Iupiterhöz hogy kiralyt adna nekik: Mert ſemi keppen kiraly nelkül nem lehetnenek. A Iupiter latuan bolondſagokat, igen kezde öket meuetni. Iſmeg kialtani kezdenek egyenlö ſzoual: Iupiter, Iupiter: Vgyan kiralyt keuanunk: Vgyan kiralyt adgy minekünk: Mert nem akarunk annelkül lenni. El mene Iupiter, es könyörüle raytok, es kiralyt ada nekik. Mert egy nagy, regi, reues töket vette le az egböl á toba, hogy á lenne á bekaknak kirallya. Midön â töke az egböl ala eſnek

á toba, nagyon hoppana â vizbe: Es á bekak igen meg iyedenek á vizbe, es â fenekre ala ſzallanak. Egy kis idö mulua, egyik á bekak közzül kezde á ſeiet á vizböl fel tolni, hogy latna, minemü kiralt adot volna nekik Iupiter. Mikoron latta volnat hogy chak egy reues töke volna, egybe hiua mind á töb bekakat, hogy el iönenek ſzerencheltötni á kiralyt. Nagy felelemmel ezokaert el iöuen meg ſzerencheltötik vala á kiralyt. Es mikoron eſzekbe vennek, hogy elet nelkül es egy reues töke volna, meg kezdek vtalni es chuſolniötet. vegre vgyan rea kaportskaluan hattara üllenek. Iſmeg egyenlö tanatsböl Iupiterhöz kialtanak, hogy mas kiralyt adna nekik. Iupiter meg engede keuanſagoknak, es meg halgatta könyörgeſſeket, es kyralyt külde nekik, á nagy es veres orru iſztragot. Ez hogy közzigbe iuta, ala fel kezde moralni, es á bekak közzül â nagyat es keueret kezde az orraual vagni, es meg enni. Latuan aſzt á bekak, bankodni kezdenek, es hala adattlanſagokröl es bolondſagokröl panaſzolkodni. Es midön Iupiterhöz kezdenenek kialtani á kiralnak kegyettlenſegert, es

ismeg valtozást keuannanak monda Iupiter; Mikoron kyralyert kőnyőrgenetek ennekem: en nem akarek kiralyt adni tűnektek. Midőn kűlemben nem akarnatok, adek egy iambor, egyűgyű es engedelmes kiralyt tűnektek: Tű kedig meg vtalatok aszt, es meg chuffolatok. Annak vtanna szüntelen valo kialtastokra adtam á mostanit, ki eleuen es eleg gyors. Azt is Immár elűntáttoc, es ismeg mast keuantoc: Kiczoda győzne tűnektec, keduetec ferent kiralyt valogatni? Azért vgyan ez á tű kiralytok. Ha engőttek, neki, ő: hanem, bőretőkkel fűzettek, zc.

ERTELME.

E fabula in ti az embereket, hogy kiki mind ő neuen vegye Istentől azt á nyugodalmot, mellyel az Isten őtet meg szerette. Nem mindenha ő á mi ionak tetzik minekűnk. Iol mondgyak kőz beszeddel: A ki veszni akar: el hidgye magat. A ki nem tud aual türni es meg elegődni, á mit az Isten adot neki, es fellyeb akar hagni es gőgeskődni: aszt az Isten az ő igaz itiletiből meg tudgya büntőtni, hogy á hol keszszeg vtan nyul, vgyan ottan kegyőt kapp, Sokkoknak nem

nem io á iambor, együgyű es chendesz feiedelem: De az Isten meg tudgya forbottlani. Mert ollyant ad hellyebe, ki nem chak á gyaptyut el nyiri: hanem á bőreket is le vonsza, es á ciberet bor ianant mereti: Istennek igaz itileti ez.

XIX. FABVLA.

Ket Heiarol,

Egy gyermegdit heia kőnyőrge az annyanak monduan: Ides annyam: Latod szep iffiu vagyok, es io termetű. De igen beteg vagyok: Mert meg veszet á gyomrom, es nem emeszhetek. Sok oruossagot vőttem hozzam: De semmit nem hasznalok vele. En ides annyam, Vgyan meg kel bele halnom. De kerlek, iary szarandoksagot, es kőnyőreggyaz Istenneknek erőttem, hogy kőnyőrűllyenek raytam, es meg halaszszak halalomat. Vay ki iambor lelzek: vgyan el chodalkozol bele. Felele az annya: io fiam: En nem testelem mindent műuelni te erőtted: de felek hogy hiaba, Mert meg mondottam kezdettől fogua, hogy eszedbe venned magadot, Isten felő iambor lennel: De az en szom-

 nak

nak ſoha nem volt hellye nalad, hanem minden ſzibſagot müueltel, es minden eſtue az Iſtenneknek timpo'omokba bementel, es ondok ganeodal mind az oltarokat mind az Iſtenneknek kepeit vndokul megſeſtettet. Ezokaert heiaba fog lenni minden ſzarandokiaraſſom, es minden kőnyőrgeſſem. Miert nem gondoltal idein hoza: es iambor, io es chendeſz eleteddel kereſted volna az Iſtenneknek io kedueket? zc.

ERTELME.

E Fabula inti az iffiakat, hogy gyermekſegőktől fogua iambor es Iſtennec elerbe foglallyak magokat, es abban fel neuekődgyenek, hogy á iamborſag es á ioſag vgyan termeſzetű valtozzek ő bennek. Mert noha iffiak, ſzepek hamarok es gyorſok zc. azert vgyan meg betegülhetnek, ſőt vgyan meg is halhatnak. A io es vduőſſeges halal igen io es tiſzta lelki iſmeretet kiuan, melly chak azzoknal lehet, á kik az Iſtent es az ő ſzent akaratyat igazan megh iſmertek, es igaz pœnitentiaban elnek, egyeneſſen a ſzüntelen valo kőnyőrges melet az Iſtennek vtat kőuetik. Az igaz penitentianak midenkor hellye

lye vagyon, vgy vagyon: de fide exercitata opus eſt. Ha iffiukorodba meg adgyak, ved el. Ne hallaz(venſegődre: Netalantan akkoron nem adgyak. Heiaba leſzen akkor ſzarandokſag iaraſſod ze. mint hogy Eſua az el veſztet meltoſagot nem nyerhete viſzſza, noha ſirua kőnyőrge erőtte, Mint ſzent Pal mondgya.

XX. FABVLA.

A Galambokrol, Heiarol es őllyuról.

MIdőn á heia igen kergőtne a galombokat, Egybe gyűluen a Galombok tanachot tartanak, mit kellene műuelniok a heia ellen. Es aſzt vegezed hogy a heia ellen valaſztanak az őllyuet oltalmul, monduan: Szep madar az őllyű, es igen gyors es ſokkal erősb a heianal: ez meg oltalmazhat minket. Az őllyű őrőmeſt fel veue az oltalomnak tiſztit: De mindgyaraſt okkot keteſik es vadolni kezde a ſzegeny Galombnkat, mint kik nem iol chelekőttenek volna euel, hogy meg vadoltak volna, es gonoſz neuet kőltőttenek volna a heiahoz. Es a

 bűn-

bůntőttesnek neue alat meg kezde fogni a Galambokat, es egyiket a masik vtan megh enni.

ERTELME.

E Fabula inti a nyauallyassokat es a nyomorultakat, hogy nyomorusagokak bekesseges szůuel es tůressel el szenuedgyek, es beketelensegőkbe ne keressenek se tanachot, se segedelmet, se oltalmat a gonossagossoknal: Mert affeliek sem Istennel sem őrdeggel nem gondolnak: hanem chak arra al minden gondolattyok, műuel hogy kart tehessenek. Főkeppen a szegeny kősseg tanullyon ő fabulabol: hogy a feiedelmekbe ne valogassanak, hogy minden apro sannyarusagban meg akarnak a feiedelemsegbelieket meg vtalni, auagy el valtosztatni: hanem tűrienek es varianak Istentől: Mert az Isten bőlch, tudgya ő, mint kel lenni, nem siet ő, sem kessik 2c.

XXI. FABVLA.

Az Orvvrol es Komondorrol.

EGY orvv beha ga egy vduarba, es hogy a haz fele menni kezdene, talal a egy komondorra, Es mindgyarast kőbeleből egy

egy darab kenyeret nyuyta neki, monduan: Neszsze, eszt adom, io lagy kennyer. Monda a komondor: Nem veszem: hanem ha előszer meg mondod, mi feiebe adot ennekem, ha io keduegből, auagy azert, hogy halgassak, es ne vggassak, hogy szabadon bemehessa hazba, es mindent akaratod szerent ki vihes belőle. Ha io keduedből adot, el veszem. Ha imezert, bizon el nem veszem: Mert nem üllenek en hozam, hogy egy lagy darab kennyerert az en gazdamot el arulnam, holot ő ennekem mindennap soc darab kennyeret ad, es arra taplal, hogy marhaiat meg őrizzem, Mennyel ezokaert igen hammar, Mert ezennel vggatni kezdek, es a gazdat minden hazi nepeuel felkőltem. Bez zeg gonoszul iarsz. Es az orvv el pironkodek on neg.

ERTELME.

E Fabula aszt ielenti meg, a chalardoc minemű termeszetűek legyenek. Oeremest keuesęt adnak, hogy annak szine alat sokkat vehessenek. Ezokaert meg lasd, ki mit ad, es miert aggya teneked. E melet in ti e fabula az hazi nepet, szolgakat, es szolgalo lean-

leannyokat, hogy tiſztegben hiuek legyenec, es hogy egy kichin adomanyert, auagy haſzonert gazdaioknak auagy Vroknak kart ne tegyenek, holot az VR Iſten hivyſegre az ő tiſztekbe hőllyheſztőtte legyen őket: mint ſzent Pal mondgya.

XXII. FABVLA.

Az ag Lorol es ag Agarrol.

MIdőn egy ag agarat igen megh vertek volna a konyhaba, kiballaga az arok hatara, hogy el nyuytoznek a verőfenybe, es olonnek az ekſegert. Talala egy igen ag louat a Boytoriak kőzet, hogy ott ſzunnyadoznek: Meg ſzolituan aſzt monda: Mit iarſz itt? Bezzeg hituan vagy. Nyiluan neked is nyauallaſſul vagyon dolgod. Monda a lo: Gyermekſegemtől fogua ſok eſztendeig ſzolgaltam egy Vrat. Miglen iffiu valek hatomon viſſeltem nagy meſzſze vtakon: Szűnetlen engemet iargalt mind iozan mind reſzekkoraba. Egynyihanſzor a hadba veſzet volna, ha en ki nem hoſztam volna. Annak vtanna hogy megh nehezedem, a ſzekerbe befogata: Ott is egynyhany eſztendeig erős mun-

munkat tőttem neki. Es iol tartot, bőzabot ſzenat adot mindenkor. Moſtan kedig hogy meg venyhőttem, es a munkara valo erőm el fogyot, kiuonta a feket feiemből, es leuonta a hituan patkot labaimrol, farkamat is lemetelte, es ide kergőttet a boytoriaba, hogy immar ehel meg hallyak, es az ebek s'a variak meg egyenek. Iay ſzegeny feiem. Fele az agar. Szerető baratom, nem vagy egyedűle nyauallyaſſagba. Szinte ezenkeppen vagyon ennekem is dolgom. Mert addig meg erőbe valek, es hammar futhatok vala, es mind nyulat, mind őzet es ſzaruaſt fokhatok vala, erőſſen ſzeret vala az Vram. Tannerarol adot ennem, meg agyan is hagyot halnom. Ha valamit vetőttem, chak egy veſzőtskeuel ſuytotta etzer a hatamat. De moſtan, ha be oroſzkodom a hazba, ottan kialtani kezd. Tzoki tzoki üſd üſd az ag latrod. Ahazi nep kedig mindenüt taſit hagyigal, es nem veſzſzeuel, hanem palttzaual deretzkel: Moſtis kemenyen bananak velem a konyhaba, annyera, hogy chak aleg ballaghatek ide ki. Monda a lo Bezzeg nayallyaſſul vagyon dolgunk, Megyűnk? Monda az agar, Szenued-

uedgyűk bekőſſegel, Lam mondgyak az emberek, hogy Iſten legyen: Ha vagyon: tehat nyiluan teſzen rola. Nagy ſzőmerem ez az embereknek, hogy ollyan nagy hala adatlanſag talaltattik ő bennek.

ERTELME.

E fabula eſzt ielenti, hogy è vilag nem tud egyebbel, hanem chak bolzſzuual es halaadatlanſaggal minden ioretet meg fizetni, Mellyet lathatni minden embereknek rendinel. Addig meg ſzolgalhatz, valamennyere bechűletben es kedues leſz: De ha nem ſolgalhatz, es az emberek haſznodat nem vehetik, ottan vgyiarſz, mint az ag lo, es á ſzegeny agar. Igazat mondottanak á regi iamborok: Ioretel hellyebe maſt ne vary. Ekeppen iarnak minnyaian, kik, tiſztekben ſzolgalnak, kiualtkeppen á ſzegeny predicatorok. Miglen ezzek ſzolgalhatnak, meg is adnak valamit nekik: De ha nem ſzolgalhatnak, ottan á parlagra kűldik őket, es ſemmi munkaiokrol ninchen emlekőzet. Ollyanok á tiſztbeliek mint az vt mellet valo hars fa Mikor eſſő leſzen, mind alaia futnak az emberek, es ott oltalmazzak magokat az eſſőtől, Ha elmulik az

az eſſő, tehat minden le ſzakkaſzt annak az agaiban, ki ſűegre teſzi, ki (tiſzteſſeggel monduan) az al felet meg torli vele. Ez è vilagnak iutalma es fűzeteſſe. Eſzt variad hiv ſzolgalatodert, egyebet nem, A prędicatorok ollyanok mint á győrttyak. Azok egnek, es vilagoſſagot adnak mindennek, es mindennek haſzualnak: de azon kőz be meg emeſztőtnek ő magok, &c:

XXIII. FABVLA.

A Nyulakrol es Bekakrol.

A Nyulak egybe gyűluen nagy panaſzolkodaſt tőnek enkőſztek az ő nagy nyomoruſagokrol, Műuel hogy őket minden ember kergetne, meg verne, es meg ölne, holot ők ſenkit nem bantananak, ſenkinek kart ſe tennenek. Oſzue tanaczkozuan ezokaert aſzt vegezek, hogy touab nem elnenek ollyan nagy nyomoruſagban, felelembe esrettegesbe, hanem minnyaian erzets mind meg ölnek magokat á vizbe. Elkezdenek ezokaert minnyaian egy nagy tora futni. A bekak á to gaton latuan őket oda iőni, meg iydenek tőlek, es etzers mind á toba beſzek-

kenek.

kenek. Latuan aſzt egyik az idősb nyulak kőzzűl, kialtani kezde, Allyatok meg, Allyatok meg. Es miden mind meg allottanak volna, Meg ſzolita oket monduan: Lő attyamfiai tarſoſag: A mint en eſzembe veſzem, nem egyedűl vagyunk mi nyulak ollyan nagy felele be es retteſegbe. Lam ez lelkes alatok olly igen meg iyedenek tőlűnk nyulaktol, hogy minnyaian ketſegbe eſuen meg ő lek magokat á vízbe, De mi ne kőueſſ ik az ő peldaiokat: hanem mennyűnk haza az erdőbe: es á mire az Iſten es á termeſzet el rendelt, arra engedgyünk. Ha meg fognak, minnen el vetnek bennűnk mint az ebet, attagy á louat: hanem á kirallyok es nagy Vraknak es nemeſſeknek aſztalara viſznek minket. A tőb alatokat peterſzelyenmel, tormaual es fokhagymaual főzik megh: de minket ides mezzel, borſſal, ſzekfűuel, es minden dragafűuekkel. Eſzt haluan, minnyaian iaualak á tanachot, es kiki mind haza mene az erdőbe.

ERTELME.

E Fabula erre int minket, hogy kiki mind az ő nyauallyat, es allapattyanak neheſſeget bekőſſeggel el ſzenuedgye, es az időtől vari-

on. Nehez vgyan á bekeſſeggel valo tűres: De eſzt gondollyuk, hogy nem egyedűl vagyunk, hanem egyeb emberek is vgyan azon főtedeben ferednek mi velűnk. Remenſegben foglallyuk ſzűuűnket, varuan az Iſtennek gondgya viſſelleſſenek á veget. Mi nem leſzen valami raytunk az Iſtennek hire nelkűl. Vay ki io es kegyelmes: Nem enged ſemmit reank haſznunk nelkűl.

XXIIII. FABVLA.

A Farkaſrol es á Ketske gedeletskerol.

MIkoron á ketske valaminemű ideig gedeletskeiet feltartotta volna, kenſzeritőttek á mezőre kimenni. Meg hadgya ezokaert á gedeletskenek, hogy io bezauarna belől az akkolt, es ſenkit be ne bochatana hon nem letebe: Mert (vgy monda) ſok ellenſegűnk vadnak, io fiam, kik ſzinetlen meg kerengik á hazat, igen fene vadak, ha be ferkőſzhetnek, nyiluan á kődmen nelkűl leſz. Midőn ezokaert az annya el ment volna á mezőre, ottan oda iuta egy farkas az akkolhoz: es ſzauat vekonyituan Ketske modra kezde

ſzollani oda be az akkolba á gedeletskenek, monduan: Ides fiam, nyiſd megh az aytot, Nyiſd meg hammar. Felele â gedeletske: Kichoda vagy? Monda á farkas: Nyiſd megh hammar: en vagyok az annyad. A gedeletske ki neze egy reſetsken, es latuan á Farkaſt, monda: Ide nem iöſz: mert az annyamnak ninchen olly hoſzſzu farka, mint latom hogy teneked vagyon: A fogad is kűlemben al, hogy nem az annyamnak, Oſztan, ha az annyam velem ſzol, örömmel es vigaſſagal halgatom az ő ſzauat: de hogy te ſzolaſz, no ha ollyan ſzauad vagyon mint az annyamnak, azert vgyan minden ſzőrem fel borzad bele. Talam minden nemzetſegemnek vagy halalos ellenſege. Azert nem nyitom az aytot: Legy chak ottkin. Haluan aſzt á Farkas, fogait chikorgatuan elpironkodek onneg.

ERTELME.

E Fabula inti á ſzűleket, hogy ideien gondgyat viſſellyek az ő magzat tyoknak, es azzokat oktoſſak, es ertelemre es bölcheſegre tanyitſak: főkeppen az Iſtennek igeiere es felelmere. Mert noha gyermekők meg, azert ő vtannok is iar az ördög, es okkot keres hoza, hogy

hogy el veſzheſſe őket, Mint itt á farkas á Ketske gedellye vtan olalkodik. Annak vtanna inti è fabula á gyermekőket is, hogy az ő ſzűleieknek engődgyenek, oktatta ſſokat s'tanitaſſokat vegyek es meg fogadgyak, Ideien meg tanollyak á kereſztyeni tudomannak ſommaiat á Catechiſmusbol: hyakorta imatkozzanak, hogy az Iſten fia, á mi Vrunk Chriſtus Ieſus az ő ſzolgai altal, az az, á ſzent Angyalok altal meg őrizze az ördőgtől. Kueſſek nagy ſzorgalmattoſſaggal ſzűleieknek io tanachokat: ne keueſſek á hizelkedőknek gonoſzra valo inteſſeket: oltalmazzak magokat á gonoſz tarſaſagtol: es igy megh marat hatnak es io leſzen dolgok. Mert noha Iſten vagyon, azert vgyan Oerdeg is vagyon. Minem oda holt meg á toba.

XXV. FABVLA.

A ſzegeny emberről es â Kegyorol.

EGY ſzegeny ember hazanal lakik vala egy Kegyo: Ez az aſztal alla menuen, fel ſzeddegele á morſzalekokat, es azzokkal taplallya vala magat. Hogy á ſzegeny em-

 ber

ber eſzt megh engede,es nem banttya valá kegyot, igen io ſzerencheie lőn, es meg kezde kazdagulni. Io idő mulua mikoron az ember megh kazdagult volnaiel hiue magat,es meg kezde vtalni á kegyot. Sőt meg ſzidogata á kegyot,es hoza vaga egy ſzekertzeuel, es leuaga á kegyo farkanak á veget. Nem ſok ide mulua ſok karokat kezde valani,es minden io ſzerencheie meg fordula,annyera,hogy az előbeli ſzegenſzegbe iuto. Ottan eſzebe veue, hogy á kegyotol volt volna az ő előmen te es io ſerencheie,Műuel hogy iol tőt volna á kegyoual. Moſtan kedig az ő ſzegenſege abbol volna, miuel hogy el vagta volna á kegyonak â farkat.Ezokaert bankodni kezde: es à kegyohoz menuen igen eſſedezek neki, es bochanatot kere tőle. Felele á kegyo. Halaadatlan vagy, miert hogy az en iotetemet igy meg fűzettet. Meg bochathatom vetkődet, ha á farkamra nem neznek. De ha arra nezek, ottan eſzembe iut, es ſoha el nem feleythetem.

ERTELME.

E Fabula eſzt mutattya, Műnemű haſzſzon iőyen belőle, midőn az ember hazanal ch e-

chendeſz es bekeſſeges, es tűrni tud es ſokkokkal iol teſzen, es alamiſnalkodik. Mert ollyan embert meg aldgya az Iſten,es előmen tet adneki. De ha el kezdi magat hinni,es mind Iſtent mind embereket meg kezdi vtalni,es datzoskodni kezd,es mint á ſzüldiſno á ſertőiet fel hanni, es minden emberrel egybe veſzni &c. ottan ſzent Peter mondaſſa ſzerent, Deus ſuperbis reſiſtit, az Iſten artzol pőkki, es az aldomas hellyebe meg atkozza: Mihelt az Iſten el fordul tőle: ottan az őrdeg rayta, á reſzeli annak vtanna,annyera hogy mind teſteben ſ mind lelkeben (ha eſzebe nem veſzi magat) el veſzti. Touab eſt is meg mutattya ẽ fabula,melly igen gonoſz legyen az emberi termeſzet,hogy à io ſzerencheben ottan keuelly leſzen, es el hiſzi magat. Maga annal iambornak kellene az embernek lenni, ha az Iſten tőb iokkal ſzereti őtet. De az ember viſzſza iar. Vay ki iambor ama varga, olly igen alazatos, igen chendeſz minden dolgaba. Vallyon miert? Azert,hogy ninchen erſzenyebe. Adgy chak ſzaz forintot neki: Annac vtanna egy holnap mulua pattancz meg egy keueſſik az orrat: ottan

 meg

meglatod, mellyigen alazatos leſzen. Eſzed be ved magadat. Mert nyiluan iſmeg orrothoz meri à ſubafat, Ollyan á mi termeſzetünk. Szükſeg ezokaert á ſzinetlen vala kőnyőrges, hogy az Iſten az ő ſzent lelkenek altala meg ennyhitſe termeſzetünket, es ő legyen vezetünk, Amen.

Annak felőtte erre is int ẽ fabula, hogy bekőſſegeſſek legyünk, es ſenkit meg nebanchunk. Mert noha kőueteſſel le ſzoktak kőtni à meg bantattot: de nehezzen feleytheti el az Adam fia. Ha annak vtanna okkot hozza kaphat, nyiluan meg boſzſzullya: es egy gonoſz neuekődik.

XXVI FABVLA.

A Rokarol es Eſztragrol.

A Roka vachorara hiua egy eſztragot, es el mene à roka es mind chak azzon lagy pepeket főze, mellyeket egy lapis ſzeles tanera fel ada, es az aſztalra teuő. Az eſztrag nem ehetek benne az ő hoſzſzu vekony orra miat, mellyel fel nem vehete ſemmit à leuesbe á tanerrol: es ekeppen etlen haza kelle pironkodni. Egy nyihany nap mulua az Eſztrag

viſzſzontak vachorara hiua à rokat, es ieles io etket főze, de hoſzſzu nyaku edenyben tőlte aſzt es vgy teue à roka eleybe: es midőn hoſzſzu orraual es nyakaual be nyult volna az ſzoros edenybe, ki vona az etekből kinala gyakorta á rokat, es az valtik neze be az edenybe, de ſemmit nem vehete ki belőle. Ekeppen etlen marada á roka. Monda kedig az eſztarag: Io komam, mint tetzik ẽ? vedio neuen. Mert moſtan raytad á ſzer. Meg chuffolal minap vachoraddal: De ez legyen hellyebe. A mint chelekőttel velem, vgy veſzed haſznat.

ERTELME.

E Fabula minden embert inti, hogy iambor legyen, es minden rauaſſagot es chalardſagot hatra hadgyuan iamborul es tiſztan, chelekődgyek felebarattyaual. Mert ha rauaſſagaba es alnokſagaba bizik: Semmit nem haſznal véle. Mert az Iſten tiſzta es igaz, es igen gyűlőli á hamiſſagot es az alnokſagot. Minck okaert ő megh eyti á rauaſzſzokat, es meg fogya az alnakokat az ő alnakſagokban, Mint aſzt, mind á regy peldak, mind á moſtaniak nyiluan meg mutattyak. Eleg rauaſz va-

la á Gritti: eleg alnok á frater György: de mit haſznaltanak alnokſagokkal. Akkar melly igen rauaſz es alnak legy: azert vgyan megh találod meſteredet. Az ag rauaſznak is á chauaban meg talally ak á bőret. Azert együgyű keppen es io ſzűből chelekődgyek minden ember ő felebarattyaual.

XXVII. FABVLA.

A Farkaſrol es á Kepről.

EGY Farkas moraluan á mezőn, igen ſep kepet talala az vton, Es ſokkaig forgatuá aſzt, lata, hogy mind elet ſ, mind eſz nelkől volna: es monda: Szep vagy vgyan, de kar hogy eletnelkűl es eſz nelkűl vagy, Mert ſemmire nem vagy io.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, hogy keueſſed haſznal, ha az emberek ſzep termetűek nagy ſzep őltezetőkben fel ruhazzak magokat, es dűchőſeges feneſſegben iarnak, ha tudomany, eſz, ertelé es bőlcheſeg nelkűl vadnak. Mert michoda á fele ember? Chak egydarab hűſs, es ket ſzőme. Mert ha á kapuciomat meg latod, tehat vres tők, es ki fogyot á Salomon

ſziria belőle, es meg dultak minden keppen. Igen mondgya tollas battyam a nagy galler mellet. Nemes ember vagyok en: De ha á feredőben mezitelen űl á tőb emberek kőzet: tehat á varga Pal tőb bőlcheſeget tud, hogy nem ő. Nem effele tziffralasba al ezokaert á nemeſleg. Szinte ezenkeppen vagyon á ſzep fel tziffrazot aſzſzonnyialatoknak is dolga. Szep, ekes, leueges es tindőklik: de ha neki ſzolaſz, tehat ertelemnelkűl valo kep, vaſz, es chak egy darab kuſs, es ket ſzőme. Mire valo effele? A kőllesbe io volna vaſznak &c.

XXVIII. FABVLA.

A Hollorol es á Pauakrol.

EGY hollo keuelſegben eſſek, es meg kezde az ő nemzetſeget meg vtalni. Es nagy ſok Paua tollut gyűtegőre, es azzokat magara raggaſzta, es azzokkal magat megh ekőſsite. Es midőn ſzepen fel tziffralta volna magat, meg vtaluan es el hadgyuan nemzetſeget, á pauak kőzzűbe mene. Es midőn kőzőttek iarna, azzokat is meg kezde gugolni. Eſzekbe veuen á pauak, hogy ez hollo

volna es nem paua, es hogy az ő tollokbol ekősitőtte volna magat, minnyaian reiaia rohannanak, es lehuzak tollokat rola, Sőt az őnnen tollait is ki tepek, es annyera vagak őtet orokkal, es meg vakarak kőrmekkel, hogy merő ver lőn. Ekeppen vereſſen az ő nemzetſegehőz kezde ballagni. De latuan őtet á tőb hollok meg vtalak őtet, Miert hogy az előt el hatta vala őket, es nagyob dúchőſeget kereſni akara maganak. Es ekeppen ket kőzbe mezitelen marada.

ERTELME.

E Fabula erre tanyit, hogy ki ki mind az ő hiuatallyaba meg maradgyon, es meg elegedgyek az Iſtentől es á termeſzettől vőt aiandekokkal. Eleg ſzep, ekes es nemes vagy, ha aual meg elegőſzſzel es iol élſz, á mit az Iſten adot, es muuel á termeſzet meg ekősitet. Touab ne nyúl ſe hamiſſaggal, ſe tőruentelenſeggel, ſe erőſzſzakkal, Es had el á keuellyſeget. Chendeſſegben es alazatoſſagban maradgy á te hiuatalyodban. Ne told magadat elő. Meg lat es meg iſmet az Iſten. Ha ő neki tetzik es teneked iodra leſzen, meg talal, es ő elő viſzſzi dolgodat.

XXIX. FABVLA.

A Legyről. es á Hangyarol.

A Legy elől talala á hangyat, es pirongatni kezde aſzt, es magat hanyuan, monda. Michoda apro rut matha vagy te? Rőuid á labod, de azert vgyan gyalog kel iarnod, es à ſarban maſzkalnod. El faraduan á nagy ſok munkalkodasbol ingyen ſints mit enned, hanem valami magotskat kel ragnod: ſem konyhat, ſem pintzet. Bezzeg nyauallyaſſul vagyon dolgod. Hazad ſintſen, hanem odukban es vregőkben nagy ſoc bűzbe vagyon lakkaſſod. De en ſzep ſzarnyas madar vagyok. Nagy győnyőrűſeggel rőppűllek mindenűue, á houa keuanſagom vagyon. A kirallyok es nagy Vraknak hazaba be rőppűlek, ott kiralyi etekkel elek: Vgyan egyűt eſzem á kirallyal az ezűſt es arannyas talbol, es iſzſzom az arannyas poharbol. A nemes es ſzep aſzſzonyalatoknak ſzep piros ortzaiokra vlek, es azokat keuanſagom ſzerent meg chokolom. Ahol ſzentſeges aldozattokat vagnak, ott en vagyok elſő, es meg koſtolom azoknak veret. Ennek okaert nem

vagy en hozzam hasonlo. A te nemzetseged semmi az en nemzetsegemhöz keppest. Fele, le á handgya es monda á legyenek: Vay rut vndok fereg: Nem vagy melto, hogy madat, nak neuesztessel. Igen hanyod vetted magadat, De kichoda keuany tegedet? Kichoda gyönyörködik á te ielen valo letedben? Hogy hogy fogad be tegedet á kiraly az ö hazaba? Es á szep aszszonnyialatok mint veszik chokolassodat? Bezzeg keletlen es vtalatos vendeg vagy mindenüt. Nyarba megis el megis el mehetz valami büdes dögre: de ha vala melly iambor hazaba be megy, minden ember chak arra siet, hogy ki kergöthesse belöle, es meg ölhessen. Arra valo á sok legyezö, á sok lofark &c. Ha á tel el erközik, ottan hideggel halsz meg. De en nyarba munkalkoszom, es hazamat meg rakom elessel, Annak vtanna telbe io egessegem vagyon, es vigassaggal minden felelem nelkül eszem, á mit nyarba fepen el töttem. Bezzeg ondok marha vagy, es nyauallyassul vágyon dolgod.

ERTELME.

E Fabula eszt ielenti, Hogy sokkal iob legyen az embernek, ha meg elegöszik az ö hiuatal-

uatallyaba aual, á mit az Isten munkaia vtan az ö szent aldomassabol neki ad es abbol el bekössegeg szüuel, es az Istennek aiandekaba gyönyörgetti magat, noha gondol es munkaual keresi eletet, hogy nem mint mas ember vtan kulagyon, hizelködgyek, hazudgyan, pohar melle szollyon, es mas ember munkaiat es vereteket meg emeszszen. Heiaba vala düchöseg, midön az ember effele haszontalan'e eletben gonosz lelki ismerettel dücheködik, es abba vetti gyönyörüseget. Midön á tel, az az, á kesertötnek es á meg probalasnak napia el iö, ottan effele kerkedö es maga hannyo vitezek meg szengyenülnek: Mert lebochattyak szarnyokat. Mert az ö gonosz lelki ismeretek meg vadollya es el karhosztattya öket. Ennek okaert igassagal, artalansaggal, es alazattossaggal io á buchu &c.

XXX. FABVLA.

A Farkasrol, es Rokarol.

A Farkas be idezé á rokat á Maiom biro eleybe, es erössen meg vadla, müuel hogy meg lopta volna. Tagadni kezde á roka, es erössen magat meg menteni. Es á roka szö-

ka ſzőmebe kezde vetni á farkaſnak, Te (vgy mond) hamis allat vagy, raggadozo : es olly kegyetlen vagy , hogy nem chak loppaſſal elſz, hanem torkoſſagodbol es telhetetlenſegődből el megy , es á iamboroknak nyaiaba be ſzaguldaſz, es nem chak hogy egyet el kapnal á ſzegeny baranyokbol : hanem huſzat is le ſzakkaſztaſz es meg foytaſz bennek. Eten etzakka kerenged á diſzno olakat. Es ha ſemmi nem fer fogaddra meg is nem mehetz el bekeſſegel, hanem meg ſzardod á iamboroknak aytaiat. Hogy vadalhatod tehat á ſzegen rokat , ki ſoha ſemmi gonoſzt nem chelekőzem : hanem munkammal elek , es chak valami egereket fogok : Ez kedig minem halalos bűn , io biro Vram, Monda á maiom biro. No Mit felelſz frater farkas? Monda á farkas : Hallom á feletet. De iol es igazan neueſztek á iambort rauaſznak. Mert á mit az őnnen termeſzetiben talal es meg iſmer, aſzt en ream keni. Iambore ez , á ki eten etzaka mind az egeſz mezőt be iaria, es ſem madar, ſem egyeb valami lelkes allat meg nem maradhat ő tőle? Ha á ſzegeny madarakat meg ſokhattya á feſzekben , ottan melyeſz-

lyeſzteni kezdi őket, es kegyetlenül megh ragia ſ, meg eſzi. Ha ſzegenyek meg mene kődnek, ottan ki ſzopia á monnyokat. Sem maiorokban, ſem falukban ſobolt ſenki nem tarthattya, ſem Ludgyat, ſem tikiat, ſem galambiat tőle. Mindenút fel hag es be buik. Es nem igen ſok idő , hogy á gazda á tyuk olba kapta volt. Ageb, Mint iaral ott? Bezzeg vgy tetzik hogy ott hattat á legyezőt. Ihol laſſa meg kegyelmed , biro Vram , meg moſtan is kurta bele. Ez okaert kegyelmed, io biro Vram , eſzebe veheti, hogy ados ennekem, es hamiſſan el vitte marhamat, Monda á Maiombiro : Eb otſe battya. Nem hiſzem, te farkas, hogy vala miuel tartoznek teneked á roka : Es te roka, tiſzta es ſima á bőred, de pokol á termeſzetet, es ſzeles á te lelki iſmereted : Mennyetek el agebek, es meg beklelyetek : Mert egy chauaba vadtok meltok.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti , es erre tanit, hogy minden ember eſzebe vegye magat, es kebelebe nezuen meg iſmerie termeſzetet: maſra kedig ne tamadgyon, ha nem ő magatol kezdgye az itiletőt : ottan meg lattya , hogy ninchen

chen okka, hogy maſt meg itellye. Mind egy adam fiai vagyunk, es egy teſztabol kőltünk. Benne à termeſzetben az ördőgnek be hintet merge. A mellyedben, ama kis ſzelentzeben hordozod az ördegnek puskaporat; Mihelt az őzdeg beleie vetheti az ő tapploiat, ottan meg geried. Es ollyan leſzen á gyűmőlche, mint á Farkaſnak es Rauaſznac termeſzetiben meg ielentőttic es meg magyaraſztattik minekűnk, Ennek okaert minden ember meg alazza magat, iſmeruen termeſzetinek gyarloſagat, es kőnyőregien, hogy az Iſten az ő ſzent lelkenek altala az ő Igeieben meg Vyittſa á termeſzetet, es á regi artatlanſagra hozza. Azert mondgya ſzent Pal, hogy meg Vyulyunk lelkűnkbe &c. Renouamini Spiritu mentis veſtræ: & induite nouum hominem.

XXXI. FABVLA.

A Bekarol, es Oekkerrol.

EGY igen ſzep es keuer őker moral vala âſzep zőld paſiton. Eſzt latuan a beka, magaban kezde mondani, Bizony ſzep es nagy alat ez: De mind ez altal enis lehetnek

nek ollyá nag es temerdec. Mert rátzos es rettes á bőré, Ha ezokaert meg tartő lelekzetemet, es felfuuő magamat, enis olly nagy lehetek mint ez őkker. Es ottan kiterieſzte labait, en fel kezde funi magat, es nagya mutatni. Mőda kedig az ő fiainak: No, mint tetzik fiaim? Vallyon vagyokke olly nagy mint az őkker? Felelenek à fiai. Kezel ſem. Iſmeg nagyobban fel kezde funi magat, es rantzos bőret nyuytani, es őda. No, mint tetzik fiaim, olly nagy vagyokke mint az őkker? Felelenek azzok. Megh ſok heia. Tehat mindé erőt reia vette á beka, es midőn igen igyekőznek felfuualkodni, meg kezde á bőre harſſongni es ſzakkadni, es ottan ki ömla á beli, es meg hala.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, Hogy minden ember Iſtenre nezzen, es mint az Iſten hiuatallyat el rendelte, es az ő hiuatallyanak módgyat az ő ſzent bőlcheſegenek altala el inteſzte, abban meg maradgyon, es abban el iarion: Es à mit az Iſten parancholt neki, aual meg elegődgyek. Mert valaki az Iſtennek akarttyat es rendeleſſet meg vtallya, es fellyebkezd hagni az ő teſti keuanſagabol, es aſzt

maganak kezdi tulaydonyitani, á mit az VR Iſten neki nem ſzant ſem adot: ſzinte vgy kezd iarni mint á fel fuualkodot beka. Szent Pal aſzt mondgya: Quid habes, quod non accepiſti? Mi vagyon nalad, mellyet maſtol nem vettel volna? Ha ezokart mas adgya teneked: Veddel eſzt halaadaſſal: Es ne legy kóuely, Mert á ki adta, Nyiluan valo dolog hogy iſmeg elueti tóled. Meg maradgy ezokaert bóredbe, Ne fuualkodgyal fel: Laſſan iarnak meſzſze.

XXXII. FABVLA.

Az Oroſzlantol, es á Paſztorrol.

EGY Oroſzlany vadaſzni mene. Es midón ehſegeben igen ſietne á vadak vtan, egy igen eles teuisbe haga, Dagadni kezde á laba es meg mergódni, annyera hogy ingyen ſem hakhatna á labara. Es midón kenlodasba el kezdene ſantikalni, mene egy Paſztorhoz. Midón ezokaert á paſztorhoz kózelgetne, meg iyede á Paſztor tóle, es veuen egy iuhat, eleybe viue aſzt, es meg aiandekoza ótet vele, hogy megh engeſztelneie az Oroſzlant. De az oroſzlany nem gondola az aiandekkal, hanem á teuiſſes labat mutogata á Paſztornak, kiuanuan ſegiteſeget es oruoſlaſt tóle. Latuan á paſztor az Oroſzlan lababa á daganaſt, ottan eſzſzebe veue, hogy valami fa, auagy teuiſz volna benne. Es veuen egy arat, megy nyita aual á ſebbet, es mikoron ki follyna az euetſeg ottan kiióue aual egyetembe á teuis is. Es midón á ſebbet meg tiſztitotta volna, valami barany fagyut ereſzte bele: es ottan meg vigaſzek. Nem ſok idó mulua, midón az Oroſzlan meg gyogyúlt volna, es az erdóben vadaſzna, tórben eſſek, es meg fogak aſzt á vadaſzok, Es be veuek á varosba egy mely es ſzeles arokba. Azonkóz be á Paſztor valami vetekbe eſſek. Es midón meg foktak volna ótet, be hozak á varosba. Az itilótben meg ſentenciazak. Müuel hogy az arokba kellene vetni, hogy az Oroſzlanok ott meg ſzaggatnak, es meg ónnek. Mikoron ezokaert be vettettek volna az arokba, Ottan reia ſiette az Oroſzlan. Es mihelt meg latta volna, azzonhelt meg iſmete á Paſztort, es eleybe mennen á farkaual kede choualni: es reia ſzókkeluen nyalogatni kezde, es minden vigaſſagot mutatni. A

nepre is az arok hatan kezde vigyoroghi, es minden keppen io keduet meg mutatni. Latuan eszt á Pasztor, ottan eszebe veue, hogy'e volna az Oroszlan, kinek à lababol ki vőtte volna à teuisset. Es midőn mindenha melete fekkennek az Oroszlan, mint ha vgyan megh akarna őrizni á Pasztort, Meg kerde őtet à nep, mi okkabol műuelne eszt az Oroszlan. Es á Pasztor meg beszele nekik, az el mult lőt dolgot, mikeppen á lababol ki vőtte volna á teuisset. Es á nep kőnyőreguen á feiedelemnek, meg engesztele a feiedelmet a pasztorhoz: Es ottan meg szabadula.

ERTELME.

E Fabula erre inti az embereket, hogy minden dolgokban ioteuők legyenek, minden chelekődedőkben arra igyckőzzenek, hogy senkinek archanak, hanem mindennek hoszonra legyenek. Mert igy leszen io lelki, ismeretek, es bekősseges szűuek. Mert a ki masson boszszusagot műuel, auag ymasnak artalmara vagyon, az mindenha tart ismeg mastol, retteg, fel es az ő beketelen szűuenek miatta soha ninchen nyugodalma: Azert mondgya a Propketa is: Non est pax im-

impijs: De á ki iambor es iol teue: az megh aldotik az Vrtol. Mert é vegre teremtőtte az Isten az embereket, hogy á kereszteyeni tarsasagban egyik á masiknak szolgállyon: Mint á testben egyik tag szolgal a masiknak. Emellet erre is inti minden embert, hogy halaada legyen, es semmi ioteteről el ne feletkőzek. Mert igen nagy gonosz vetek à halaadatlansag, Melly nagy vetőkkel rakua é vilag, kiualtkeppen mostan. Es à regi eszes Magyarok megh lattak az halaadatlan vilagnak ottrombassagat: Azert eszt mondottak kőzbeszeddel, Iőtetel hellyebe mast ne vary. A kőlchen adot feyszenek io ha chak á nyele meg fordul. Vgyan is vgy vagyon. Ha akarod, hogy valaki ellenseged legyen, noha io baratod, Tegy iol vele szegensegebe. Annak vtanna kerd meg adossagodat rayta: Ottan halalos ellenseged. Az Isten is igen gyűlőli é fele halaadattlanokat. Azert mondgya az iras: Non discedet malum á domo ingrati, hogy az Isten szűntelen valo bűntőttessel meg bűntőti mind à halaadatlant, s mind annak hazat.

XXXIII. FABVLA.

Az Oroſzlanrol es Lorol.

EGY Oroſzlan lata egy louat á fúbe iarni, Es ottan gondolkodni kezde, mind meheme hoza okkoſſaggal, hogy meg fokhatna es meg ehetneie. Oda ballaga ezokaert ſzep laſſan, nagy veſztegſeggel, es oruos doctornak mutatta magat lenni, nagy nyaiaſſaggal. A lo eſzebe veue az Oroſzlannak alnokſagat es gonoſz akarattyat: de nem mutata ſemmi idegenſeget hozaia, hanem gondolkodni kezde rola, mikeppen á rauaſſagnak eleit vehetne, es az Oroſzlannak gonos ſzandekiatol meg menekődhetnek. Meg horgaſzta ezokaert á iob vtolſo labat az indulasban, es vgy tetete mint ha igen nehezen hakhatna reaia. Monda az Oroſzlan: Mi leit, io frater lo? Monda az: Egy teuis ment á labomba, es igen nagy győttrelembe vagyok miatta: Bizony őrülek neki, hogy ide talalkoſztat tőni, mert hogy oruos doctor vagy. Kerlek ezokaert laſs hozza, es ments meg é nagy faydalomtol. Es midőn á lo fel emelte volna á labat, oda iarula az Oroſzlan, hogy

gy hoza latna, es meg nezegőtne á ſerelmes. Ottan á lo hertelen hatra, ruga, es vtte az oroſzlant homlokba, hogy holt eleuenen hatra eſſek á földre. Es nagy hammarſaggal el ſiette á lo onneg. Mikoron kedig idő mulua fel ebredet volna, lata, tehat ninch á lo: es tapogatuan á feiet, meg erze, hogy veres es ſe ſebes. Es monda: O bolond: Bizoni igaz haſznaiat vőttem az en bolondſagomnak. Oruoſſa tőttem magamat, hollot ſemit nem tudok hoza. Maga ſemmi nemzettem nem tudot ſemmit e fele tudomanyhoz. Vę bolond Oroſzlany: Vgy tetzik, meg adtak koſzorodat.

ERTELME.

E Fabula tanit minden embert, hogy iambot legyen, es egyűgyű ſzeretetből ſzolgallya felebarattyat minden alnakſag nelkül. Mert az Iſten haſonra teremtőtte az embert. Igy ſzol az ſzent iras: Es az Iſten megh lata mi ideneket, kiket teremtet vala, es igen iok valanak: Az az, Haſzſzonra es ſzolgalattra, es nem artalmara valanak teremtue. Eſzt kedig megh á pogan bölchek is meg ertőttek. Mert eſzt mondgya: Homo homini Deus:

 Hogy

Hogy az ember mas embernek iauara legyen, keuetuen az Isteni termeszetet, Es valaki è termeszetet. Es valaki è termeszetbol kihag, es felębarattyanak artalmara siet auagy veszedelmere: annak az igaz es io akaro Istenelenel. Es az ő szent bölchesege altal vgy rendeli á dolgot, hogy ahol az alnak es gonosz akaro felebarattyanak artani akar, szinte ott ő nen magat el veszti. Mert á Propheta mondgya: Apprehendit astutos in astutia sua. Vegeszhetz valamit felebaratodnak veszedelmere: De az Isten el fordittya vegezessedet tőnnen veszedelmedre, Igy szoltak á regi magyarok is: A ki á mas ember louanak vermet ass: az őnnen louanak nyaka szakkad bele.

Touabba erre is int è fabula, hogy minden ember az ő hiuatallyaba meg maradgyon, es abban hiuen es Isteni felelembe eliaruan, meg varia bizonnyos remenseggel az Istennek aldomassat. Es azzon Isten, ki arra hitta őtet rendelte es hitta, nyiluan el taplallia, es el el tőti. Ne kezdgyen ezokaert senki testi keuansagbol Vy dolgot, ollyant, mellyet az Isten nem parancholt, es el nem rendelt, Es mellyet

mellyet az ember nem ert meg sem tanolta. Mert nyiluan vegre meg sirattya nagy lelki faydalommal az ő vakmerő batorsaganak indulartyat. Peldakat hoszhatnank elő: De meg tekintsed chak è mostani vilagot, melly mindenüt rakua velek.

XXXIIII. FABVLA.

A Lorol es Szamarrol.

EGY szep keuer Lo, sep arannyas nyeregel, es arannyas fekkel es barsonyos tzapptakkal talala egy megh terhőlt faradot szegeny Szamart elől, egy szoros vton. Es midőn á szegeny szamar á terhőnek es faratsagnak miatta nem kelhetne ki hammarsaggal az vrbol, ottan rugni kezde á Lo, es á sarba dőte á szamart. Alazatosson kezde á szegeny Szamar szollani, es monda à Lonak: Miert müueledeszt raytam? Nem latode, hogy halalra meg farattam. Bizony nem kellene eszt raytam müuelni. Hiszem en is vgyan azzon Istennek teremtőt allattya vagyok: Fele á szep es keuer lo. Oeremest müueltem, Rut ondog barom, Nem latode, kichoda vagyok en? Nem latode, michoda vagyon

 seiem-

feiembe, es hatomon: Ezokaert meg tanitlak, hogy maſzſzor meg nyitod ſzőmeidet, es Vrad előt ki takarodol az vtbol. A ſzegeny ſzamar nem ſzola tőbbet, hanem veſzteg halgata nagy fohaſzkodaſſal. Nem ſok üdő mulua meg reſzegűle á lonak az Vra, es á ſep lora fel űluen iargalni kezde ala ſ. fel, es által ſzekretué egy árkon, megh útte á lo az innat, es el ſátula bele. Keues idő mulua el vna az Vra á lonak ſantaſagat, es ki ada aſzt á maiorba, hogy befognak, es hamot vontatnanak vele. A maior ſzaraz ſzalmaual kezde aſzt hizlalni es á villaual gyakorta vakarni, annyera, hogy olly igen el hizec, hogy chak á bőre es á chőttya lőn. Mikoron ezokaert á maior befogta volna nemelkor, es egy io rakkot ſzekkere lőt igé kinalna őtet egy alkolmas paltzaual, meg lata á ſzamar aſzt á zőld paſzitrol, es monda á lonak: Hallode te ſzep farku: Nem de te valale ama ſzep es keuer lo? Kerlek houa tőtted ama ſzep aranyas feket es nyerget es ama ſzep arannyas barſonyos tzapprakot? Mit haſznalſz immar ama te kőuelyſeges kerkeſſedel es kőuelſegeddel? Meg vtalal vgyan engemet, ſzegeny meg nyomorultat, es á

ſarba

ſarba dőttel: de vgy tetzik, hogy az Iſten boſzſzumat meg allota te raytad, Noha ſzegeny meg nyomorodot terhő hordo allat vagyok, de vgyan azert nem cherelnek veled. Bezzeg hituan es roſz kalandosba allottal be. Bizony roſz vak karoia vagyon Vradnak. Ha ſokkaig igy meg vakkarnak. Bizony á timaroknak hammoſſaba behayttyak bőredet, es farkad az ſzitta chinaloknak iut.

ERTELME.

E Fabula erre inti az embereket, hogy ſenki el ne hidgye magat, es ő hozza kepeſt ſenkit megh ne vtallya ſe ſzepſegeert, ſe io ſzerentſeiert, ſe io egeſſegeiert, ſe nemeſſegeert, ſe kazdag voltaert, ſe egyeb valani kűlemſegeert: Ha nem az ember meg gondollya, hogy á ſzerentſe meg valtazando es gyakorta meg valtozik. Azert á regyek midőn á ſzerenchet megh akartak irni, kerek formaban irtak megh: Hogy forog mint á kerek á ſzekeren: Es á ki moſtan fenn űl, Az egy kis idő mulua ott alat chüg.

Iſmeg

Iſmeg egy ſzüzet irtanak egy kőtek globiſan Mint hogy á ſzűzen ſenki erőſzakot nem műuelt, Azonkeppen á ſzerenchenek ſem paranchol hat, erőuel ſem vehet ſemmit rayta: Gőmbeleg kedig á tőkke, á kin al, igen hammar elfordul: Euel aſzt ielentőttek, hogy ne bizzek ſenki á ſzerentſenek alhattattoſſagaba: Hanem fellyen, es tarchon bizontalaſagatol. Mi kereſztyenek vagyunk, es minekünk ninchen ſzerenchenk: Mert pogan ſzo á ſzerentſe: Hanem Iſtenűnk vagyon, kinek gondgya viſſeleſeből leſznek mindenek. Sem mi nem leſzen ſzerentſeből es tőrtenetből. Mert á mi Iſtenűnk bőlch es mindenhato, gonduiſſelő, mindeneket el rendelő. Ez mikor lattya, hogy á keuely ember el hagya á tzelt, es felebarattyat meg vtallya, erőſzakot veſzen rayta, es minden oknelkűl laba ala tapodgya, es ſemminek veli: Ottan az igaz Iſten az ő ſzent igaſſagaből es iteletibol megh bűntőti á keuelt, es kegyelmeſſeget megh vonſza tőle, es aiandekitol meg foſztya: ottan vgy iar, mint á ſzep es keuer lo. Mert kinek priuilegiom ia auagy feiedelmi ſzabadſaga vagyon, az mihelt nem iol el vele: ottan á pri-

á priuilegiomat el veſzti. Szinte ekkeppen, A ki el hiſzi magat az Iſtennek kegyelmeſſege, es annak aiandeki miat, es azokkal gonoſzul el, mind Iſtennek, ſ mind felebarattya ellen, Aſzt az VR Iſten meg foſztya tőle, es ſzegyenbe eyti, Mint itt á nagy dőltzeg louat. Ki ki mind eſzebe vegye magat ezokaert.

XXXV. FABVLA.

A negy labu lelkes alattokrol, es madarakrol, Es à Puppeneuerről.

NAgy haboruſag tamada à lelkes allatok kőzet, A negy labuak, es à madarak kőzet. Es eroſſen kezdenek vini egymaſſal, Es mikoron egy nyihanſzo rmeg űtkőſztenek volna, meg lata á puppeneuer, hogy á negy labu lelkes allatok meg nyernek á viadalt. Minek ockaert el mene, es á negy lababu lelkes allatokhoz kezde magad adni, es azoknak hizelkőduen hozzaiok ada magat, mint azzokhoz, kik immar meg neyrtek volna á dolgot. Ime tehat hertelen el erkőzek á kőſſellyő, Es ez erős ſzarnyait meg kezde razogatni,

gatni, es bisztatni kezde á madarakat: Es sereget rendeluen, erőssen kezde kőrmeiuel szaggatni á negy labullelkes allatoknak hatait, es szőmeket meg serteni, annyera hogy hattat adnanak á negy labu lelkes allatok, es á madarak tiszteſſeges győzedelmet vennenek, Annak vtanna kőzbeiaras eſſek kőſztek, Es meg bekellenek egy maſſal. Midőn ezokaert meg szűnt volna á had, A madarak megydezek á Puppeneueret, hogy okkat adna, Miert hatta volna el az ő nemet, es elszeket volna nemzetetől, De mikoron nem felelhetne, okkat sem adhatna. Mindgyaraſt kőzenſeges ſententiat mondanak reaia, es minden tollait ki tepek: es szam ki vettek, Es vta fogua mind eyel kel iarni szegennek.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, Hogy ki ki mind ez ő tendiben es hiuatallyaban alhattattatos legyen, es ne chauaragion ala fel. Mert á fele ciganſagnak hituan haſznaia vagyon. A ki szolgalni akar, es mindennek kedueskődni akar, nem kellemetes.

Mert

Mert mindenüt el veſzti bechűletit es kedueſſeget: es minden felől ketſegeſſek leſznek hozaia, Ezokaert az ember chőndeſz legyen: Es iol chelekődven hiteben es fogadhaſſaban alhattatos legyen: Megh őrizze lelki iſmeretit, hogy az ellen ne chelekődgyek. Mikorő igaz vtban, es hiuatallyabá igazá el iar, ottan varia az Iſtennek oltalmat, Es az Iſten gondot viſſel reiaia, es meg őrizi, meg is oltalmazza. Ne kereſſen az ember Iſten kőuül, az ő vta kőuűl, es Iſtentől el rendelt tarſoſaga kőuűl, melly kőzet nyaiaſagat parancholta az embernek, idegen tarſaſagoknal, nemzetſegőknel, nepőknel &c. ſegitſeget, kegyelmet, oltalmat &c. Mert á vege meg mutattya, hogy nem io, Mint Itt á puppaneuernek dolgaban tetzik.

XXXVI. FABVLA.

A Philomeneről, es az őllvvről.

AZ Oelvv szala egy fara, es midőn ott forogna az agak kőzet, lata hogy egy madarka rakkot volna ott egy felzket: Reia menuen, tehát apro madar fiak vadnak, benne. El iőue az annyok á philomele, es igen

igen ſzepen kezde kőnyőrgeni ez őlvvnek, hogy ne bantana á fiait. Monda az őlvv: Nem bantom őket, ha ſzepen ſzolaſz, es enekelſz előttem. A Filomele rakua banattal es iyetſegel, azert vgyan enekelni kezde. Felele az őlvv: Chak meg chufolſz engemet, es ſzereuel nem akarſz enekőlni: Es elő ragaduan egyet á philomele fiai kőzzül, meg kezde aſzt kőrmelni es mellyeſzteni. Nagy tőppeſſeſſel kezde á philomele kőnyőrgeni, hogy az őlvv kőnyőrülne rayta, es ne mellyeſztene fiait. Felele az őllvv: Hallode: Legy bekőſſeges io madarka Ne haborits megh panaſzolkodaſſodal: Vgyan eſzedbe ved magadat: Kezembe vagy mind fiaſtol. Szabad vagyok veled, mind fiaiddal egyetembe. Eles vgyan az orrod, De chak fereg ſzedni valo: De ennekem mind orron, ſ, mind kőrmeim igen horgaſſak, es eleſſek. Midőn az őllvv ekeppen nagy keuellyen ſzollana, hattul oda ballaga egy madaraſz, es laſſan fel nyuluan á fa megűl, nyakaba vette az vrkot az őllvvnek, es ala kezde aual vonnagatni es megh foytani. Ekeppen á ki ſokkokat kergőttet es meg fogot vala, aſzt viſzontak meg foga á mada-

madaraſz, es mind á ket ſzarnyat el vaga.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy minden ember iambor es artattlan legyen, es maſnak kart tenni es artani ne igyekőzek. Mert noha ſzep, gyors, erős es hatalmas vagy, es az Iſten eſzel es okkoſſaggal ſzerettet, Azert aſzt ne gondold, hogy immar altal ſzektet az arkot, Bez zeg nem. Megh hidgyed ezokaert, Hogy ha az Iſtent nem feled, es annak keduebe nem leſz, ottan az Iſten talal maſt, ki gyorſab, hatalmasb, eſzſzesb auagy rauazb is leſzen naladnal, es aſzt read bochattya, es az altal meg bűnteti vakmerőbatorſagodat, es vgy vrkoz, hogy őrők ſzegyent kezdeſz vallani. El ne hid ezokaert magadat. Senkit meg ne vtaly: ſenkit neduly, Mert az Iſten kitőlti raytad az ő fennyegőreſet: Ve tibi, qui prædaris: quia prædaberis: Iay te neked, ha valakit meg kezdeſz koborlani: Mert vgyan ezen leſzen viragod. Bar ne keres peldakat á ſent Bibliaba: orrod előt naponkent eleg vagyon benne, De bolondok vagyunk mint á fuak. Midőn á puskas elbuik, es egyet meg lő bennek, ottan fel rőpűlnek á tőbbi, es egy

keuessét kerenguen ismeg oda szalnak az e-
lőbeli herre, á hol amaszt meg lőttek es ahol
halua fekszik. Mindgyarast mast lő, ánnak v-
tanna harmadikat, mind addig, hogy egy
sem marad eleuenen bennek. Szinte ezen-
keppen chelekődünk mi is: Az Isten sző-
műnk lattara meg büntőti es el veszti á go-
noszokat, á kegyetleneket es koborlokat:
De meg is el iarunk á meg szokot gonossag-
ba, es nem tudgyuk magunkat ebűnkbe ven
ni. Iay é nagy vaksagnak, es viszsza fordult-
sagnak.

XXXVII. FABVLA.

A Farkasrol es Rokarol.

A Farkas lakik vala egy hedgy oldalba,
egy barlangba: houa nagy sok kostot
gyűte, szandekba leuen, hogy nyugo-
ni es iol akarna lakni. Eszebe veue aszt á roka,
es vtanna kezde ballagni hog ha valami kep-
pen megh chalhatna, hogy resze lehetne á io
baranhusba, es az egyeb kostyaba. Mikoron
á barlang eleybe ment volna, szepen kőszbe-
ne á farkasnak, es monda, Szerető Farkas
Vram, Sok idő hogy nem voltunk szőmbe
egy

egy massal: Eyel sem iőttel á kereskődeste á
mezőre: Vgyan igen bankottam rayta. Fe-
lek vala, hogy meg betegűltel egyen. Esze-
be veue á farkas á rauassagot, es monda á ro-
kanak: iol ertem rauassagodat. Meg erzőt-
ted á io barany husnak az illattyat: a hozot
tegedet ide, Nem az en hozzam valo szere-
ted. De toua tarch: itt ne hogy agaz: Mert
ebbe nem eszszel. Lata á roka, hogy porba
esset remensege, es el mene. Lata kedig á hed
gy oldalba, hogy egy pasztor ott legeltőtne
nagy sok iuhat. Es hozzaia menuen, monda:
Io pasztor Vram, Ha meg aiandekoznal, v-
gyan io hirt mondanek teneked. Monda á
pasztor. Meg aiandekozlak, chak mond meg.
Monda á roka. Sokszor meg lattam, melly
nagy kent teszen raytad á farkas, Melly igen
bolgattya es szaggattya á iuhokat, es ninchen
nyugodalmot tőle. De iere, Meg mutatom
hol fekszik egy barlangba. Meg verheted,
Mert igen iol lakot most, es miert meg tőltőt
te á begyűt, nem futhat. Es odá viue á pas-
tort, es meg mutata á barlangba á farkast ne-
ki. A pasztor meg raggada az ő kepet, es al-
tal űtte á farkast. Es midőn ki vonta volna,

 le vona

le vona á bőrt rola, es el mene vele. Ekeppen marada á koſt, es á ſok barany huſs á rokanak: es iol lakek vele. Azzonkőzbe oda iutanak á iuhaſznak nagy komondori, kereſuen gazdaiokat: es midőn lattak volna á ſok koſtat: ottan chapni kezdek. Monda á roka: Hadgyatok beket neki, Mert enyim á koſt. Mondanak á komondorok: E te bakſzar, Ne zugolodgyal: Talam igen viſzket á hattad. Es midőn meg nem ſzűnnek, meg raggada aſzt az egyik komondor, es á főldhőz űtte, es á tőbbi rayta, erőſſen kezdek á bőret ſzaggatni, es annyera mardaſſak, hogy chak aleg maſzkalhatna el. Es maſzkaluan monda: Bizony igaz az Iſten. Vgyan azon mertekkel meretet ennekem á mellyel en annak előtte mertem maſnak.

ERTELME.

Az előbeli fabulanak az ettelme e fabulara is illik, Mert á ki maſt ſerteni igyekőzik, maſnak kart tenni, maſt dűlni, vagy kobor lani, es vermet aſuan alaia el akaria veſzteni. Bar ne hidgye, hogy ő is ſzűzen maradgyon. Mert reaia erkőzik az Iſtennek igaz itileti: es vgyan ottan meg talallya á iambor heſs á kart

kart es veſzedelmet, ahol meg kereſi á haſzſzont es á nagy e vilagon valo gazdagſagot es dűchőſeget. Minden ember ezokaert az ő hiuatalyaban veſztegſegbe legyen, es minden alnokſagat es hamiſſagat el tauoſztatuan, igazan chelekődgyek, es Iſtentől varion mindent. Az emberi tarſoſagban ſenkit ne banchon, kart ſe tegyen ſenkinek, ſe tanatſal, ſe arultattaſſal, ſe fondorlaſſal, ſe loppaſſal, ſe koborlaſſal, ſe chalarkodgyek valaminemű ſzin alat. Mert az igaz hit, es lelki bizodalom melet ſzűkſeg á io lelki iſmeret. Ez hanalad nem leſzen, Meg nem maradhatz az Iſtennek itiletiben. Mert, mint ſzent Ianos mondgya, igy vagyon ez á ſzabadſag minalunk, hogy valamit kerűnk az Vrtol, megh adgya minekünk: Ha á minen ſzűuünk meg nem karhoſztad minket. Mert midőn á minen lelki iſmeretűnk meg vadol minket: veſed dolog akkor. Semmi nem kőuetkőzik vtanna, hanem chak confuſio, pirongſag es nem apro ſzegyen. Azert dorgallyak meg á Prophetak á kegyetleneket: Vitezkődni akartok: Meg leſzen benne: Furtum & rapina in domibus veſtris, Oruoknak es kőborlok-

 nak

nak vattok tarſai, Vgyan ſiu hazatokban á lopot es á koborlot marha. Nyiluan boſzſzu alaſra indittya ez á kialtas á felſegeſt. Vegy á mindennapi ſzómed előt valo peldakbol tanoſagot. De nem lattya ſenki, ſenki ſem veſzi azokat eſzebe. Vadit quomodo vadit.

XXXVIII. FABVLA.

A Szaruaſrol es Vadaſzrol.

EGY igen ſzep ſzaruas talala egy igen ſzep forraſra. Es midőn keuanſagoſſon iyut volna belőle, es á vizbe tekentuen ſzep ſzaruat megh latta volna, igen kezde azokat dichirni, es magat azzokert el hinni. De midőn labait meg tekentőtte volna, meg vtala es meg ſzida azzokat, vvay (vgy monda) vekony es kesken roſz marha: Mire valok vattok? Ollyan kellemes vadnak ollyan labai legyeneke? Mikoron kedig á forrasba nezuen effelieket mondana, halla á vadaſzſzonak kürtelleſſet, es az agaroknak ſalpolkodaſſat. Es meg iyeduen, igen kezde futni. Es noha vtanna volnanak az agarok, de meg nem fokhattak őtet á ſük mezőn: miert gyorſan

orſan el viſzik vala az ő vekony labai. Midőn ezokaert az erdőre erkőzet volna, ſzűtő vala az erdő, es meg akada ſzep ſzaruaiual. Es midőn ott veſzſződnek ſzaruaiual, el erkőzenek az agarok, es meg fogak á ſzaruaſt. Mikoron immaran á földre eytőttek volna, es hortzolni kezdenek bőret, ottan monda á ſzaruas: Iay melly igen bolondul tőttem itiletőt. A mit az Iſten iauaimra es mentſegőmre teremtet es ſzőrzet volt, aſzt meg alaſztam, es meg vettőttem: Ami kedig romlaſſomra es veſzedel nemre volt, aſzt dichirtem, es felmágaſztaltam. Iay ki viſzſza fordult dolog ez.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, Hogy ki ki mind tarchon az Iſtentől, es bőchüllye az ő ſzentſeges tanachat, mellyből mind az embert, es minden ő tagiait teremtőtte. Oe tudgya az ő olkotuanyanak miuoltat. Semmit nem teremtőt ok nelkül. Tutta ő es tudgya, mire valo az ember, minden ő tagyaiual. Bolondſag á mi dolgunk, es igen teuelygűnk á mi itiletűnkben. Sok dolgokat igen keduelűnk, es igen nagyra bechűlűnk, es igen keuelkő-

 dűnk

dűnk miatta: De az Istennek choda az itileti: Mert vgy forgattya á dolgot, hogy aszt, á mibe gyonyőrkedűnk, es mellyet igen draganak tarttyuk, aszt fordittya karunkra. Es aszt teszi, hogy aszt kel bechűlenűnk, es igen hasznosnak itilnünk, à mi szőmünk előt igen el vettet volt. Ezokaert á keresztyen ne mestergősse az Istennek szőrzesset. Ha nem mint az Isten el rendelte, vgy iarion el az ő hiuatallyaba.

XXXIX. FABVLA.

A Farkasrol, Iuhokrol es Komondorokrol.

A Iuhok es Farkassok erőssen hadakozanak egy massal, es egyik resz sem engede á masiknak. Sokkan valanak kedig á iuhok, kiknek sok segitsegők is vala. Mert meletek tamadanak à kossok es á bakok, De kiualtkeppen á komondorok. Es annyera lőn á dolog, hogy minden ember aszt itiline, hogy á iuhoknal lenne à győzedelem, A farkassok ezokaert elkűldenek kőuetőket á baranyokhoz, hogy bekesseget szőrzenenek. A bekősseg es fridgylőn kősztek, meg erőssitőtuen

sitőtuen ezokkal, hogy mindenik resz tuszszul adna á leg iob baratit. Az együgyű iuhok ezokaert tuszszul oda adak á komondorokat, az ő őrizőit: Es á farkassok adanak á iuhoknak az ő farkas kőllykőket: Es ekeppen megh confirmaltattek es meg erőssitettek á frigy kőzettek. Keues idő mulua á farkas kőllykők siualkodni es orditani kezdenek. Eszt haluan á farkassok, meg indulanak, es egy be gyűlenek, mint ha à szegeny iuhok erőszszakot műuelnenek á farkas kőllykőkken. Es à Iuhokhoz iőuen erőssen feddőnek azzokkal, vadoluan őket, hogy meg szektek volna á frigyet á farkas kőllykőkken: Es reaiok rohanuan, meg szaggattak őket kegyetlennűl. Es nem lőn ki meletek tamadna: Mert ő magok á io komondorokat kezbe adták vala, es nem lőn, ki meg vina es tussakodnek erőttek.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy ki ki mind eszes legyen, es alnaksagtol meg oltalmazza magat, es az ő emberi tarsasaba meg segitse oltalmazni az egyenesseg vagyon vala melly tarsosag auagy nemzetseg kőzet, addig az ellen-

 se

ſeg nem igen arhat, es kart nem tehet. De miheltaz egyenetlenſeg ferkőſzhetik be, ottan keſz á kar, es á veſzedelem. Kiualtkeppen mikoron az emberek halaadatlanok, es á ieles előttek iaro embereknek munkaiokat nébechülik, es nem keduelik: hanem meg vettik es meg vtallyak őket, es minden aprodolgokat műuelnek raytok. De mi tanollyunk eſzet es bőlcheſeget è fabulabol, Hogy az Iſtentől adot feiedelműnket, es egyeb Iſtentől el rendelt gyamőlunkat meg ne vtallyuk, meg ſe veſſűk, hanem meg bechűllyűk, es draganak tarchuk. Mert azzoknac arnyeka alatt lehet nyugodalmunk.

XL. FABVLA.

A Ferſiurol, Feyſzeről, es Fakrol.

EGY ferſiu chinaltata maganak egy feyſzet. Midőn aſzt az erdőre vitte volna, kőnyőrge az erdőbeli faknak, hogy egy kemeny darab fat adnanak őneki, hogy nyelet chinalna abbol á feyſzebe. Tanatſat tartanak egymaſſal á fak, es aſzt vegezek, hogy az olayfa, miert hogy ſziusb volna á tőb faknal, egy

egy agat adna neki, hogy az ember feyſze nyelet chinalna belőle. Az olayfa oda ada az egyik agat, es az ember nyelet chinala belőle á feyſzebe, Midőn aſzt meg keſzitőrte volna, á faknak kezde menni, es egyenkent le kezde azzokat vagni, akar melly nagyokat is, Es monda á tőllyfa á tőbbinek: Iol fagyon: Vgyan vgy kel bolondoknak. Ez á mi bolondſagunknac az igaz iutalma. Miert adtunc á feyſze nyelere valo fat oda? Ha nyele nem volna, nem vakhatna vele: Iay bolondul chelekőttűnk.

ERTELME.

E Fabula arra int, hogy eſzes legy, es eſzedbe vegyed, midőn ellenſeged tanachat es ſegetſeget keuan tőled, hogy vgy adgy tanachot neki, es vgy ſegetſed, hogy tőnnen tanachadbol es ſegetſegedből artzol ne tamadgyon read, es veſzedelmedre ne iarion. Ellenſegődet ne gyűlőllyed, ne kergőſſed, es boſzſzu alaſra ne igyekőzzel: De azzonkűzbe vgy adgy tanachot, es ſegetſed, hogy abbol erőt es birodalmot ne vcheſſen ray tad. Mert ha te Iſtenes leuen megh ſegeted, es iol teſz vele: ne talantam ő Iſtentelen, es á tiedből

ból artzol tamad read, es nyauallyaba es nyo-
morusagban eyt. Ezert mondgya á Bólch:
Ellensegednek soha ne hidgy. Ha kedig meg
kerded: Mint kel tehat segiteni? Im rea ta-
nit á Bólch: A te forrassodat meg ne rekesz-
szed, vgy mond, hanem had follyon ki fol-
lyassokban: De á forrast auagy á kutfeiet ma-
gadnak tarchad: Te legy annak Vra, es biri-
ad aszt. Szent Pal eszt mondgya: Vgy adgy-
attok alamisznat, Nem hogy mas hiuolkod-
gyek belóle, Tü kedig gyóttrólmes szúkseg-
ben legyetek. A regi eszes Magyarok eszt
mondottak: Hallode, Kótue hidgyed ko-
madat.

XLI FABVLA.

A Farkasrol es Komondorrol.

A Farkas az erdóben iaruan talala egy ko-
mondorra. Aszt meg szolituan mon-
da: Szerető attyam fia, Honneg vagy-
on ez, hogy olly igen keuer vagy, es olly sima
á hatad? Felele á komondor: Onneg vagy-
on, hogy Vramat gazdamat iamborul szol-
galom, es eyel nappal vigyazok ioszaga es
marhaia melet az oruok es toluaiok ellen.
Midón

Midón eyel meg erzem óket, ottan vggatni
kezdek, es á gazda fel serken, es el úzi óket,
Midón asztalhoz úl, meg emlekózik hivse-
gemról, es á tanerol vet ónnem. A hazinep
is igen keduel, es minden fele maradekbol
reszt tesznek ennekem. Ottan az eresz ala me-
gyek, es el nyuytozom, es igen idesden alo-
szom: Onneg olly sima á hatom. Monda á
farkas. Ah szerető attyamfia, bodogul va-
gyon dolgod. Vay melly igen keuannam, ha
olly kónnyen talalhatnam eletemet, minden
munka nelkúl. De kerlek, attyamfia, mi lel-
te nyakadat? igen el ment á nyakadon á fór:
sót meg'e bóred is valami chuszszolas miat
fel hamlot: es vgyan elkopot. Kerlek, mond
meg ennekem, honeg vagyon ez? Felele:
Miert hogy igen haragos vagyok, ezert nap-
pal lantzon tartnak engemet, chak eyelre
szabadon bochatnak: Akkoron az vduarba
ala fel futok, es ha egy hellyen nem szeretem
haltomat, ottan mast keressek. Monda á Far-
kas: Bator magadnak tarchad eszt á bodog-
sagos eletet, mellyet annyera fel magasztalsz.
Ennekem nem kel. Noha nem lehetek igen
keuer, es noha borzas á hatom, Noha ehe-
seget

ſeget ſzenuedek gyakorta: de mind az altal ſzabadſagban elek, Mind erdőn, mind mezőn ſzabadon iarok: Akkoron le fekſzem, es fel kelek, mikoron en akarom, Senki nem pepechel á nyakam kőrnyűl, ſem lantzal, ſem kőttelel. Szabadon vadaſzok &c. Ennek okaert menny haza. En az erdő fele tartok.

ERTELME.

E Fabula eſzt mutattya, melly igen őrűllyen az emberi termeſzet á teſti ſzabadſagnak, es melly igen keduellye á teſti kiuanſag ſzerent valo eletet. Mindenha arra igyekkőzik, hogy megh menekőtheſſek á kereſzttől es á ſzolgalatot el kőrűlheſſe: Maga effele teſti ſzabadſag, es á teſtnek keuanſagi ſzerent valo elet nem haſznos az embernek, hanem gonoſzſzara es veſzedelmere vagyon. Mert noha ſzabadon megyen á farkas: de azert mindenkoron felelembe es rettegesbe vagyon. Mert tudgya, hogy nem menekődhetik, es hogy á chauaba vagyon az ő bőrenek á hellye. Ezert iob az embernek, hogy az Iſtennek akarattya es rendeleſſe ſzerent ſzolgalatban, munkaba legyen foglalatos, as emberi tarſa-

tarſaſagnak meg ſegiteſſere, es haſznaiara, hogy nem mint maganak lenne, es á teſzti ſzabadſagban, es győnyőrkedesben el tunyullyon es el reſtűllyen. Ha ket kapa vagyon, Az egyiket tegyek á ſzeggre: á maſsikal mennyenek kapalni. Addig meg ezel vaſsik, es el koppik á kapalaſnak miatta, addig á maſsik is meg emeſztetik á roſzdatol. Ennek okaert iob az embernek, hogy vigyazon, es hiuatallyaban ſzorgalmattoſſaggal el iarion. Mert ekeppen megh oltalmaſzhattya io lelki iſmeretet az Iſten előt, kinel nagyob kentz nem lehet az embernek mind á ſzeles vilagban.

XLII. FABVLA.

A Kezekről, Labakrol es Haſzrol.

EGYſzer az emberi teſtnek tagiai egybe tantaskozanak á Haſs ellen monduan: im á gonoſz haſs mit chelekőſzik. Mind eltig veſteg vagyon es hiuolkodik, ſoha nem teſzen dolgot: hanem mindenkorn iol lakik. Mi tőb tagok nem győzik őtet mindenha meg tőlteni. Ennek okaert meg ſzűnünk, es

touab

touab nem dolgozunk es nem ſzolgalunk neki. E vegezes vtan veſzteg lőnek á tagok, es nem adanak enni á haſsnak. Mikoron á haſs bővtelni kezde, ottan nem kezde ſzint es erőt adni á tagoknak, es mindgyaraſt meg kezdenek lankodni, es meg erőtlenedni: Ottan mondanak á tagok egy maſnak: Gonoſ tanatſra vit minket á pokol irigyſeg, im eſzt vegezők, hogy ne adnank enni á haſsnak: es nem á haſsnak tőttünk kart, hanem minen magunknak, annyera, hogy chak aleg vagyunk bele: Ha ezokaert el nem akarunk veſzni, tehat iertek el, es ſzolgallyunk es enni adgyunk á haſsnak.

ERTELME.

E Fabula erre int, Hogy ki ki mind az ő hiuatallyaban meg maradgyon, es abban az ő tiſzti ſzerent chelekődgyek, es minden rendbeli embernek ſzolgallyon, mint az Iſtene vilagon az emberi tarſoſagot az ő rendibe el oſztotta. Ezokaert hiuatallyodban hiuen el iary, es legy chendeſz, Egy rendbeli emberekkre ſe irigykődgyel. Mert az Iſten az ő ſent bolcheſege ſzerent ekeppen akarta az emberi tarſoſagot rendőkben be foglalni: Ha teneked

ked munkalkodnodkel, es munkaddal maſt ſegitened: megh ne haborodgyal erőtte, es ſzűued ne legyen beketelen miatta. Mert Iſtennek akarattya ez. Ha kilembenakarta volna, Meg talalt volna tegedet is, es mas hiuatallyba es rendbe hellyheſztethettet volna tegedet, De nem akarta. Tehat ved io neuentőle, es legy bekőſſeges. De eſzt mondod te: io bizony mas embernek Vralkodni es kiualkodni: Azonkőzbe ennekem az oromon folly ala á veretek, es fel tőrik á tenerem á nagy munka miat &c. Bezzek ez igyiar, es az Iſten vgy akarta: Mert eſzt hatta az apadnak. De ne gondollyad, hogy mas ember az ő hiuatallyaban munka nelkűl legyen. Mindennek vagyon az ő bibie. Te munkalkoſzol, es munkadbol adod az ádot ſeiedelmednek, paſztorodot meg ſegited &c. De ha azzoknak nyughattatlanſaga es ſzorgalmattoſſaga te raytad volna chak egy napig, bezeg igen hammar el vnad.

XLIII. FABVLA.

A Maiomrol, es Rokarol.

AMAiom az úton menuen elől talala egy Rokat. Monda az á maiomnak. Bezek hituan termetű vagy, es vndokul vagyon az al feled. Nam minden be nezhet mint egy boldba miert hogy farkad ninchen. Annak felőtte igen hituan kődmened vagyon. Felele á Maiom, igy vagyon. Eleg nyauallyakbá vagyok, Minden meg gugol es chuffol mezitelenſegem miat. De nem tehetek rola. A termeſzetet meg nem maſſolhatom. Monda á Roka, Mit itelſz tehat en felelem? Monda á maiam: Szep alat vagy, es ſzep ſubad vagyon. Annak felőtte nagy hoſſzu farkad vagyon. Kerlek io attyamfia, adgy á felet á farkadnak ennekem, had fedgyem be az alfelemet, hogy meg menekődgyem ennyi ſok meuteſtől es chuffolaſtol. Monda á rauaſz: Vay nem: Mert aſzt akarnam, hogy meg ennel hoſzſzab volna á farkam, Okkos es bólch lelkes alat vagyok en, engemet illet ez e ſzep ekőſſeg. Bolond vagy te, ezokaert el lehetz annalkül. Azonkőzbe hallanak valami kürt ſzot. Es monda á maiom, Michoda ſzo ez: talam tantzra ſipolnak. Monda á roka: Tetzik hogy bolond vagy, miert hogy

hogy nem erted: En iol ertem. A vadaſz vagyon vtba: Nyiluan á ſzep ſubamat keuanta, es aſzt kereſi: de el megyek előtte. Azonkőzbe hertelen meg kőrnyekőzek őket az agarok, Es á maiom hamar fel futa egy magas fara, De á roka hogy agozni es chauagni, kezde az ebek kőzet, es meg fogak őtet, es meg kezdek tepni ſubaiat. Es kiaitani kezde á maiom: No roka meſter: Ved elő meſterſegődet es bólcheſegedet? Menekődgyel meg immar ezektől. Bolondnak alitaſz vala engemet, De latzik immar, kichoda volt az Irigyſegedből es keuelzſegedből nem től reſzt á farkadbol: Hol immar mind farkad, mind ſzep ſubad? Mit haſznal immar teneked, mind keuelſeged, okkoſſagod, es á te nagy rauaſſagod?

ERTELME.

E Fabula egybe tarttya á ſzegeny egyű gyű embereket á kazdagokkal. A ſzegeny mind eltik chak az ő ſzegenſeget nezi, es aſzt ſaylallya, hog á kazdagoktol ez vilagban meg vtaltatik. De nem veſzi e melet eſzebe, mellyigen nagy ſok ioual meg ſzerette őtet az Iſten. Azert mondgya ama bólch: VVay ki

 bodo-

bodogok volnanak á paraſzt es ſzanto embe-
rek, Ha az ő iauait meg tudnak meg iſmer-
ni. E melet midőn á kazdagot lattya, nagy
bodognak itili: De nem veſzi eſzebe, melly
ſok es ſzantalan nyauallyakban forogyon á
kazdag. A ſzegeny ſenkitől nem tart, es ba-
torſagban nyugſzik: De á kazdag nyughat-
tatlan: Mert á ſok gondok es ſzorgalmat-
toſſagok, Ezzek melet á ſok felelmek es ret-
tegeſſek vgyan meg főzik es meg emeſztik
az ő ſzűuet. Ha eyel á io duhnan hal, nem al-
hattik, hanem chak fűreg forog rayta: ſzinet-
len ſzol es pőrel á parnaual. Ennek okkaert
á bőlch é fabulaual arra tanittya á ſegenyt,
Hogy meg elegedgyek aual, amit az Iſten es á
termeſzet adot neki. Iſten igy akarta az ő
rendbeli eletet. Meg eleggődgyek ezokaert
vele. Annak vtanna tanittya á kazdagot, ho-
gy ſzepſege es kazdagſaga miat keuely ne le-
gyen, es fel fuualkodasbol á ſzegenr meg ne
vtallya, Mert Iſten vagyon, ki igaz itilő bi-
ro, ő lattya es megh iſmeri mind á kettőt, A
ſzegeny alazatoſt es egy űgyűt kedueli: De á
keuelt gyűlőli es ellene al annak, Mint ſzent
Peter mondgya. Mikoron kedig ő itil: akko-
ron

ron meg fogattattik á bőlch az ő bőlcheſege-
be, es az okkos meg akkad az ő alnakſagaual:
Mert ő ellene ninchen, ſem bőlcheſeg, ſem
okoſſag, ſem valami fogas, Mint á bőlch Sa-
lomon mondgya.

XLIIII. FABVLA.

A Szaruaſrol, őkrőkkről, es chalados emberről.

EGY ſzaruas iőue á mezőn az őkrőkhőz,
es hanni vetni kezde magat az őkrők
előt, es kerkődni ſzep termetiről es gy-
orſaſagarol es ſzabadſagarol. Es Monda az
őkrőknek: Nyauallyas alatok vattok tű, es
mind eltig iga ba forog nyakatok. Es miert
laſſan ballaghattok, el nem tauozik az eſzten
oldaltokbol, A gyaſzolhoz kőtnek, es ſza-
raz ſzalmat előtekbe vetnek, Akkoron iſz-
tok, mikoron adnak. De en gyors allat va-
gyok. Mind az erdőket, ſ, mind á mezőket
beiarom: á ſzep fűuekben es viragokban v-
gyan valogatua eſzem: A hideg forraſſokbol
nagy győnyőrűſeggel es keuanſaggal iſzom,
Ha valami felelem tamad, ottan be megyek
nagy hammarſaggal á ſűrő erdőbe, es fel fu-

 tok

tok á magas hegyekre, es ott lakom nagy batorſaggal. Mondanak az ökkrök. Nem irigyködünk read á te nag bodogſagodert. Ninch mit tennünk. Ha á termeſzet igy hoſzta alapatunkat, vgyan abban kel meg maradunk Nem ſok nap mulua à vadaſzo talala á ſzaruaſra, es környül veue aſzt az ebekkel, es kergötni kezde: Es midön eleyet vöttek volna az ebek, hogy az erdöre nem mehetne be, kenſzeritötek egy faluba befutni: Es midön egy olba befutot volna, talala ott ökröket á gyaſzolhoz kötue. Mondanak azok. Mi dolog, Mi dolog, ſzaruas Vram? Bizony igen meg izzattal: Nyiluan nem ſzakkal iyeſztöttenek. Monda á ſzaruas: Iay, chak nem oda veſzek. Kerlek, had reytezem el itt nalatok. Felelenek az ökkrök: Igen kerköſzel vala min nap bodogſagot felöl: de hituan bodogſag ez, ha mindenkoron olly nagy felelembe vagy az agarok es ebek miat. Mi ökkrök es nyomoruſagos allatok leuen, meg nem cherelnenk veled. Bizony ide nem io herre iöttel. Mert ha itt meg talalnak, ottan meg ölnek: hollot ſemmire nem vagy io, hanem huſſod chak talba, böred kedig ſzubitzanak valo.

valo. De buiatza amoda á ſzena ala: Tölünk ne fely, Mert mi el nem arulunk. A ſzena ala buiek ezokaert á ſzaruas, es ott halgatta.

Miden á chalados ember ſzolgay beiöttenek volna az olba, hogy enni adnanak az ökkröknek, valami ſzalmat vettenek nekik nem latuan à ſzaruaſt á ſzena alat. Es midön kimentenek volna, igen örüle az ſzaruas, es monda: Io hellyen vagyok: chak eſtik megh ne talalyanak, könnyen el mehetek annak vtanna eyelre. Mondanak neki az ökkrök: Legy veſzteg es halgas, Mert ihol iö á gazda. Ha e miat meg maradhatz, io ſzerenched leſzen. Mert ez mindenüue buyik, es mindenſzurdekot ki heres.

Midön ezokaert á gazda be iöt volna az olba, Meg latogata á gyaſzlot. Es ſzitkozodni kezde, miert hogy chak egy kis ſzalmat talala az ökkrök elöt. Es ö maga el menuen, villat kappa, es ſzenat kezde vetni az ökkrök eleybe. Es mikoron böuen fel venne benne, lata ott á ſzaruaſnak nagy ſzaruait, es be teuen az aytot, kialtani kezde ſzolgait: Es azzok el iöuen, meg fogak à ſzaruaſt. Es à gazda agyon verete, es ſzepen á böret leuonata.

ERTELME.

E Fabula arra int, Hogy ſenki el ne hidgye magat á io ſzerenchebe, es az Iſtennek aiandeki miat fel ne fuualkodgyek, es ő magahoz kepeſt ſenkit meg ne vtallyon. E vilagi bodogſag nem á lando. Es noha á ſzepſegnek es egeſſegnek es á teſti ſzabadſagnak valam igyőnyőrűſege vagyon, azert nagy ſzorgalmattoſſag, gond es felelem vagyon melete. Es noha á rabatas elet valamennyere nehez, es nyomoruſagos, de azert chendeſſeg, bekőſſeg es nyugodalom vagyon melete.

Annak vtanna arra tanit á Fabula, hogy egy chalados ember ſe bizza ioſzagat es mathaiat ſzolgaira es bereſire. Mert miert hogy nem őuek á ioſzag, azert nem viſſelnek vgy mint az őuekre gondot: hanem chak ſzerenchere ſzolgalnak. A chalados ember ezokaert ő maga laſſon dolgahoz, es ne bizza tellyeſſeggel maſra. Mert á menyere lat az ő főmei annyera ſzolgalnak á ſzolgak es be reſſek. Ezert felelt ama bőlch, mikoron meg kerdőttek, mitől meg hiznek inkab á lo: Hogy ſemmi aſzt ennyere meg nem hizlallya, mint az ő Vranak, auagy á chalados embernek á főme.

XLV. FABVLA.

Az Oroſzlanrol, es Maiomrol.

AZ időben, mikoron az erős oroſzlany kyrallya teue magat, hogy á tőb negy labu lelkes alalatokon vralkodnek, Io hir neued akara maganak ſzőrze az ő kirallyi birodalmanak á kezdetiben, es eskiueſſel fogadaſt tőn, hogy ennek vtanna el hadna á kegyettlenſeget, es verontaſtol meg oltalmazna magat, meg ſem ſertene á lelkes allatokbol egyiket is: Hogy vgyá arrattlannul akarna elni.

Egy idő mulua erőſſen kezde bankodni az ő fogadaſſa miat, miert hogy meg nem maſſol, hattya vala termeſzetit: es okkod kezde gondolni, mellyből es melly miat iſmeg hőzaiok ferkőſzhetnek, es meg ehetnek bennek. Es midőn egyik lelkes allatot eleybe hitta volna, titkon meg kerdi vala aſzt, Mit itilne az ő lehelletiről? Bidős volnae, auagy nem? Midőn á lelkes allat eſst felele, Hog budes volna: ottá hozza kapuan, meg fa kaſtya vala aſt, es meg eſi vala: Ha kedig felele Hogy nem volna bűdes, igy is meg őle, es meg őue, Vegre megh kerde á maiomot, Ha bűdes volna á ſzaia, auagy nem. Es á maiom.

felele. Nem búdes, vgy mond, Hanem ieles es nemes illattya vagyon, mint egy ieles fahe nek es ſzekfűnak, es mint ha temieneſtenek volna, Gyönyörkődek az oroſzlan á maiom nak feletiben, es akkoron nem banta, ha nem bekőſſeggel el bochatta.

Midőn egynyihany nap el mult volna, ebe be iuta az oroſzlannak á maion, es müuel ho gy okkal hozzaia ferne, rauaſſagbol betege teue magat. Es midőn á Doctorok es az or uaſſok megh lattak es meg iteltek volna á vi zeletet, es meg tapogattak volna az elſő la ban á pulſuſt, meg iſmerek, hogy ſemmi nya uallyaia volna. Es aſzt adak tanachul neki, hogy gyönge etellel elne, es könnyen emeſz tő alatokat ennek, es iſmeg vidamſagot ven ne, Monda ezokaert az Oroſzlan. Igen ehet nem maiom huſt: Mert aſzt meg nem koſ ſoltam. Ottan el küldé, es elhozata á ſzege ny maimot, es megh öue aſzt, Es nem haſz nala á ſzegeny maiomnak, hogy annak előt te hizelkődesből dichirte vala az Oroſzlan nak lehelletet, Moſtan kedig ſemmit nem vet tet vala elſene.

ERTELME.

E Fa-

E Fabula eſzt ielenti, melly igen genoſz legyen az emberi termeſzet, mikoron elő mehet az akarattyaban, es meg nem ennyhi tettik az Iſtentől á ſzent Lelcknek, es á ſzent kereſztnek altala. Mert ha az ember elő vihe ti dolgat, hogy meg kazdagulhat, es á mas embereken valo birodalmot meg kaphattya, ottan meg valtozik, mint á regyek bizonſa got ezekkrol veueneſzt mondottak, Hono res mutant mores: Chak valami tiſzteſſe gre emellyek az embert: ottan meg lattzik, michoda volt benne. Mint egyſzer egy igen ſzent es ayitatos chali barat vala, ki igen ala zatoſſon haytot főuel iar vala, es mindenkor chak á földet nezi vala. Midőn ſok ideig mi nd ekeppen iart volna az ő nagy alazatoſſag ban, meg hala á Gardian. A fraterek tanats kozni kezdenek, Kichodat kellene Gardiana tenni? es mondanak: Imeſzt az ayitatos es alazatos fratert tegyük Gardiana: ez iambor, ſzent es igen alazatos; ez nem rongal ben nünk, hanem igen kegyes attyank leſzen. Mi koron immar Gardiana es feiedelemme va laſztottak volna, keues idő mulua vvy kapa ban öltezek á Gardian, es fenn kezde az orrat viſſelni

vifſelni, es fel ſzoual te ſ/toua á baratoknak parancholni, vegre ket iffiu nyakas baratod kezde vtanna iartatni. Es ki ellene mottzon vala, aſzt igen meg kezde ſóppreni. Hozza menenek á venny baratok es mondanak: Szentſeges attyank, meg ne haborodgyal beſzedünkert. Olly igen alazatoſſon iarſz vala az előt. Immar hogy Gardiana tőttünk, igen fen viſſeled magadat, es olly igen kegyettlen vagy: Mi okka annak? Felele á gardian: Bolond agebek, Nem oluaſta tokken gyermekkorottokba, mit mond á Cato? Fiſtula dulce canit, volucrem dum decipit auceps, Valaki variut akkar lóni, Ne pengeſſe az iynek ideget előtte. Alazatoſſon iartam az előt, es mind ala neſztem, Mert akkorom mindenkoron kereſtem á Calaſtrom kolchat: Immar meg talaltam es kezembe vagyon: Nem ſzükſeg azokaert ala neznem. A gardianſagot ſoha nem adtatok volna ennekem tudomanyomra es bőlcheſegere nezuē: Mert iol tudgyatok, hogy olly igen tudattlan vagyok, mint á mi nagy ſzamarunk: Ezokaert mas modot kellet hoza kereſnem, Igy vagyon ezokaert az Adam fianak dolga. Ha valamikeppen

mikeppen elő mehet, es fel verheti magat, ottan nem ember, hanem Tirannus, kegyettlen, es valami feiebe iut, aſzt is meg mereſzli müuelni. Nem io az iamboroknak effele embertelen tirannuſſokkal együt lakni. Mert ha ſzolgalod, egy ideig meg is nem bant: De mihelt meg gondollya magat, ottan okkot keres, veſzedelmedre. Igen io ezokaert á kereſztyennec az ő eletet á kereſzt alat viſſelni, hogy el ne hidgye magat. Azert mondgya Dauid: VVay ki io, en ides vram, hogy engemet meg alaſztal: Mert ſoha meg nem tanoltam volna á te űdueſſeges igedet, es Ieremias, vvay ki io az embernek, ha az vrnak igaiat viſſeli gyermek ſegetől fogua. Mert annalkűl az ember vadda es tellyeſſeggel embertelenne leſzen.

XLVI. FABVLA.

A Nyulyrol es Rek kapoſztarol.

ANYul elő menyen az vton egy kert melle iuta. Es be kakochola á kerbe, es igen ſzep kekkapoſztat latta á kerbe. Es mind el kőrűle á kertet, deſem reſt, ſem hakſot ſoholt

ſoholt nem talala, holbe mehetne. Elől talala ötet á roka, es meg kerde á nyulat, mondvan: Miert nem megy im é kerbe? La melly igen ſzep kekkapoſzta vagyon benne? Monda á nyul. Iol lattam: De nem ert meg. Nem io ötet enni: Mert meg chömerlenem tőle, Monda á roka: Ezennel en is igy iattam. Mert ſzep ſzőlő gerezdőket talaltam vala. Azokban ſem merek ennem, Miert hogy erőtlenek valanak. Maga á ſzegeny roka eremeſt ött volna benne. De nem ere fel oda, á holle fügnek vala.

ERTELME.

E Fabulák aſt ielentic, Hogy az emberi termeſzet igen kéuánatos, és ſok dolgok vtán vagyodik. A bolondoc hogy az ő keuánſágoknak eleget teheſſenek, és mindenekben keduek meg tőllyék, nagy ſok veſzedelmekre vettik magokat. De é fabulák erre tanittyák az embert, hogy eſzebe vegyi magát, es eſzeſſen chelekődgyék, Es ne indúllyon mindenkoron keuánſága vtan: Hanem á mit lát, hogy tiſztreſſeggel es Iſten ſerent nem erhet es meg nem talalhat, annak vgyan beket hadgyon, es kiueſſé fieből, es ſemmi ſzamot ne tarchon arra.

XLVII. FABVLA.

Az Variurol es veder Vizről.

EGY variu igen ſomiu leuen talala egy vederre, melly felik vala vizzel. Arra fel rőpűle, hogy innck abbol, de nem erhe-telala. Gyakorta kőrűli vala á vedret, de nem talala modot hoza, hog iyhatnek belőle, Vegre okoſſagot gondola, es kőueket hana egy mas vtan bele, annyera, hogy fellyeb fellyeb tőldelgelnek á viz á vederbe: vgy ſzekek fel annak vtanna reaia, es eleget iuek belőle.

ERTELME.

E Fabula erre tanit, hogy io moddal es okkoſſaggal mindent inkab igyekőzzel chelekődni, hogy nem mint erőuel es erőſzſzakkal. Mert effele erőſzſzakkal valo chelekődet igen velta karnelkűl leſzen. Ha variu erőuel el dőtrőtte volna á vedret, etzers mind ki őtlet volna á viz, es á variu ſemmit auagy igen keueſſet kaphator volna benne. De latode, mit haſznal az okkoſſag. Ezokaert io minden chelekődetben az embernek eſzeſnek lenni.

XLVIII. FABVLA.

A Farkaſrol, Vadaſzrol es Paſztorrol.

A Vadaſz talala á mezőn egy Farkaſra, es igen kezde aſzt az agarokkal kergőtni. El ſzalada á Farkas előtte, es futa egy paſztorhoz, es monda: Io attyamfia, Igen vagyon vtannam á vadaſz nagy ſok agarokkal. Nem tudom houa legyek. Adgy io tanatſot, es legy ſegitſegűl: Bizony meg latod, hogy megh emlekőzem baratſagodrol, es minden ſzolgalattal leſzek ennek vtanna. Monda á Paſztor. Bator, Mindenbe hozzam bizzal: Meg mentlek tőle. Ihol vagyon egy barlang, Abba menny be. Valami korokat tamaſztok eleybe: Es ha ide iő á vadaſz, el mutatom: es meg menekődel. Be mene ezokaert á Farkas á barlangba: Es á Paſztor be tamogata á ſzaiat valami korokkal. El iőue á vadaſz, es keresdeni kezde á Paſztort, ha lattod volna egy igen nagy farkaſt, hogy arra iőt volna? Bizony ſzep, vgy monda, á bőre. Igen kellene ennekem. A farkas kedig á korok altal ki nezvala á barlangbol. Monda á Paſztor: Io Vram,

ram, nem lattam: Erre vgyan nem iőt: Azon közbe huna es int vala ſzőmeuel á barlangra, műuel hogy á vadaſz eſzebe venneie, hogy á farkas ott volna á barlangba. De á vadaſz nem veue eſzebe: es el mene. Mikor el ment volna, ki hiua á Paſztor á farkaſt á barlangbol es monda neki. Ne fely, mert el ment á vadaſz, No mint tetzik: Nem de nagy baratſagot műuelteme veled? Latode melly iambor vagyok. Monda á farkas á Paſztornak: Bezek iambor á nyelued: de lator á ſzőmed. Aſzt akarnam, hogy mind á ket főmet ki apadna. Mert chak nem el veſztel hunyaſſoddal es inteſſed del.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy iambor legy, es ſenkinek ne arts, kart ſe tegy. Mert á kit bantaſz, az meg emlekőzik felőle, es ha lehet okot keres hoza hogy iſmegh banthaſſon, es boſzſzut alhaſſon raytad. Ekeppen egyik gonozbol nagy ſok tamad. Mert á paſztor nem feleytheti, hogy á farkas egy nyihanſzor el kapta á barannyokat.

Ennek vtanna aſzt is ielenti e fabula, Melly igen rut dolog es nagy verek legyen á tet-

 tetteſ-

tettesseg es kep vtalas, Mikoron az ember mast szol nyelueuel, es mas vagyon szűueben. E fele belet ember, nem tiszta ember, hanem fel órdeg. Ezokaert meg oltalmazd magadat effele ket szintól, es duplas nyelvtól. Ha vala ki bantot: Ne aruld el, Ne iary az al furkkal: Ne igyekózel boszszut allani rayta. Aianlyad á boszszu allast az Istennek. Gonoszt gonoszszal ne fűzesd. Nyiluan haszna iat veszed, es sokkal, vgyan sokkal iob leszen teneked.

XLIX. FABVLA.

A Madaraszrol, es Madarakrol.

A Madarak gyűlest hirdettenek. Es minnyaian egy be gyűlenek ószszel. Latta aszt egy madarasz, es szerszamait keszituen ó is á gyűles fele kezde tartani. Es midőn á madarakhoz ment volna, kezde az ő lepes veszszeit ott á madarak melet á fiknak agaira fel rakkogatni, es á fak ala űluē siuóltani kezde, es kűlemb kűlemb modò fintzolni. Mondanak á madarak egy masnak: Bezek iam bor ēber ez. Iertek mennyűnk melleie á fakkra. Halgassuk meg az ó sipolassat. Minekünk tiszte-

tiszteſſegünkre műueli. Lam vgyan sir bele, olly igen ayitatos. Maga á madarasznak pechenes vala á szóme, es abbol kónyuez vala. Es mikoron immar el indulnanak á madarak nagy sereggel á sipszora, monda az egyik ven madar. Allyatok meg: Ne mennyetek. Mert bizonyaual nem iol iartok. Mert meg az apamtol hallottam, hogy igengonosz ember ez, es minden nemzettűnknek halalos elensege, Igen sippol, igen siuólt, De á kit az ó tantzara vehet, bizony annak kitepi á szarnyat, es be horposztya á feiet. Vgy vagyon, igen kónyuez, de nem szeretetből műueli: hanem azon sir es bankodik, hogy keuansaga ferent nem mellyeszthet bennűnk. Ezokaert fogadgyatok szot, ha minnyaian nem akartok forgani á nyasbe. Eszekbe vóuek magakat á madarak, es hatra maradanak. Latuan eszt á madarasz. felszede lepet, es el pironkodek onneg.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy ne hidgy mindennek. Szepen szolnak az emberek es mezet igernek: de gyakorta merget adnak hellyébe. Regi bólch mondas: Qui facile credit

 faci-

facile & decipitur. Ha arra vihetnek, hogy hinni kezdesz az emberek beszedeknek, keszen meg chalatkosztal. Okkal hallyad ezokaert es ved be felebaratodnak beszedit.

E melet eszt is ielenti è fabula, Melly igen draga dolog legyen á io es esz es tanach: Es hogy senki á veneknek tanachat megh ne vesse, es ne vtallya. Mert gyakkorta leszen, hogy egy eſes embernek tanachaual egy egeſ kösseg magat meg oltalmaszhattya á veszedelemtöl, es meg meneködik: Mikeppen erröl sok peldakat adhatnank elö.

L. FABVLA.

A Maymokrol, es Ket emberröl, egyik igaz mondorol, masik hizelköderöl.

KET ember vttra indula, Az egyik igaz mondo vala, á masik hizelkedö beszedü. Es addig iaranak es budossanak, hogy vegre maiom orszagba iöuenek. Akkoron kedig gyülesek vala á maymoknak. Es á maymoknak kirallya egy arannyas magas fekben üle, es á sok mayom mind vduart allanak környüle, Paranchola ezokaert á kirally, hogy

hogy meg fognak á maiomok á ket embert, es eleybe hoznak. Es midön eleybe hosztak volna öket, meg kerde á kirally öket. Kichoda vagyok en? Felele neki az egyik, á hizelkedö beszedü: Te vagy á chaszar. Monda touab á kiraly: Kichodak tehat ezek, kik környülem vduart alnak? Felele á hizelkedö: Ezek á nagy sagos Vrak, bölch tanachid, erös es hatalmas vitezid, Cancellariussid, Komornyikid, hopmesterid, es minden fele nemes tisztbeli vduar nepeid: Es ki gyözne ezzeknek nemes voltat es düchöseges allapattyat meg mondani. Haluan aszt á kiraly, igen keduele feleletet, es igen tetzik vala neki á dichiret. Es meg hagya, Hogy draga aiandekokal meg aiandekoznak á dichiretert, es el bochatanak bekeuel. Latuan eszt az igaz mondo, ö magaba gondolkodni kezde, es monda: Ime: é hazzug es hizelkedö lator, melly igen iol iara hazugsagaual, es hizelködesseuel: im mint aiandekozak öket. Ha engemet kerdnek, es nem hazudozok es nem hizelködek senkinek: hanem megh mondom az igassagot, Hiszem inkab meg aiandekozzak az igassagot, hogy nem á hazugsagot. Azonközbe el hi-

el hiuata ótet á maiom kiraly, es meg kerde ótet: Kichoda vagyok en? Es kichoda ezek, kik kórnyűlem vduart alnak ennekem? Felele az igaz mondo: Maiom vagy te, mind azzokkal egyetembe, kik kórnyűled vadnak. A kiraly meg ahborodek, haragiaba meg paranchola á maymoknak, hogy minnyaian reia rohannanak. Es minnyiaian reaia rohannanak, es fogakkal es kórmókkel meg szaggatak, es szegent az igaz mondasert meg ólek.

ERTELME.

E Fabulaual á bólch meg akarta ielenteni az embereknek viszsza fordult sagokat, kiualtkeppen á feiedelmeket es nagy Vraket: Műuel hoǵ azok az ó vduarokban inkàb keduelik á hazugsagot es hizelkedó beszedeket, hogy nem mint az igassagot, es hogy inkab megh bechűlik á sima szaiassokat, hogy nem mint á bólcheket es ertelmesseket. Ez e viszsza fordultsag kedig noha birodalmot vót volt valamennyere az elót valo es regi idókben: de inkab mostan vgyan orszagul es haralmasson Vralkodik mindenűt. A kirallye á föld es az orszag. Mert az volna az Isten kepe es

pe es hellytartoia. De la mennyere iót á dolog, Hogy immar á kiraly viseli á neuet: de egyebek biriak á földet es az orszagot. Honneg vagyon az? Vgy vagyon hogy à regi kirallyok á hivv szolgakat es vitezeket meg aiandekosztak ioszaggal: de meg hidd, hogy koszszogasra, veritekre es verre adtak á ioszagot: Mostan kedig á feiedelmek melle vetti magat minden varga fölt, es ot suggorog, hazudoz, kenneget, tórlódik, himez hamoz, hizelkódik, piheket szed, fandorly &c. es midón á feiedelemnek erkólchet veheti, á kit á feiedelem keduel, aszt igen dichiri, magasztallya: á kit kedig nem keduel á feiedelem, aszt olcharllya, szidgya, es ekes szidalom beszedókkel illeti. Halatod, Tehat á feiedelmek ezzeket szeretik, es ezzeket ioszagockal meg aiandekozzak. Es á kik nekik az igazat meg mondgyak, azokat gyűlólik, es nem nezhetnek io szómmel reaiok. Ez nagy viszszafordultsag. Ertól pananszolkottanak mindenkoron á iamborog, Meg á Szentek is. Es ebból kólt ama regi kózmondas: Obsequium amicos, Veritas odium parit. Vss chak kezere, ottan baratod leszen: de ha megh mondod

dod az igazat: ottan beterik á feied, Mayd minden rendbeli emberek kőzet Vralkodik ez á gonoſſag. Iay ê vilagnak.

LI. FABVLA.

Egy Lorol, Szaruaſrol es Vadaſzrol.

EGY Lo es egy ſzaruas egybe veſzſzenek, es igen kezdek egymaſt gyűlőlni, es egy maſra tőrni. De műuel hogy á Lo lata, hogy ſzep es igen gyors volna à ſzaruas, kebze aſzt, hogy ő nem erne vele, es hogy boſzſzut, nem alhatna rayta: Minek okaert irigyſegből inditatuan el mene egy vadaſzhoz, es monda annak: Vay ki io hirt mondanek teneked, ha ſzomad fogadnad, im egy igen nagy es keuer ſzaruas vagyon egy hellyen, Ha aſzt meg fognad, io haſznaiat vehetned. Ieles pecheneket vakhatnal belőle, mind á bőret, ſ, mind á ſzep ſzaruakat draga penzen el adhetnad. Monda á vadaſz á Lonak: en nem tudom hol vagyon: es ha ſzinte meg talalom nem al meg, es nem lőhettem, ſem meg nem fokhatom. Monda á lo: en megh mondom mit tegy: En el megyek es meg kemlem, Annak

nak vtanna ide iőuek hozzad, es meg ielentem teneked hol vagyon. Addig te ſzerez nyerget es feket, Annak vtanna űly hatamra, es hamar oda viſzlek, es iargal vtanna, es iűſd altal: ekeppen tyied leſzen. Minek vtanna à lo meg kemlőtte volna á ſzaruaſt, viſzſza iőue á vadaſzhoz. Es á vadaſz meg nyergele, es feket vete feiebe, es reia űle. Es midőn alamentenek volna à gődőrhőz, á hol á ſzaruas vala, megh lata őket á ſzaruas, es fel ſzekkeluen nagy gyorſſan kezde á hedgy odalan felmenni, es á chere fele tartani. Vranna innegá lo, es igen igyekőzik á ſzaruaſt el erni. Midőn meſzſze el kezdene maradni, à vadaſ vagni kezde á ſarkanttiuual á louat, es monda: Noſza iobban: mert igy el nem eriük. Azonkőzbe az erdőbe eſſek á ſzaruas. Es monda à lo nagy faradua: Iay hadgy beket: Igen el farattam: el nem erhetem Szalle rolam: es ved le à nyerget hatamról, es á feket feiemből. Monda á vadaſz. El keltel arrol. Hatadon ülek: ſzaiadban á zabola: Bezzeg elkeltel á ſzabadſagrol: Ha nem oda megy, á houa en mondom: Ha kepig nem műueled Bezeg meg erzed á deffentő vaſſat az oldalatban, &c.

E Fabulaual erre int á bölch. Elöſzer hogy iambor es chendeſſeges eletűek legyűnk es ſenkit ne bandſunk, ſenkiuel egybe ſe veſſzűnk. Mert abbol irigyſeg, gyűlölſeg, es boſſzualaſra valo keuanſag es igyeközet tamad, mellyekböl leſzen minden fele nyauallya es veſzedelem Iob az embernek, hogy barati legyenek, mint ellenſegi. Iob hogy ezer barati legyenek, mint chak egy ellenſege.

Annak vtanna arra int, hogy boſzſzualaſra ne igyeközünk. Mert gyakorta törtennik, hogy az Iſtennek itiletiböl viſzſza fordul á kaſzſza: es ahol mi maſnak akarunk artani, es maſt igyeközűnk el veſzteni, ott mi magunknak teſzűnk kart, es veſſzelt, kereſſűnk feünkre. Mert igaz az Iſten ki maganak keuannya á boſzſzuallaſt. VVay ha eſzt megh gondlnak á nagy Vrak: bizony iob allapatban volna az ö dolgok. Budaban nem volna Török Baſſa. De à nyereg hatunkon maradot, es à zabola ſzaiunkban. VR Iſten, á te igaz haragodba emleközzel megh á te nagy irgalmaſſagodrol: Amen.

LII.

LII. FABVLA.

Egy Szamarrol, es Oroſzlanrol.

EGY Szamar az vton iaruan talala egy Oroſzlanra. Es az Oroſzlan elöt hanni es dichirni kezde magat. Es monda az Oroſzlannak: Iere velem á hedgy teteiere, es ott meg mutatom teneked, mint fellyenek tölem mind á mezöi vadak. Moſologni kezde az Oroſzlan, es monda: Ottan mennyűnk fel. Midön azokaert fel mentenek volna á hegyre, az Oroſzlan melle ala ſzamar, es nagyon kezde ſzamar modra orditani, Mikoron aſzt hallottak volna á rokak es nyulak, igen kezdenek menni es futni. Monda á ſzamar az Oroſzlannak: Latode mint iyettek meg minnyaian ezek, es mint futnak el? Monda az oroſzlan: Nem choda ez ennekem, hogy el futnak: Mert olly rettenetes ſzauad vagyon, hogy aſzt meg haluan ennem magam is el futottam volna, hanem tudtam volna az elöt, hogy ſzamar legy. De műuely hogy tudtam, kichoda legy, nem gondolok orditaſſoddal.

ERTELME.

E Fabu-

E Fabulaual á bólch aſzt ielenti, Hogy az embernek az embere, kinek az Vr Iſten elme, iet, eſzt, bólcheſeget adot, ne gondollyon á gyennyet es apro embereknek zugodaſſaual es ragalmazzaſſaual. Te aſzt műuellyed á mi io es tiſzteſſeges, es hiuatalodban hiuen es Iſteni felelemmel iary, Ne gondol aual, hogy az emberek io chelekődetit viſzſza magyarazzak. Midőn ő reaiok kőrűl á ſzer, hogy valami tiztben á kőzenſeges tarſaſagnak ſzolgallyanak, es haſznot tegyenek, ottan tetzik kichodak, es hogy ſemmi haſzſzonra valok, noha ſokkat tudnak kerkődni es chachogni &c. Inneg tamadot á kőzmondas: Had hazudgyan varga Beretzk, azert vgyan io talpat fab. Iſmeg, Generoſi equi non curant latratus canem. Az vton el iar á io lo: Keueſſed gondol aual, hogy vgattyak az ebek. Arra valo á ſzamar, hogy orditſon: Am orditſon &c.

LIII. FABVLA.

A Keſſelőről, es egyeb apro Madarakrol.

A Keſſelő vendegſeget hirdete az apro madarak kezőt, műuel hogy ſzülettes-ſenek

ſenek napiat illeni akarna. Az apro madarak nagy őrőmmel el menenek á vendegſegbe. Es midőn minnyaian be gyűltenek volna: á keſſelő be zara az aytot, es fogdoſni kezde őket, es mellyeſzteni, es egyenkent meg enni. Igy lakkanak ſzegenyek á vendegſegbe.

ERTELME.

E Fabula inti á ſzegenyeket, es az ala renden valokat, hogy az ő hiuatallyokban meg maradgyanak, fellyeb valo rendre ne igyekőzzenek hagni. Es hogy meg elegődgyenek aual, á mit az Iſten az az ő iouoltabol nekik ad, noha nem igen ſok az. Ne tarſolkodgyanak egybe á nagy duſzokkal es dőllyőſſekkel: Mert nem egybe valok. Hamar meg valtoznak á nagy VVrak, es ottan keſz á paltza, vagy őtte megh az eb á hayat, auagy nem. Ezert mondottak á regiek: Nem io az Vrakkal chereſznet enni: Mert ha el fogy: ottan á magokat kezdig homlokodra lőueldőzni. Ha nem ehetel igen borſoſt es győmbereſt: talalſ ſot, tormat &c. egygődgyel meg vele. Salomon is aſzt mondgya: Hogy iob teneked egy darab ſzaraz kennyered, igaſſaggal

gal es chendesz lelkű ismerettel, hogy nem kazdagnak az ő nagy sok pipperes tal etke.

LIIII. FABVLA.

Egy Oroszlanrol es á Rokakkrol.

EGY ides Oroszlan el vna magat, es be menuen á barlangba betege teue magat, hog ez okkal ne kelletnek vadasni menni: hanem vgyan hellyeben eleget ehetnek. El iőuenek ezokaert á tőb vadak, hogy meg latogatnak az ő kirally okat: Mert megh hallottak vala, hogy beteg volna. Es midőn egyenkent be mentenek volna hozzaia á barlangba, mind meg foga őket, megh foyta, es meg őue. Vegre el iőuenek á rokak is, es meg alanak á barlang előt: es vgy neznek vala be. Monda az Oroszlan: Mi dolog? Miert nem akartok be iőni? Felele az az egyik roka: Oeremest be mennenk, de felűnk: Monda az Oroszlan: Miert? Felele á Roka: Azert, Hogy nagy sok vadaknak á nyomat lattyuk, hogy be mentenek hozzad á barlangba: de egyiknek sem tetzik á nyoma, hogy ki iőt volna: Ezokaert legy chak ott ben: mi kedig itt kin akarunk meg maradni.

ER-

ERTELME.

E Fabula erre tanit, hogy bőlchek es eszesek legyűnk, es á mas ember karan es veszedelmen eszűkbe vegyűk magunkat, hogy á kart es veszedelmet el kőrülhessűk, Ez kedig könnyen leszen, ha á mi hiuatallyunkban alhattatossok leszűnk, es nem minden rendbeli emberekel egybe cimboralkodunk. Mert minden ember ember: de nem minden ember iambor. Az emberek igen belelue vadnak, takuak tettettesseggel es kepmutattassal, es vgyan termeszetek szerent igen hazugok. Sokkat hally ezokaert, es sokat lass: de keuessed hidgy, es beszelly, ha aszt akarod, hogy meg ne challyanak.

LV. FABVLA.

Egy ag kosrol, es harom gyermekdid kossokkrol.

HARom Gyermekdid kos al vala az vt melet, iatzodozuan egy massal. Azonkőzbe iuta egy Ag kos, melly igen futnvala az vto. Aszt meg kezdek á gyermekdit kossok meuetni es chuffolni. Hők mint fut az aglemus: Bezzeg erőssen razza á kőd-

ment,

ment, Talam mind el hudoſzta magat, olly igen fel: ò ſzegyen Ag vigyor. Felele az Ag koſs: Vay bolondog: Ha tudnatok, ki elöt futok en, bizony tü is el mennetek. Mondanak: Iol tudgyuk, hogy farkas elöt futz el, Az annyank is gyakorta aual megh iyeſzteni; De minnap latank egyet: Bolandſagh attol felni: Lam ſem ſzarua ſem körme. Hoſzſzu vgyan á farka: de kinek mit arthat aual? Minekünk io ködmenünk es ſzaruaink vadnac, Ha el iö, vgy deffenttyük az oldalait, hogy mind el hannya á nem iot &c. Es midön ekeppen meg kerködnenek, el iuta hertelen á farkas. Latuan aſzt á koſſok, meg ieydenek, el futamanak, ki imide ki amoda. Es á farkas egyenkent meg foga öket, es megh foyta es meg öue öket: de az Ag koſs meg meneködek.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, melly igen veſzedelmes legyen, á ven es eſzes embernek tanachat meg vtalni es meg vetni. A bolond iſfiuſag bator, es nagy ſokat tulaydonyit maganak: De ha rea iut annak vtanna, vgy veſzen biſzonſagot magarol, hogy ſemmi volt az ö

az ö dolga, es heiaba valo minden kerköteſege. Nagy bolondſag aſzt maganak tulaydonyitani, á mi ninchen, Touabba erre is int è fabula, hogy ſenki ellenſeget meg ne vtallya. Mert gyakorta leſzen az, hogy attol veretik meg, es meg gyözetik az ember, á kit ö ſemminek velt, es minden keppen meg vtalt. Ha á farkaſnak ninchen ſzarua es körme: vagyon igen hegyes foga, kemeny nyaka, es igen bator ſzüue. Ezokaert tarch ellenſegedtöl, es noha együgyii, de, Et formica ſuam habet iram.

LVI. FABVLA.

Egy Emberröl, es Oroſzlanrol.

EGY ember, es egy Oroſzlan vettegötnec vala egymaſſal az erö felöl, mellyik volna erösb á maſiknal. Az ember aſzt mondgya vala, Erösb vagyok naladnal. Az Oroſzlan viſzſzontak, en vagyok erösb. Es midön egybe nem fernenek, bizonſagra hadgyak á dolgot mind ket fele. Az ember el viue az Oroſzlant egy temetö hellyre, es egy koporſon mutata neki egy kepet, holot egy ember ül vala egy Oroſzlanon, es hattra vonta vala

az O,

az Oroſzlannak á nyakat, es ket fele ſzaggatta vala á ſzayat. Es monda az ember: Ihol, Latode, hogy az ember erősb az Oroſzlannal. Latode, mint űl á hatan, es mint banik vele? Felele az Oroſzlan, es monda: Semmi ez. A kepiro iedzőtte es faragta olly forman. Ha en tudnek kepet irni, nem vgy irnam: hanem hogy az Oroſzlan űlne az emberen, es aſzt meg ſzaggatna. Semmi á te bizonſagod. De iere en velem á harſzalo piatzra, es nem keppel, hanem tetemennyel es vgyan valoba meg mutatom, hogy en erősb vagyok naladnal. Es midőn á harſzanlo piatzra mentenek volna, es egyebe mentenek volna az Oroſzlannal, az Oroſzlan meg űtte az egyik labaual az embernek az innat, es ottan hatra eſſek, es reaia ſzekkeluen az Oroſzlan, minden tőttemet el rőttele: Es ekeppen tetemenyel, nem chak beſzedel meg mutata, hogy ő erősb volna.

ERTELME.

E Fabula aſzt ielenti, Melly igen heiaba valo legyen á kerkőtſeg á chelekődet nelkűl, Mert ez á gyarlo embereknek, kikben ſemmi erő es tehetſeg ninchen az ő termeſzetek, hogy

hogy ſokat tudnak chacogni es kerkődni. Mert ha egy nyihany dio vagon á fakban, nagyobban zerőgnek, ha fel veſzet á ſzakot, hogy nem mint ha teli volna. Ezert mondottak á regiek: Ignorantia audaciam gingnit ac temeritatem: at ſcientia cunctationem. A tudatlanok, miert hogy á dolognak ſullyaſſagoſuoltat nem ertik, igen mereſzek, kefek mindenre, Igen biznak erreiekbe, es meg rakiak á ſüeget daru es ſzerűtz tollakal: de ha reia kelnek, ottan megiyednek, es á nyeregala dugyak őket: es akkoron megh mutattya á felſz, hogy az előbeli fel kerkődes chak beſzed volt minden erő es tehetſegnelkűl. Effelieknek ſzűue ſzaiokban vagyon: de az embernek, á ki vgan ember, mellyebe vagyon. Minek okaert nem minden apro fennyegőteſtől lankat meg haz ina &c.

LVII. FABVLA.

A Bolharol, es Teueről.

EGY Balha el vna magat egy hellyen, es monda, Roſz dolog chak egy hellyen lakni: Bizony en is idegen földre megyek, es orſzagokat akarok latni. Lata kedig,

hogy

hogy az aros emberek á teuekről egy gazdanal le raknak marhaiokat, hogy ott nyugodnanak, es reggel ismeg vtokra mennenek. Elmene ezokaert á balha, es á szőres farmentringbe buiek, es ott halgata. Mikoron kedig mas országba iöttenek volna á leteteinek hellyere, ki buiek á balha á farmentringbol es leszekkelek á földre, es monda á teuenek: Im le szekkelem, hogy touab ne nehezitselek megh: Mert eddig is nagy terhedre voltam teneked. Mossologni kezde á teue es monda: A mint hogy annak előtte nem tethöltel engemet, azonkeppen mostan is nem könnyebbitőttel. Egy ennekem, ha farkam alat lesz, akar nem, te martzana fereg.

ERTELME.

A bölch fabulaual chipi á perenteleket, es ama az apro nyalas embereket, kik hannyak vettik magokat, es magokat az öreg es eszes emberek kozűbe elegyitik, mint ha ők is valamit tehetnenek: es gyakorta meg is boszonttyak á bölch embereket, mint ha ő nekik is á Salomon tőkket á feiekhöz üttőtek volna, maga chak az al felekhöz (tisztesseggel mondua) üttettek aszt. Eunek okaert noha az öreg emberek ellene gyakorta tamadnak, es versengnek velek: azert vgyan chak perentelek es nyalas gombak: es mikeppen, noha igen vesszekődnek, senkinek semmit nem hasznalnak, azonkeppen senkinek nem arthatnak. Igy lőn á nagy embernek Philippus Melanthonnak dolga: Mihellyt az igassagot megh ismere, es el ala á kennyeres baluany melől: ottan nagy sok nyalas perentel tamada ellene, kik ellene iranak, mint Todt Mattyas, Heshusius, az Eber Pal á Vitebergi Kispek &c. De mit hasznalanak velek mint á bolha, melly meg akara terheli á teuet, Effele perentelek ezzokaert az ő nyalassagokkal mind á farmentrinkbe es á teuenek farka ala valok.

LVIII. FABVLA.

A Hangyarol es szekcheről.

EGY Handgya külemb külemb felemagokat gyüte es horda be egy vdüba. Telbe midőn valamenyere szep idő lőt volna, kihorda á nedues magogbol á szelre, hogy meg szarasztanaia őket, Talala oda iöni egy szektlő:

ſzektſő: Az latuan á magokàt, kőnyőrgeni kezde á handgyanak, hogy reſzt tőnne neki benne. Felele á handgya: Ninche teneked? Felele á ſzektſő: Ninchen. Monda á handgya: Mint vagyon ez? Mit müueltel nyarba, hogy nem gyűtőttel: Monda á ſzektſő: Akkoron ala fel ſektem, es á melegbe győnyőrkőttem es enekklettem. Monda á handgya: Ha nyarba hiuolkottal, es vigattal: eregy el moſtan is, ſzekiel es mondgy vigaſſagos eneket: Bizony ebbe nem eſzel: Es be takarita á magokat az vduba.

ERTELME.

E Fabula erre inti á hiuolkodo reſteket, hogy ne hiuolkodgyanak, hanem hiuatallyokban el iaruan munkalkodgyanak, Nem chak az őnen ſzükſegőkert, hogy magoknak legyen mit enniek inniok, es műuel magokat meg ruhazzanak. Ha nem hogy az ő allata valoit is el taplalhaſſak, es az Iſtennek tiſztelettire ſegetſegül leheſſenek adomanyokkal, es á ſzegenycket is megſegitheſſek alamiſnaiokkal. Mert, mint Salomon mondgya, á reſt kez ſzegenſeget nemz. A ſzegenſegből kuldulas tamad, Melly igen nagy ſzidalom es vgyan bűn.

bűn. Azert mondgya Salomon: Te reſt, menny el á hangahoz, es tanolly bőlcheſeget tőle. De moſtan minden ember el kőrűli á dolgot Es onneg vagyon ennyi kuldus es ſeggen ülő toluay.

LIX FABVLA.

A Iuhrol, es Variurol.

EGY Variu eleget euen mulatni rőppüle. Es midőn bokorrol kőſzalra, ez kőſzalrol őrőg fara ment volna, lata vegre egy Iuhot á paſiton legelni. Es oda rőppűluen á Iuhnak á hatara ſzala. Es midőn ſokkaig ott forgatta es tetegőtte volna magat, vagni kez de az orraual á Iuhnaz á hatat. Es midőn ſokkaig győtrőtte volna, es ide ſ/toua kergőtte volna, monda á ſzegeny Iuh: Miert nem hatz beket? Mit vettőttem en teneked? Gődolnad meg, hogy egy ſzegeny arratlan Iuh vagyok. Miert nem megy amoda ama komondorra? Szeb es ſimab annak á hata. Monda á variu: Vay balgatok allat: Te tanitaſzſze engemet? Nem tudode á variuknak hoſzſzu eletet, hogy ſzinte kilentz ſzaz eſztendeig elhet egyik. En igen ven vagyok:

Es iol tudom mit kellyen müuelnem. Kemen á komondornak á hata, es á szőre igen sima: Nem io ott ülni: mert igen hammer el chuszni rola: A te hatad kedig szeles es igen io lagy. Monda á Iuh. Bator legyen igy: De ha enneken is ollyan fogaim volnanak mint á komondornak, nem igen győnyőrkődnel ha tomon úlni, noha lagy: De ha az Isten igy akarta, ottan úlly veszteg.

ERTELME.

E Fabula ielenti á hatalmassoknak es kegyetleneknek miuoltokat, Hogy fel fuualkodik az ő szűuek, es ő hozzaiok kepest á szegeneket semminek velik, es vgyan meg vallyak, Mint ha ő nalok egyedül volna mind az esz, s mind az ertelem, es á szegeny együgyűeket ingyen sem velik meltoknak lőnni, hogy embereknek neuesztessenek. Es e fel fuualkodasbol Vralkodni kezdnek á szegensegen, es vttaluan chipik, mellyesztik, niuzak, roiak, dullyak, fosztyak, rabboltattyak, nyomorgattyak &c. A szegeny artatlannakat. Es ekeppen nagy fenesseggel meg mutattyak magokat mindenút. Ha latod kazdagsagokat, tehat predabol gyűtet, á szegeny artatlan em-

lan embernek veredeke: es egy penzarra igaz marhaiok ninchen. Elmennek vgyan á szegeny artatlannok, es fohaskodnak az Istenhőz: mert nem tehetnek rola. Es midőn azzoknak annak vtanna ninchen, hogy semmit tőbet nem vehetnek raytok, ottan mas houa vettik orrokat, ott is szipni akarnak: De komondorra talalnak, es ekeppen egyik kegyetlen á masikra talalkozik, Es vgy mardassak egymast. Es vgy tellyessedik be á kőzmondas: Vonszon fokko: De ismeg vonszak fakot. Ha annak vtanna meg tekinted őket, tehat együt meg emesztőttenek, es vndokul el vesztenek mint porba logane, Mert az Isten igaz, Oeal boszszut á szegenyekert, Mint meg mondotta. Ne bantsatok, á szegenyeket. Mert en hozam kialtnak. Es en igen hamar halgatom á szegenyeknek ohaytassokat. Boszszut allok erőttek, Meg verlek, &c.

LX. FABVLA.

A Fennyűfarol, es Nadszalrol.

EGY Nadszal al vala kezel egy egyenes, szep magas fennyü fa melet. Es midőn á szel fu vala, ottan tes toua hayladoz vala á

la á ſzel vtan. Monda á fennyú fa á Nadſzal-nak. Menny toua inneg. Nem vagy melto, hogy meletem ally. Monda á Nadſzal: Miertt Felele á Fennyüfa: Mert nyughattatlan vagy es alhatatlan, Hol amoda hol imide hayloſz. Miert nem allaſz veſztek? Lam en veſzteg allok, akar mint fuion á ſzel. Monda á Nadſal. En tőlem nem lehet, Mert vekony es gyönge vagyok, es ninchen ennye erőm mint teueked: Ezert kel haylodoznom, hol imide, hol amoda. Monda á Fenyüfa: Tehat temagad valod, hogy erősb vagyok naladnal. Bezek ſzep es erős vagyok: La melly magas vagyok. Azonkőzbe egy igen nagy ſzel tamada. Es á Nadſzal vtanna engede es meg hajola. De á Fenyüfa nem akara engődni, hanem akara ereiet meg mutatni, es althattatos voltat megh ielenteni, De á ſzel hattalmat vőn rayta, es mind győkkereſtől kiſzaggata á főldből, es le dőte á főldre, annyera hogy mind el romlana.

ERTELME.

Eſzt é Fabulat ſzerzőtte á bőlch, á keuellyek es á nagy akarok ellen, hogy meg mutatna, mint iarnak azok, kik keuellyek, es nem tudnak

tudnak ſenkiuel tűrnyi, es ſenkinek engődnyi. Oek aſzt tudgyak, Hogy az á nagy emberſeg, es á meg maradaſnac vta, hogy ha nagy akarok es keuellyek lefnek, es ſenki előt nem alazak magokat: De ſenki olly erős es hatalmas nem volt, hogy hatalmasb nem talalkozot volna ő reaia, Az Iſten is igengyűlőli á keuellyeket, mint ſzent Peter mondgya, es ellenek al. Eſzt kedig eleitől fogua az ő itileti-ben es chelekődetiben meg mutatta. A hatalmaſſokat, dőlly feſſeket es kegyettleneket meg rontotta es el veſztőtte: de az egyűgyűeket es alazatoſſokat fel emelte: mint á fűz Maria, á mi Vrunk Chriſtus Ieſuſnak annya az ő enekeben vallya. Erről az irasbol ſok peldat hoſzhatnank: de nem ſűkſeg. Gondollyatza chak negyuen eſztendőtől fogua, houa lőttenek el, es houa leſznek naponkent á nagy ember marok, az igen nagy Vrak, es az egyeb magabirok, mind az orſzakban ſzerinſzerte, mint á varoſokban? Vgy tetzik, hogy minden dűchőſegők á porban fekſzik.

LXI. FABVLA.

Egy Eſzuerről. Rokarol es Farkaſzrol.

Egy

EGY ſzep eſzuer iar vala á fűben egy erdő melet, es ott eſzik vala abban. Iőue egy roka hozaia, es nagy keuellyen meg kezde az eſzuert kerdeni, monduan: Kichoda vagy te? Felele az eſzuer: Egy ſzegeny oktalan allat vagyok, Monda á roka. Nem aſzt kerdem: Hanem kichoda volt az apad? Felele az eſzuer: Egy ſzegeny lo vala az apam. Monda á roka: Meg ſem aſzt kerdezem: Hanem, Ki neued? Felele az eſzuer? Nem tudom neuemet: Mert igen kis chitko voltam, hogy mind apam, ſ, mind annyam meg holt. De hogy feledſegben nem iutna az en neuem az en ſzegin apam á bal vtolſo labomnak á talpara irta meg neuemet: ott meg oluashatot, ha igenuanod. De á roka megh erte az eſzuernek rauaſſagat es akarattyat, es nem akara az oluaſſaſt meg keſerteni. Vala kedig á rokanak egy ellenſege, egy farkas, mellyet allattomba igen gyűlőli vala. El mene ezokaert az erdőbe, es meg kereſe á farkaſt. Es talaluan aſzt monda: Szegyen á te dolog, Itt fekſel az arnyekban, es vgy ehezel, hogy vgyan lantornas á haſſad bele. Amot az erdő ſzelen egy igen ſzep keuer gyermekdid eſzuer iat,

Aſzt

Aſzt kőnnyen megh fokhatnad, es vgy mint egy mennyekőzeben lakhatnal aual. De inkab kedueled te az arnyekod, es az aluuaſt. monda á farkas: Hol iar? Monda á roka: Ite meg mutatom. Es midőn tauolly meg mutatta volna neki az eſzuert, oda ſiete á farkas, es meg kerde az eſzuert: Kicſoda vagy? Felele az eſzuer, Egy ſzegeny oktatlan allat vagyok. Monda á farkas: Nem aſzt kerdem: Hanem kichoda volt apad? Felele az eſzuer: Egy lo volt az apam. Monda á farkas: Nem aſt akarom: Ho nem, Ki neued teneked? Felele az eſzuer: en nem tudom neuemet: Mert igen kis chitko voltam, hogy meg holt az apam. De hogy feledſegbe ne iutna az en neuem, az vtolſzo bal labomnak á talpara irta meg az apam az en neuemet. Ha meg akarod oluaſni, meg lehet. A farkas nem veueſzebe az eſzuernek ſzandekiat, Ha nem oda mene, hogy meg tiſztitana az eſzuernek á labat, es hogy meg oluaſna á neuet: De az eſzuer vgy ruga homlokba á farkaſt, hogy mind á ket ſzőme ki dőllyede, es vgyan ottan el aiula. Egy neműnemű üdőbe, mikoron meg vyult volna, feltzeppekezek, hogy el menne,

ne, Tehat ottal á roka, es igen katzoguan monda: Eregyel szegyen: El mehetz nagy tiszteſſeggel, vgy kel agebnek. Baccalariuſſá tőttet magadat, Iraſt akkars oluaſnyi, magaſem te, ſem egeſz nemzetted ſoha egy bettűt nem tanolt. Veſzegyen. Tetzik, hogy homlokodhoz úttettek az iro tablat. Es á farkas el pironkodek onneg.

ERTELME.

E Fabula előſzer arra tanit, hogy minden ember eſzes legyen, es az ő hiuatallyaban legyen foglalatos, es aſzt chelekődgye, á mitaz Iſten neki meg hagyot es parancholt, aſzt fotgalmattoſſaggal úzze es kőueſſe. Idegen dolgokat, á mineműek az ő hiuatallyahoz nem illendők, ne keueſſe, es azokrol ne legyen fotgalmatos. Es hogy ahoz, á mit nem tanolt, es nem tud auagay nem ert ne kezdgen. Mert tiszteſſeget nem val vele, haſznot ſem veſen belőle. Azert ſenki meſterre ne tege magat, minek előtte ki nem ſzolgalta az aprot eſztendőt.

Annak vtanna arra tanit, hogy meg laſd, kiuel egybe tarſolkodol. Ha iamborockal baratkozol, ki Iſten felüek es io lelkű iſmeretű eg, tekat io haſznaiat veſzed. Mert az Iſten ſzereti es kedueli azzokat, es meg aldgya őket, tegedet is ő velek egyetembe. Oek kedig, miert hogy nem alnakok, nem ſzembeſek &c. Nem bantnak tegedet, tanachokkal ſem artnak, veſzedelembe ſem eytnek. De ha Iſtentelen gonoſz emberekel egybe tarſolkodol, tehat roka modra chelekőſznek veled, es mindenűt karat vallod, es ha eſzedbe nem veſzed magadat, vegre vgyan ſzegyenbe eytnek, es el veſztnek. Azert mondgya á bőlch, hogy iob az embernek ſcorpiokal egyűt lakni, hogy nem mint effele alnak lator emberekel.

LXII. FABVLA.

Egy gyermekdid Vad Kanrol, à Diſznokrol, es Baranyokrol.

EGY Gyermekdid vad kan lakkek egy diſzno chordaban. Es az el vna magat kőſztek, Mert aſzt gondola, hogy ő nagyob tiſzteſſegre volna melto, hog nem mint á tőbdi ſznok. De minek előtte el menne kőzülek, meg egy dolgot akara keſerteni. Igen meg

meg haragutnak tetteti vala magat, Es tayte-
kot tura, es ala fel menuen à diſznok kőzet,
ket fele vag vala fogaiual erőſſen, gondoluan:
bizony ezzek lattyak haragodat, es tartnak
tőled, es nagyoban bechűlnek ennek vtanna,
es vegre vgy Vralnak mint feiedelmeket. De
á diſznok nem gondolanak vele, es ſemmit
nem tartnak valá tőle, hanem vgyan azonba
marada az ő dolga. Ennek okaert meg buſſu-
la á vad kan, es el hadgya á diſznokat, es me-
ne egy falka barannyok kőzibe. Ott is ſzin-
te aſzt kezde műuelni mint à diſznok kőzet.
Igen meg haragutnak tetteti vala magat, Tay
tekot tur vala, es ket fele vag vala fogaiual.
Latuan aſzt à baranyok, igen kezdenek felni
tőle es ket fele futni. Monda ő magaba á vat
kan: Bezeg io hellyre talaltam ide: ezek fel-
nek tőlem, es nagy tiſzteſſegbe kezdnek tar-
tani: itt vgyan hertzek gyanant elſz. Midőn
ezokaert egynyihany napig ekeppen chele-
kődnek, es ala fel moralna, el iőue egy nagy
farkas. Mihellyt aſzt á baranyok meg latak,
minnyaian el futamanak choporton kent, ki
amoda ki imide, es á gyermekdid vad kan
marada chak egyedűl. A farkas fel kapa á vad
kant,

kant, es á ſzaiaban igen kezde vinni. Talala
vele egy diſzno chordara. Latuan aſzt á vad
kan, meg iſmere á diſznokat, hogy azok vol-
nanak, kik kőzet az előt lakot volna: es kial-
tani es kőnyőrgeni kezde, hogy ne hadnak
őtet, hanem meg ſzabaditanak á farkaſtol. E-
gybe futanak á diſznok, es etzers mind á far-
kaſra rohannanak, es ſzoritani kezdek á far-
kaſt: Ottan meg iyede, es el eyte á vadkant
ſzayabol, de vereſſen es ſebeſſen. Es nehezen
fel alla á vad kan à diſznok kőzet, es nagyon
meg kőſzőene nekik à meg ſzabaditaſt, mond
uan. Bezeg az eh lator farkas igen meg nyo-
moritot: Bezeg immar meg eſzen vala, ha tű
nem leſztek vala. Bolondſag en tőlem, hogy
el hattam volt keuelyſegemből á tű tarſoſag-
tokat. Lam tiſzteſſeget es dűchőſeget akar-
tam kereſni idegeneknel, es keues hiya, hogy
oda nem veſztem nyakamat, Mert ſenki nem
tamada kőzzűlek melem: Ha nem előb lat-
uan nalamnal á lator farkaſt, mindgyaraſt el
randulanak. Azett moſtan iobnak iſmerem,
hogy valaki nyugadalomban batorſagal meg
maradgon az őueinel keues dűchőſeggel, ho-
gy nem mint felelemmel nagy dűchőſegben
az idegeneknel.

A vad kan ő maga adgya e fabulanak az ertelmet, Tudni illik, Hogy az ember veszteg maradgyon az ő hiuatallyaban, es tűrien az ő ueiuel: es tiszteſſeg keuanasbol ne adgya magat az idegenekhőz. Mert nyiluan karara leszen. Meg elegedgyek az Istentől adot es el rendelt tiszteſſeggel, es ne keuanyon birodalmot baratin es attyafiain: Mert chak hammar tőrtennik, hogy kelletik á baratſag. Istentől vard. Oe tudgya, mire valo lesz io. Ne hadgy tőnnen keuanſagodbol á felső garadichrá: egyűlt ala eſſel onneg, es meg tőrik az orrod. Mert mihelt, kiuanyi kezded: ottan nem melto vagy rea.

LXIII. FABVLA.

Egy Rokarol. es Kakasrol.

EGY eh Roka kezde menni egy falu fele, hogy meg latna, ha valamit kaphatna enni valot, Mikoron kezel iutot volna á faluhoz, lata egy igen nagy szep kakast á seuenyen ülni. Es ahoz mennen kőszszene neki szepen, es monda. Io kakas Vram, Iol ismertem az apadar. Bezeg szep hangas szaua vala; igen

la: igen io Vram vala. Kerlek tegedet, Mondgy valami szep notat: Had hallyam, ha vagyon olly szep hangas sződ, mint az apadnak. A Kakas keuellyſegben eſuen fel huzalkodek, es szarnyaid vetni kezde es be hunuan szőmeid kinyuta á nyakat, es á szaiat meg nyita, hogy egyet nagyot kukoritanaia, Azonkőzbe oda szekek á roka, es meg kapa á Kakast, es vinni kezde őtet az erdő fele, Meg latak aszt áporok, es paltzakat, raggaduan kialtani kezdenek, iertek hamar, Ihol viszi á latot Roka á mi kakaſſunkat. Haluan aszt á Kakas, monda á rokanak: Hallode, Roka Vram, mit mondnak á rosz porok? Aszt mondgyak: Ihol viszi á roka á mi kakaſſunkat: Mond eszt nekik: Hazuttok agebek: Mert nem á tű kakaſſotok, hanem enyim, Meg nyita á roko á szayat, hogy aszt mondana á poroknak, es azonkőzbe ki szallada á kakas á Roka szayabol, es egy fara fel őppűle, es onneg kezde á rokat meg chuffolni, monduan: Hazutz ageb: Nem igazat mondasz te lator: Nem te kakaſſod vagyok, hanem azzokke, á iamboroke vagyok. A roka boszonkodni kezde es első labaiual á fayat verni, monduan: O te gonosz

noſz ſzay: ô te chachago gonoſz ſzay: mind eltig akars kelepelni: mindenkoron vagyon valami mondaſſod. Ha moſt nem ſzoltal volna, nem vőſztőttem volna el á io ragadomanyt, az igen io keuer pechenet.

ERTELME.

Előſzer meg mutattya e fabula, minemű termeſzetüek legyenek á gonoſz chalard emberek, Hogy mindenkoron az ő gonoſz es artalmas akarattyokat valami kep mutattaſſal es hizelkedő tettettes beſzedőkkel beſzedezik, hogy è ſzep ſzin allat felebarattyokat meg chalhaſſak, es kart teheſſenek nekik. Ezokaert meg oiad magadat effele ſima ſzaiaktol.

Annak vtanna arra tanit, hogy keueſſet ſzolly, es őremeſt veſzteg halgas, Mert á hijaba valo chachogasbol nem ſzokkot egyeb iő nyi, hanem chak ſzegyen es kar. Es ezert mondgya ama bőlch. Sæpe loquutum pœnituit tacuiſſe nunquam. Es regi mondas ez, Hogy az ember hamarab talal maganak nyauallyad beſzeddel, hogy nem mint eſſeſſel.

LXIIII. FABVLA.

Egy porrol, Sarkanrol, es Rokarol.

Egy

EGY ſarkany lakik vala egy follyo vizben. Es midőn igen nagy zaporok lőttenek volna, es á vizek igen meg arattanak volna, el viue à viz á ſarkanyt meſzſze, Es mikoron megh appadot volna á viz á porondon marada á ſarkany, es el nem mehete. Es midőn ſokkaig ott győttrődet volna á vereſenben, talala egy ſzegeny por egy louan reaia, es meg kerde à ſarkant, monduan: Mit győttrődel ott? Mit forgaſz, Felele à ſarkan: A nagy ar hozot ide, es nem mehetek el: es igen nagy győttrelembe vagyok á napnak heuſege miat. Kerlek tegedet, ne hadgy, Kőſs á lora, vidgy ſzokot hellyemre: Sok arany port adok teneked, hogy igen kazdag leſz. Megh keſſerüle à por á ſarkanyt, es fel emele aſzt á lora, es meg kőtte, hogy el ne eſnek á lorol, es az ő ſzokkot hellyere viue, Mikoron immar álorol leuette volna, Monda á ſarkannak: Ihol, immar lakkohellyedbe vagy: Ad meg az arany port, á mellyet nekem meg igertel. Felele á ſarkany: Michodat kerſz, roſz por? Ezert adgyakke arany port teneked, hogy etőſſen meg kőtteſztel, annyera, hogy minden tagaim faynak bele? meg fűzetlek, vard chak

 egy

egy keuesset, Mert meg eszlek. Monda à por, Io sarkany Vram: Lam temagad kersz vala, hogy louamra kőtteznelek. Azonkőzbe iuta egy roka oda. Az meg kezde őket kerdőzni, Miert vesztenek volna egybe? Felele á sarkany, Io roka, Te legy piro kősztűnk, im ē rosz por erőssen meg kőttezet, es louara fel tőtt, es á sok teuissek es boytorianok kőzet hordozot, meg ide ē hellyre hozot: itt immar lehant, es aranyat keuan tőlem, es verseng velem. Felele á por: Hald meg io roka Vram: Az vton iaruan á porondon talalam á sarkant es ott győttrődik vala á verefenbe. Es midőn nekem kőnyőrget valna, megh kesserűlem, es meg kőtem, es á lora tőm: akkoron aranyat es nagy kazdagsagot igere ennekem: De műuel hogy immar lakohellyebe hosztam, à iot gonoszszal akaria megh fizetni, es meg akar enni; Lassad ezokaert ha igassag. Monda á roka biro: Nem iol chelekőttel, hogy à iambort meg kőttősztet. Mutasd megh, Mint kőttesztet volt: annak vtanna vgy tudok itiletet rola tenni. Meg kőtteze ezokaert á por á sarkanyt. Es meg kerdeze á roka á sarkant: Ekeppen kőttőzet volte meg? Felele á sarka-

sarkany: De szaszszar kemenyben. Monda á roka á pornak: Kősd iobban, Had lassam. A por minden ereiet rea vette, es igen kemenyen meg kőtte à sarkanyt. Ismeg meg kerde à roka á sarkanyt: Olly kemenyen meg kőttőzet volte? Felele á sarkany: Szinte mint mostan. Monda á roka: Im ki mondom á sententiat. Ez á tű tőruenytek. Az ember teneked szolgald, sarkany, es haza hozot ide. Te kedig arannyat igertel neki: es annak vtanna meg akartat enni, es á iotetelt gonoſſal meg fizetni. Ennek okaert te ember űl fel louadra, le menny el vtadban, houa akars menni: Es had itt á sarkant á verefenbe: had forogion á kőttőlekben, es had győttrődgyek. Mert igy kel halaadatlan latornak, ki à iot gonoszszal űgyekőzik meg füzetni. Es mind á roka, s mind az ember el menenek dolgokra: Es á sarkany kőttőzue marada, es ehel meg hala.

ERTELME.

E Fabula aszt muttattya, Melly igen halaadatlanoc legyenek az emberek azokhoz, kic őnekik szolgalnak es ő velek minden iot chelekősznek. Vgyan ebből, ez halaadatlansag-

 bol

bol tamadot á kózmondas, Ioterel hellyebe maſt ne vary. Ondog dolog, az emberektól eſzt mondani, De ebből kitetzik, michoda merget vettet legyen az ördeg á bűnnek altala az emberi termeſzetbe, mellynek altala megfordult, es maſſa lőt, Mert előſzer az Iſteni termeſzet vala benne, melly chak iolteue: moſtankedig mas: Mert egyebet nem tud, hanem chak ártani, kart tenni, megh azzoknak is, kik vgyan iol chelekőſznek ő vele, es vgyan ſzolgalnak ő neki. Inneg vagyon á kózmondas: Homo homini lupus, maga mas volna: Homo homini Deus. De e nagy romlasban immar igy iar á dolog. Te ezokaert eſzt tanold meg é fabulabol hogy iambor es halado legy: es á iot megh ne fűzeſſed gonoſzſzal: Mert az Iſten á halaadatlanſagot megh büntóti benned, es az ő itiletiből igy iarſz, mint á halaadatlan ſarkany. Mert az Iſtennek igeie mondgya: Non diſcedet malum á domo ingrati. Hogy á büntőttes es á veſzedelem el nem tauozik, nem chak á halaadatlantol, hanem megaz ő egeſz hazatol es nem zetſegetől.

LXV. FABVLA.

A Matskarol, es Rokarol.

A Roka vton iaruan, el erő egy matskat, Annak kőſzſzenuen monda: El houa, el houa io hugom? Felele á Matska: Ez vton elő balagok, Monda á Roka: Mi dolgos vagy? Michoda tudomant es meſterſeget tudtz? Felele á Matska: Nem tudok ſemmit, hanem valami ſzekeſt auagy hagaſt tudok: Monda á Roka; ő nyauallyas hugom, bizony nem leſz nyomos, ha egyebet nem tudtz. E leg keues meſterſeg ez. En kedig ſzazat tudok, vgyan ieleſſeket, Mindenikkel ſzabadon eleltethetnem magamat: es mindenik ollyan, hogy megſzabadithatnam magamat aual á veſzedelemből, Monda á Matska: Bodog vagy tehat, es iol vagyon dolgod. Bezeg nyomos leſz te. De amott nem igen io dolgot latok. io roka Vram. Monda á Roka: Mit latz io hugom? Monda á Matska: Egy louagot latok á hegy oldalon fel iőni, es vgy tetzik, hogy ket agar futos előtte. A fűben is latok valami feyeket, nem tudom viſzlaie, paratskoie, auagy michoda. Monda á roka: lay hugom

gom, Melly igen bolond vagy. Igen feleken vagy, es abbol tündőklik á ſzőmed, es vgy tetzik teneked, mint ha agarokat es embereket latnal, Ninchen ſemmi. Es ha ſzinte eliőnenek, mit tehetnenek minekűnk? Ne legy ſorgalmatos. Monda á matska. Valamint tetzik teneked, aſzt nem tudom: de igen poſog á hattam vgy felek: Mert iol tudom, hogy ezek kőzet egy ſem baratom ennekem. Midőn egy maſſal ekeppen beſzelenenek, megh latak az agarok á Matskat, es á rokat, es herttelen kezdenek reaiok futni. Es meg iyeduen á Roka, monda á Matskanak. Pokol hoza ide. Egy chőppet ſem őrűlek az ő ide iőueſſekert. No io hugom, Fuſſunk el. Mert ide. Azonkőzbe el erkőzenek az agarok, es á louag igen kezde kűrtelni, Monda á Matska? Michoda ſzo ez? Mit akar á kintornalaſſal? Felele á Roka: VVay ki hiſuan viſzla tantzra kűrtel: Bar ſzallagy ha ſzalladhatz. Es á Matska latta ott egy magas fat, es arra nagy hamarſaggal fel haga. De az ebek el erni kezdek á Rokat, es teſ toua kezde chauarogni az ebek előt, es kialtani kezde á Matska: Frater Roka: Ho ho frater Roka, ved elő á ſzaz tudomanyokbol vagy

gy egyiket: Mert ſinte ideie. Ha elő nem veſzed, Nyiluan nem leſz nyomos: Mert igen meſzſze meg á chere Igen felek, hogy el nem erheted. Es az agarok meg kapak á rokat, es igen meg ſzaggatak á bőret, es vegre meg foytak. Es monda á Matska á farol. Iay ſzegeny roka. Melly igen keueſſet haſznaltanak teneked á nagy ſok meſterſegek, ő ſzegeny, Chak az egyetlen egy fara valo hagaſt meg tanoltad volna, Bizony tőbbet haſznaltal volna vele, Hogy nem mint á ſzazzal.

ERTELME.

E Fabula arra int, Hogy az ember alazatos legyen, es á keuelyſegtől meg oltalmazza magat. Es noha az VR Iſten őtet meg latogatta külem külem fele aiandekokkal, ertelemmel, io eſſel, okkoſſaggal, bőltſeſeggel &c de azert el ne hidgye magat, es kerkődſegbe ne eſſek, es felebaratyat ő hozzaia kepeſt meg ne vtallya. Mert az okkoſſag es emberi bőlcheſeg nem eleg hozza, hogy az ember meg maradgyon, es á veſzedelmet el kőrűlheſſe, az Iſtennek kegyelmeſſege nelkűl. Mert az Iſten gyűlőli az Iſtenteleneket, kik okkoſſagok

gokban bizuan el hiszik magokat: es mint á szent irás mondgya, azzoknak ellenek al, Es vgyan meg fogya őket az ő bőlcheseges tanachokban, es nagy okkoskodassokban, hogy vgyan abban megh akkadnak es el vesznek. Mint á legy, hogy meg akkad á pokhaloban, es abban meg hal, es ki nem mehet belőle. Akar melly igen okos es bőlch legy, ne essel kőuelysegbe, Ne hand magadat, es ne kerkődgyel &c Hanem alazd megh magadàt, es fellyed az Vr Istent, es őtet keried, hogy ő legyen veled, ő vezerlyen, es meg oltalmazon: Es bechűllyed az ő szent igeiet, es abbol meg tanollyad az ő ismeretit, es bizzal ő benne. Ekeppen meg maradhatz. Mert ő leszen veled ő leszen tűzes kő fal kőrnyűled, es az ő Angyali tabort iarnak kőrnyűled, es minden keppen meg menekődel. Ez à leg iob tudomany, es à leg nagyob mesterseg. Ha eszt meg tudgyuk, tehat bator kerkődgyűnk. Mint az Isten ő magaba mondgya: A bőlch ne kerkődgyek az ő bőlchesege miat, se az erős az ő erőssege miat: Hanem abban kerkődgyek az ember, ha engemet meg ismer.

LXVI. FABVLA.

Egy Farkaszrol, es á Porokrol.

EGY Farkas mene ki az erdőből á mezőre mulatni, es lata ott valami szanto embereket, kik kőzet egy chorda diszno iaruan gyűkeret tur vala, Es egy variut lata ott, hogy egy igen fep disznonak á hatara űlt volna, es ott teregetne magat, es á diszno nagy chendeszszen iardogalna alatta. Es monda á Farkas. Bizony szep dolog ez, Melly szepen hintozik á vista variu á szep disznonak á hatan. Bizony en is oda megyek, es egyikre fel űlek. Lam senki nem szol semmit erőtte. Es igen lassan oda ballaga ő is, es herttelen fel vggorlek egy igen szep artanra, hogy ő is azon iarna mint á variu. De meg iyede az arttan, es futni es rini kezde. Meg latak á Porok, hogy á Farkas az artanra hagot volna, es el hagyak á szantast, es kőrnyűl veuek á farkast, es hurogatni kezdek őtet, es paltzakkal űtni, es szekertzekkel es kőuekkel hagy igalni, annyera hogy vgyan iol verue chak eleg mehetne el. Es el menuen talala egy rokara. Az kerdenyi kezdę monduan: Mi dolog, farkas Vtam

ram. A mint en eſzembe veſzem, nem iol
kőlt kőlleſſed. Bizony igen meg ſzakkadazot
á ſubad. Igen ki dőllyedet á ket ſzőmed. Fele-
le nyeggeſſel á farkas: Io attyamfia roka: nem
iol iartam. Nem ſok hiya, hogy meg nem ő-
lenek. Bizony ninchen igaſſag ez vilagban.
Monda á Roka: Mint lőn: Felele á farkas.
Nagy dolog ez. Egy igen hegyes orru variu
egy nyihany horaig egy ſzep artanyon űlé, es
az olly chendeſſzen hordoza á variut, es egy-
et ſem tiua. A ſzantok is minnyaian vgyan
io latak: de egyet ſem ſzolanak erőtte. En is
keuankozam oda, hogy egy ſzep artannak á
hatan iarhatnek. De mihelyt reaia hagek: v-
gy kezde az atkozot diſzno rini, Mint ha á
keſt bele vertek volna. A ſzantok kedig min-
nyaian hertelen egybe futanak, es kőrnyűl
venek, es paltzakal igen kinalanak, es ſzeket-
tzekkel es kőuekkel igen meg hagyigalanak.
Kelle az Iſtennek, hogy nem maradek oda.
Laſſad ezokaert, en ides attyamfia roka, Ha
ez igaſſag. A variu nap eſtig mind rayta iar á
diſznokon, es ſenki egyet ſem ſzol erőtte,
ſenki nem hurogattya ſem hagyigallya. En-
gemet kedig mindgyaraſt meg akaranak őlni,
Ma-

Maga iol tudod, melly igen iambor, es artat-
lan vagyok. Monda á Roka, Bezeg igen ma-
ga gondolatlan vagy: Nem hallottade kőz-
mondasba, Ag ebet nem illeti á hinto ſzeker.
Ki őrdeg vit rea, hogy kiuantad á hintot? ma-
ga ſem az apad, ſem á iob apad ſoha nem iart
hintoba.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, hogy kűlembſeg
vagyon az emberek kőzet, Nemelly ember
io termeſzeti, ſzep chendeſz erkőlchü, kiuel
noha egybe tarſolkodol, es egybe baratko-
zol, azert vgyan ſemmi karat nem vallod:
Mert io termeſzetű, es ninchen alnak es artal
mas ſzűue. De nemelly ember kepmutato,
bellet. Kőuűl minden iot mutad, ſima beſze-
dű: De belől rakua alnakſaggal, artalmaſſa-
gal, es boſzſzuſagra űző mereggel. Annak ha
adod magadat, es egybe tarſolkodol vele,
Nyiluan kar nelkűl meg nem menekődel tő-
le. Ezokaert meg oltalmazdma gadat effele
farkas termeſzetűektől, es ideien meg veſſed
baratſagokat. Ha morognak erőtte, Te ne
gondol vele: Te ollyanokal tzimboralkod-
gyal egybe, kiknek iſmered termeſzetőket,
hogy

hogy io es bekőſſeges. Had iarion az, á ki őt deg hamara vonſzon. Mert effele nem tehet egyebet gonoſznal, miert hogy ollyan Cain termeſzet vagyon benne. Miert őlik meg á farkas kőllykőket? Lam egy baranyt ſem őttek meg? Ha: Bennek á gonoſz termeſzet: annak kel eleit venni.

LXVII. FABVLA.

A Rokarol, es Kakaſrol.

EGY falu vegen iar vala egy Kakkas egy nyihany tyukal, es vakaruan á ſzőmetet ennyi kereſſenek. A ſeuen melet kezde egy Roka elő ballagni á tyukok fe e. Meg lata aſzt á Kakas, es meg iyeduen mindgaraſt kuckoritani kezde, es á tyukokkal fel rőppüle á ſeuenre. Szeppen kőſzſzene nekik á Roka es monda: Kakas Vram, Iőy ala az nyeneimmel: Nagy io hirt mondok tűnektek: Chak azert iőttem moſtan ide hozatok. A gyűlesből iőuek, Mert nagy gyűleſſünk volt, Minden lelkes allatok, mind vadak, mind madarak egybe gyűltenek vala. Monda á Kakas: Mit vegeſztőnek á gyűlesbe? Felele á Roka. Minden iot. Kőzőnſeges bekőſſeget ſzőrzenek, Hogy inneg toua egyik vad ſe bantſa á maſiat. A madarak ne banchak á vadakat. A vadak ſe banchak á madarakot. Ezokaert, iőyetek ala. Immar ſemmi felelem ninchen. Azon kőzbe á Kakas kinyuyta á nyakat, es pillantani kezde ſzőmeiuel, es meſzſze nezni. Latuan aſzt á Roka, monda á Kakaſnak: Mi dolog? Mit nezegetz: Felele á Kakas: Am vgy tetzik, hogy amot á bokrok kőzzűl valami viſlak ki iőnek, es egy ember iő vtánok. Am ket agar is iő vtanna: vgyan erre tart. Monda á Roka: Meſzſze vagyone? Felele á roka: Nem, hanem chak e halmotskan tul vagyon. Monda á roka: en el megyek. Monda á Kakas: Ne mennyel, io roka Vram, im valami beſzedem vagyon veled: valamit megh kerdek tőled. Felele á roka, Nem beſzelhetek moſt veled: Mert nem akarnam hogy az ember idő iőne, es itt talalna az aharokal. Monda á Kakas: Miert? Lam felſz tőlek. Hiſzem bekőſſeg vagyon immar? Hiſzem el vegeſztek á gyűlesbe, hog immar egyek legyűnk, es egik ſe bantſa á maſikat? Felele á roka: Vgy vagyon vegőzue: De attol felek, hogy ez aggarok es viſlak

lak nem voltanak ott, es nem ertőttenek sem mit benne. Addig meg en á vegőzest megh beszellenem ő nekik, addig talam nem iol lőnne dolgom. Ezokaert el takaroszom inneg, es el pironkodek onneg.

ERTELME.

E Fabula inti az alnakokat, kik eyel nappal alnaksagos szüvvből rauassagokat gondolnak, hogy felebarattyoknak kart tehessenek, es vagy marhaiokat, ioszagokat magoknak koporithassanac, auagy vgyan ő magokat is el veszhessek. Effele őrdegi alnok termeszetűek szepen tudgyak befedezni á latrot: Sima á szaiok: szepen szolnak es mast forgatnak nyelueken: de mas vagyon szüuekben. De nem vihetik az ő alnak lator szűueknek kiuansagat veghőz: mert az Isten senkit vgy nem gyülől, mint á fele hypokritat, kinek szűue rakua alnaksaggal. Mert e fele tellyesegel ellenkőzik az Istennek termeszetiuel: Mert az Isten Veritas, az az, tettettesseg nelkül valo igassagh, es merő tisztassag es igaz mondas. Ennek okaert effele alnak latroknak eleit veszi, es ismeg alnakbat bochat reaiok, hogy azzok-

zoknak alnaksagokat, nagyob alnaksaggal meg büntősse, es őket őrők szegyenbe keuerie. E vilag rakua effele peldakal, Mint vesze az alnak kanko kentstarto barat, Mint porba loszar, Iambor legy ezokaert &c.

LXVIII. FABVLA.

A Farkasrol, es Bakrol.

A Farkas lata egy Bakot á mezőn á fűbe, es lassan affele kezde ballagni, hog meg fognaia es meg enneie á Bakot. Vala hogy hogy á Bak meg lata á Farkast es illara veue á dolgot. A farkas vtanna, es erőssen kezde ótetkergőtni. A Bak fel futamek egy meredeken egy nagy kőszikklara, Es á Farkas nem haghata vtanna hanem szinetlen kerengi vala á kőszikklat harmadnapig. Midőn igen meg ehezet volna, el mene onneg, es el buiek á bokrok kőzzibe à viz melet, hogy onneg ala lesneie á Bakot á kőszikiarol. Egy fel nap mul ua ala iőue á Bak á kőszikiarol. Es miert hogy igen meg szomiuhozot vala, mindgyarast à vizre siete, es be menuen á patakba, igen iuek belele. Es midőn eleget iyut volna, ala

 tekin-

tekinte á vizbe, es meglata az ő kepet á vizbe: es monda: Fuy te lelkes allat: im melly igen szep labaim vadnak: Melly igen hoszszu es kellemes szakalom. Melly igen szep magas szaruaim: Nagy szegyen ennekem, hogy egy rosz Farkas előt el kel futnom, Kinek chak eyg hoszszu Farka vagyon, sem szarua, sem nagy körme. Veszegyen ketskebak. De inneg toua nem leszen: Ha á lator Farkas reamtalal, vgyan szőmbe megyek vele, es vgy ők lelem az en szep magas szaruaimmal, hogy mindgyarast toua segre dől. Midőn ekeppen szollana a Bak, Hata mege ballaga á Farkas igen lassan es mind meg halgata á Baknak beszedet, es be nyuluan, meg raggada á Bakot, es monda: Io frater Bak: Mit iarsz itt? Miert haktal az en hellyembe es iszszod az en vizemet, es hosszu szakalloddal meg ondokitod? Eleget berbetteltel es gyontal: ier ki immar, en meg mondom az odozatot. Es midőn á Farkas á Bakot ki kezdene vonni, monda á Bak: Iay io Farkas Vram: Bizony vallom bűnemet: Nem io chelekőttem, hogy è hellyre iőttem, es á te hellyedbe hagtam á vizbe, es vizedet meg ittam. Banom szüuem szerent, hogy

hogy műueltem: De kerlek tegedet, io Farkas Vram, Meg bochassad vetkemet, es legy kegyelmes hozam, Monda á Farkas: Iol vagyon: Ha meg szanod banod: az Isten megh bochattya, es üdő zűlsz. Mit keuansz egyebet? Vgyan iol teszek veled: Meg eszlek, es ekeppen vege lesen á sok bűntetőlnek. Esme foyta s meg eue.

ERTELME.

E Fabula eszt ielenti előszer, Minemű termesetűek legyenec á kegyetlenek, Hogy semmit nem tudnak gondolni, es semmire egyebre nem tudnak igyekőzni, hanem erre, mikeppen, meg nyomorithassak es el veszhessec á szegeny egyűgyűeket. Es ebben az ő igyekőzetőkben nem nezik, sem á tőruenyt, sem az igassagot, sem á gonosz hit neuet: sem az Istent ő magat; hanem chak az ő gonosszűueknek keuansagat. Vagy vetkőzet á szegeny ember, auagy nem, de ő mindenkor bűnes. Iay è nagy viszsza fordultsagnak. Mint iarianak ezek vegre, meg mutattya oda hatra á, 99 fabula. Ott mèg lathatod. Masodszor, è fabula erre inti á szegeny egyűgyűeket, hogy az ő nyomorusagokat, es Istentől teaiok bochatot keresztеket bekesseggel el szen-

ſzenuedgyek, es á hattalmas kegyetlenek el-
lene fel ne bereſzoſzkódgyenek es fel ne ta-
madgyanak: Mert nem haſnalnak vele, Mert
ez vilag á gonoſzoknak es kegyetleneknek
al. Itt el veſzik az ő iauokat, Mint amadüſz,
Luc. 16.

LXIX. FABVLA.

Egy Farkaſrol, es egy Szamarrol.

EGY Farkas igen ehezik vala. Es midőn
el indult volna, hogy enni valot kereſne,
az vton elől talala egy Szamart, es aſzt
meg ſzolituan monda: Io frater Szamar, Tu-
dode mint vagyon á dologg Igen eh vagyok:
en vgyan meg eſzlek. Es nagy irgalmaſſagot
teſzek veled. Mert la melly igen kel munkal-
kodnod ſzinetlen. Es ekeppen minden nyo-
moruſagodnak vege leſzen. Felele á Szamar.
Io Farkas Vram: Kőſzſzenem io akaradat,
es hogy valami gondot viſſeltel nyomoruſa-
gomrol, es meg keſſerültel. Bizony igy vagy-
on, á mint meg mondottad: Ninchen vege
az en munkannak, terhő hordozaſſonnak, es
minek vtanna mindent nagy hivvſeggel meg
mű-

müueltem, ottan nagy paltzakal fizetnek en-
nekem. Ezokaert vgyan meg keſzenem, ha
veget teſz e ſok nyomoruſagnak, es meg eſz-
el, De egyre kerlek, Ne egyel itt meg az vtban
Mert nagy ſzidalomra lenne ez ennekem.
Mert tudod, hogy ſok ember iar ezen az v-
ton. Az Vram is megh ſzidalmazna erőtte,
monduan: im az vndok Szamar ſemmit nem
viaskodot á farkaſſal: Vgyan ſzabad akarad-
bol hatta magat meg enni á farkaſſal. Iere e-
zokaert amada á beregbe. Mikoron á bereg-
be mentenek volna, monda á Szamar: im
egy guſt tekerek, es kőſzd aſzt erőſſen á nya-
kamra, es á maſik veget teneked kőttem á ny-
akodra. Annak vtanna menny elől te: Mert
te vagy Vram, es en tiyed vagyok. Es vgy mé-
nyünk fel á hegyre. Fel menet meg latnak az
emberek, es igen kezdnek dichirni, mond-
uan: Bezeg vitez á Farkas: Melly igen nagy
rabot fogot: Mint viſzi porozon vtanna. Es
ekeppen nagy tiſteſſeged leſen ebből, es min-
den ember kezd dichirni vitezſegődet. Ott-
ſen á hegyen annak vtanná megh chetel nagy
nyugodalommal. Tetzek á farkaſnak á ſza-
marnak tanacha. Es guſt tekeruen egymas ny-
aka-

akara kőtek aſzt nagy erőſſen. Es á Farkas e-
lől kezde iarni nagy keuellyen, es á Szamar
vtanna. Mikoron á beregből ki iutottanak
volna, monda á Farkas: Bezek rut hellyre iu-
tank: im melly nagy arok vagyon itt: Ingy-
en ſem tudom houa kel itt menni. Monda
á ſzamar: en elől megyek egy falkaig, es meg
mutatom az vtat: mert iol tudom, hol kel
altal menni. Felele á Farkas: Bator: Menny
elől. A Szamar elől mene, meglen nem igen
meſzſze volna á falutol, mellybe az ő Vra la-
kik vala. Monda á Farkas: Nem iol iarunk:
Bizony el vőtőttük az vtat. Felele á Szamar.
VVay el nem vetőttük, io Farkas Vram: Mert
igen iol tudom: ezennel oda iutunk, ahol kel
altal mennünk. Midőn annak vtanna touab
mentenec volna, es kezel volnanak immaron
á faluhoz, eſzebe veue á Farkas á Szamarnak
rauaſſagat, es hatra kezde maſzkalni: De á fa-
mar neki huzalkodek, es erőuel vona á Far-
kaſt az ő Vra haza eleybe, es igen kezde ordi-
tani. Haluan aſzt az Vra, kifutamek minden
ſzolgaiual, tehat ott vagyon á Farkas á guſz-
ban, es igen hatra randittya magat, de nem
birhat á ſzamarral, Az Vra mind ſzolgaſtol
rayta

rayta paltzakal, es igen megh verek á farkaſt.
Oda futamodek kedig az egyik ſzolga egy fe-
kertzeuel, hogy be vagna aual az agyat: De
nem talala á feiet, hanem á guſzt á nyakaban,
es ekeppen el ſzallada á farkas, igen nehezen.
Es á falu kőuül fel mene á hegyre, es be nez-
uen nagy banattal á fabula, monda: O bolond
lator: ő kaba lator: Houa őrdőgbe tődtet
volt eſzedet? O vndok lator: őrőkke valo
ſzegyen, hogy egy ſzamar ekeppen meg chal-
lyon. Ve ageb, Ihol immar á nagy tiſztesſeg,
mellyet meg nyertel. Bezek ieles vitez vagy,
vgy kel bolond latornak. Azonkőzbe ſzo-
miuſagnak miatta igen kezde á ſzamar ordi-
tani az olba, Midőn á farkas meg hallotta vol
na az ſzamarnak orditaſſat, monda: Vay la-
tor ckalard. Heiaban orditaſz. Olly ſzepen
nem ſipolhatz, hogy iſmeg á guſzba kerithet
nel. Maradgy ott bator. Es az erdő fele nagy
banattal kezde pironkodni.

ERTELME.

E Fabula aſzt ielenti hogy az Iſtennek i-
tilete igaz. Mert az ő kegyelmeſſegeből gon-
dot viſſel á ſzegeny egyűgyűekre es artatla-
nokra, es ertelmet, bőlcheſeget ad nekik, es

ő viſeli az ő tanachokat,hogy vgy chelekőd-
gyenek,hogy á gonoſz kegyetlen latroktol
meg marathaſſanak. Mert ha ez nem volna:
Soha nem maradhatnanak ſzegeny nyaually-
aſſok tőlek. Ekeppen kereſſe á lator farkas á
ſzegeny arratlan ſzamarnak veſzedelmet: De
ſzepen veue haſznaiat. Vgy kel latornak. In-
neg mondottak á regi iamborok: Vala ki á
mas embe louanak vermet aſs: bele ſzakad
őnnen lauanak á nyaka. Vgy vagyon.Mert az
Iſtennek itileti igaz. Nyilual el nem mehetz
vele.Ha egy kis ideig előb előb megy latorſa-
goddal: meſzſze nem viſzed: Mert annal na-
gyob leſzen annak vtanna raytad,mind á ſze-
gyen, ſ-mind á veſzedelem.Nem meſzſze lat-
hatz erről. Ezokaert legy iambor.

LXX. FABVLA.

Egy Rokarol Farkaſrol,es Oroſzlanrol.

EGY Farkas igen eh leuen erőuel ven egy
ludat á Rokarol, mellyet viſzi vala az ő
fiainak. A Roka igen kőnyőrge á farkaſ-
akn hogyadna meg á ludat,Mert az ő fiai meg
fognanak halni ehſegnek miatta. Monda á
farkas

Farkas: Tzotoua, te bak ſzar, Ne zugolod-
gyal: Mert nyiluan megh ſzakad á ſubad, El
mene á roka bankoduan.Soc idő mulua,egy-
ſzer á roka á viz melet talala egy nagy retket,
tehat meg eleuen. Midőn á roka aſzt meg őt-
te volna, es chak á farka volna hatra,rea tala-
la á farkas. Es midőn latta volna á farka data-
bot,monda. Io attyamfia roka: Adgy enne-
kem aſzt á darab halat. Monda á roka: Ba-
tor,am vid el. Es á ferkas meg eue á darab ha-
lat. Es monda á rokanak: Bezeg io izű lőn: O
kat hogy ninchen tőb. Monda á roka.Ezek-
ben vgyan eleget fokhatunk: Mert igen io
halaſz vagyok en. Eſt is en foktam vala.Mon
da á farkas. Tanits engemet is. Felele á roka:
Oeremeſt. Menny be ezokaert e faluba;ott
kezel á vegehőz egy chapo lakik: annak á fal-
la alat al egy nagy koſar,mellybe á gyapiut fo-
kta á patakba meg moſni Lobd el aſt,es hozd
ide. Ezennel ennye halat fogunk,hogy el cho
dalkozol bele. El mene á farkas,es el lopa á
koſart, es á patak mele á rokahoz hozza. A
roka ven egy fűzet, es guſzt tekere belőle, es
monda á farkaſnak: Iere,allyattza be á vizbe.
Es á farkas be alla á vizbe. Es á roka á guſſal
erőſſen

erőssen meg kőtte á kosart á rokanak á farka-
hoz: es monda á farkasnak: No immar indu-
ly altal á vizen, es hatra ne tekents, Mert meg
iyednenek á halak, es el mennenek: En hatul
megh tartom á kosart, es farkammal ket felől
neki kergőtem á halakat. De erőssen vonny-
ad: es ne gondol vele, ha nehez: mert anny-
iual tőb leszen á hal. Vonni kezde á farkas á
kosart: es á roka turbokolni kezde á farkaual
es egyik labaual tarttya vala á kasart, á masik-
kal kőueket szedegőt vala á kosarba. Miko-
ron immar felik volna á kosar kőuekel, mon-
da á farkas: Igen nehez immar á kosar. Chak
aleg birom: Talam meg eriűk vele. Monda
á roka: Halgas veszteg. Mind el űzeg á hala-
kat. Erőssen vonna ezokaert á farkas á kosart.
Mikoron kedig mind meg tőltőte volna kő-
uekel, Monda á farkas. Eleg, Istenert. Immar
ingyen sem mozdithatom. Mayd kiszakad á
farkam. Monda á roka: Hatra ne tekents.
Mert mind ki futnak á halak. En be megyek á
fabula, es egy deszat lopok, es ki szeked á ha-
lakban: Kőnnyeb leszen annak vtanna á ko-
sar. Midőn kedig á fabula ment volna, meg
szolita á porokat, monduan: Mit alatok itt.

Nem

Nem tudgyatoke, mit chinal mostan á lator
farkas. Annak előtte valo időkbe mind elhor
dotta barantokat, buriutokat, es mennye na-
gy kart tőt á diszno chordaba. Aual meg nem
elegőszik, Hanem amoda ment á patakban,
es ott halasz, es meg á halakat is el akaria vin-
ni. Fel rohannanak minnyaian aszt haluan, es
paltzakat, dorongokat es karokat raggaduan
á patakra kezdenek futni. Ime tehat ott al á
farkas á kosarhoz kőtue, A porok beszekel-
uen á vizbe, verni kezdek erőssen á farkast:
De nem mozdithattya vala á kosart. A nagy
veresbe addig huzalkodek hogy oda szaka-
da á farka, es kurtan szalada el. Mikoron el fa-
ladot volna, á falu ellenebe egy halomra fel
maszkala betegen á nagy veres miat. Es ke-
seruesen nezni kezde á falura, es monda: O ki
sok io pechenet hordotam el tekőrnyűled,
Melly igen iol laktam baranyokal, boriukkal
es disznokal. Ki őrdeg vitt erre, ő bolond a-
geb, hogy halaszsza legy. Lam minden esseid
es szűleid á rosz viszla halaszszasnelkűl tud-
tanak el elni: te kedig immar eszesbe tőtted
magadat azoknal, es immar entzenbentzet
keuanttal. Ve ageb halat. Ve: hol őrdőgben

fra-

farkat. Vgy kel finnyas agebnek. No latot roka, Meg chaltal vgyan: De el nem megy vele. Bizonyal kiröltem boszszumat raytad. Az idöben meg betegült vala á vadaknak kirallya, az Oroszlan, es has faias miat igen gyöttröd:k vala, hozzaia mennek vala ezokaert mind á vadak, hogy kirallyokat meg latogatnak. Azok közet mene hozzaia á kurta farkas is. Es meg kerde öret á kiraly: Io farkas. Nem tuttze valami oruossagot á has faias ellen? Monda á farkas: Tudok igen iot. Itt á mezöben nem meszsze egy keuer roka vagyon, igen iart roka, rauasz es igen keuely. Mikoron az ide iö, hiuasd be tanachodba, es vond le á bört rola: es kötted á hassadra: Ottan el mulik minden faydalmat. Chak erre kerlek kedig io kiraly Vram, hogy mikor le vonszod á bört á rokarol, hogy úgy vonnyad le, hogy meg ne hallyon beleie, hanem eleuenen meg maradhasson. A roka kedig lyukat vayot vala kezel az Oroszlannak barlangyahoz. Ezokaert mind meg halgata á farkasnak beszedit, mint tanittya vala az Oroszlant az oruossagra. Mikoron ezokaert á farkas el ment volna az Oroszlan elöl, el mene á ro-

roka, es egy sarba heuerek, es fokhagymat euek, es az Oroszlannak barlangya eleybe mene, es köszszene á kiralnak. Monda az Oroszlan: Iöszte, io rokam, Had apollyalak megh: mert igen szeretlek. Felele á roka. Meg ne bannyad, felseges kiraly, hogy oda nem mehetek, Mert emberseget ertek, es iol tudom, mint kellyen á kirallyok eleybe menni. En kedig most tisztattalan vagyok, es igen büdes á szayam. Mert fokhagymat öttem. Es im lattya felseged, mint estem á sarba. Embertelen dologh volna, ha mostan közzel mennek felsegedhöz. Monda az Oroszlan: Hol iartal, hogy á sarba estel? Felele: Igen meszsze földröl iörtem. Mert midön meg hallottam volna, hogy felseged meg betegült, ottan sok földeket el iartam, hogy felsegödnek oruossagot kerdhötnek: es vgy iöttem igen faradua: es hogy á polon altal menek, szedelegni kezde á feiem, es vgy essem á sarba. Monda az Oroszlan: Iambor vagy. Michoda az Oruossag? Felele á roka. Ninchen eg alat iob, mint az vy farkas bört melegen á hassra kötni. Vagyon kedig egy farkas itt nem meszsze: Aszt kurta farkasnak hiyak. Mert nem io hellyre ment

ment volt, tehat ott kellet zalagba á farkat hadni. Aſzt el hiuaſſa felſeged, es hidbe aſzt valami titokra: annak vtanna fogd meg, es vond le á bőrt rola ſzepen, hogy meg ne hallyon: es á feien, es labain meg hadgyad á bőrt. Vgy kőſſed á meleg bőrt á haſſodra, es feiemre mondom, mindgyaraſt meg vigaſzól. Monda az Oroſzlan: Mennyel: küldgy valakit erőtte, hogy mindgyaraſt el iőyen. Minek vtanna erőtte mentenek volna, á roka ellenebe egy meredőkre fel mene, es onneg varia vala á veget. Midőn á farkas el iőt volna, móda az Oroſzlan neki: Iőy ide, valami titkot mondok. Mikoron á farkas oda tartotta volna á fűlet, meg kapa az Oroſzlan á farkaſt, es le vona á bőret, de á feien es á negy laban meg hadgya, es monda: Eregy el: Mert aſzt mondgyak, hogy igen gonoſz vagy, es latorſagodert kellet teneked farkadot zalagban hadni. Legy iambor: Mert meg á tőbbit is le vonſzom. Mihelyt á farkas ki iőue á barlangbol az Oroſzlan elől, ottan á ſebes teſtere kezdenek ſietni á legyek es daraſzok, es mardaſni, es chipni kezdek á teſtet. Futni kezde ſzegeny, es á meredek ala iőue, ahol á roka, al vala.

Es á roka kialtani kezde: Hallâde? Hallade? Kichoda vagy? Choda dolgos vagy? Melly igen hevv vagyon moſt, megis belet ſűeget es keſztyet vagyon, nem kerdeg te tőled tanachot. Talam doctor vagy, hogy biretomot tőttel fel, es kőſztyűt viſſelſz. Eregy el immarageb: Vgy tettzik, hogy megfűzetet á lud arrat. Es á ſzegeny farkas el pironkodek onneg.

ERTELME.

E Fabula iſmeg inti á hatalmaſſokat, hogy az ő ereiekbe es hatalmaſſagokba ne bizzanac es ahoz kepeſt ſenkit megh ne vtallyanak, es ſenkinek kart ne tegyenek. Mert ha az oratska el iő, mellyet az igaz Iſten á boſzſzuallaſra, es az hamiſſagnak es kegyettlenſegnek megh bűntőtteſſere ſzőrzet auagy rendelt, nyiluan akkoron keueſſet haſznal az emberi hatalom. Iſten el veſzi okkoron á kegyetlenőktől, es á hamiſſoktol, mind az ertelmet, mind az eſet, mint tanachot, es mind á ſzűuet, Minek okaert annak vtanna egyik bolondſagbol á maſicban eſnek, es egyik ſzegyenből á maſikba be keuerednek, meglen vegre vgyan tellyeſſeggel el veſznek. Azert mondgya az Iſten e fele

hatalmas kőuellyeknek: Nem viſzed lator ſzandekodat vegre: Karikat vettek orrodban mint egy bialnak, es mashoua hoyſzogatlak, Inneg vagyon ez, hogy á keuelly kegyetlenek az ő fel fuuaſſokban olly nagy ſzegyennel el veſznek. Alazd meg magadat ezokaert az VR Iſten előt: es legy iambor.

LXXI. FABVLA.

Egy Farkaſrol.

VALA egy Farkas. Ez mikor reggel fel kőlt volna, es huzakodnek az alom vtan, nagyot ſzalaſzta egyet, hazugnak valot. Ottan nagy őrőmmel monda. Bizon iot iőuendől á haſſam: Immar iol tudom, hogy ma iol lakhatom. Nem felek ſemmit Mikoron ezokaert vtra indult volna, talala az vton egy be varrot hayat, mellyet egy ſzekeres el eytet vala. Es forgatni kezde aſzt az vton, es monda: Bezzeg io volnal meg enni: De meg nem eſzlek: Mert minnap is igen el veſzet vala, es igen megyen vala á haſam effele miat. Es midőn touab ment volna, talala az vton egy ſza onat: Latuan aſzt, monda: Vgyan iol tudom, hogy ma iol kel laknom: Mert

Mert á haſam meg iőuendőllette. De e ſzallanaba ſem eſzem: mert igen ſos: Igen meg ſzomiu hoznam vtanna, Es el hagya á ſzalonat. Es mikoron touab ment volna, talala egy kabalat egy chitkoual: es monda: Lam mondam, hogy iol lachatom ma: Mert á haſam meg iőuendőllette ennekem. Es meg foliuan á kabalat: Hugom, Io hellyen talaltalak. Ma vgyan iol lakom veled: Mert meg eſlek. Felele á kabala: Bator, io farkas Vram, De en velem nem igen iol lakhatol: Mert en igen eſzteuer vagyok: de im á fiam eleg keuer, aſzt adom oda. Minek előtte kedig meg enned, Ted eſzt az irgalmaſſagot velem az Iſtennert, im tegnap egy vtolſo labommal egy teuisbe hogtam, Kerlek vond ki á teuiſſet á labombol: es maſzor iſmeg haſznamot vehetted. Monda á farkas: Tarch fel tekat á labodat. Es midőn oda kőrűlt volna, hogy á teuiſſet ki vonnaia, vgy ruga á kabala á farkaſt homlokba, hogy ottan hatra eſſek, es el aiula. A kabala kedig el futa á chitkoual egyetembe. Io idő mulua, mikoron á farkas felebredet volna, Lata, tehat ſem á katzala, ſem á czitko. Es monda. Vgy kel agebnek. Sem ired,

 ſem

ſem felenched, azert vgyan barbellya tőtted magadat. No,ez meg vagyon: De azert vgyan iol tudom ,hogy megh ma io lakhatom: Mert á haſam megh iőuendőllette ennekem ma reggel. Mikoron touab ment tőlna,talala egy ſzep ſzena retet,azon őklele ket koſs egymaſſal.Latuan azokat á farkas,igen ő tüle nekik, es monda: Vgyan iol tudom,hogy meg ma io lakhàtom. Ezeknek az egyiket megeſzem. Es hozaiok menuen monda ő nekik: Vagyone hiretőkkel, hogy az egyiket megh eſzem kőzűletek? Mondanak á koſſok: Bator,io farkas Vram: chak bogy ne ſies vele, Mert ketten egybe veſztünk, es viunk egymaſſal e ſzena retert. A mi eleünktől maradot reank, es nem igazathatunk rayta. Mert egyik is keuanya,á maſik is keuanya. Te kedig io farkas Vram, bőlch vagy,es ſokkat pőrlettel, Ezokaert legy birank,es tegy itiletet kőſztünk, es á ki vetkes kőſztünk,aſzt meg bűntőſſed. Ez tetzenek minekünk, Hogy kezep arant alanal á ſzena reten,es egyik kőzűlünk menne á ſzenaretnek az egyik ſzelere,á maſik à maſikra: es hozzad ſietnenk egyfers mind: es à ki előſzer hozzad erkőzik, az e lőnne á ſzena-

ſzenaret: á maſikat kedig annak vtanna meg bűntőtned, es meg enned. Monda á farkas, Io leſzen: tetzik ennekem is à tű vegezeſtek. El menenek ezokaert á koſſok,egyik egyfele, á maſik mas fele:es á farkàs meg ala á kezepin hogy igaz lato es biro lenne. Egybe kezdenek ezokaert á koſſok menni, esegyſzers mind megh őklelek nagy ſebeſſegel á farkaſt, es ſzaruak kőzibe ſzoritak,annyera, hogy mind el hanna á hazugnak valot,es minden oldala chonttyai portzognanak bele, hogy ottan is mindgyaraſt el aiula. Es á koſſok bekeuel el menenek, Sok idő mulua, mikoron iſmeg fel ebredet volna,monda: Vgy kel bolond agebnek, ki nem akar karaual is tanolni.Meg az apam ſem volt ſoha biro, en kedig eſzesb akarok lenni az apamnal: Vgy kel eſztelen latornak. No ez is meg vagyon. De mind ez altal io tudom,hogy meg á mai napon io lakhatom: Mert á haſam meg iőuendőllette ennekem. Es touab menuen, talala egy reten egy eme diſznot het malatzal: Es monda: Lhol,meg vagyon immar:Lam mondam ,Hogy vgyan io kel laknom ma:mert á haſam ma: mert á haſam megh iőuendőllette ennekem.

Es monda á diſznonak: Hugom, mint vagy? Bezek io hellyen talaltalak. Vagy tegedet, vagy fiaidat meg kel ennë: Mert io kel megh malaknem Felele á diſzno. En nem io leſzek arra. Mert latod, hogy koros vagyok immar. Hanem ihol vadnak á malatzok, ezek io kenerek, azokat megh eheted igen io izen. De nem tiſztak meg: Mert meg nem áuattak be őket. Kerlek ezokaert, hogy iőuel, es auaſd be őket: Mert annak vtanna meg tiſztulnak, es meg nem fertelmeſztőttel altalok. Monda á farkas: Hol kel őket be auatni? nem latok ſemmi vizet. Felele á diſzno: Iere, megh mutatom á vizet, igen ſzepet ſ. tiſztat. Es egy malom felübe viue á farkaſt, az őrſz: lib melle, hol á viz igen ſebeſſen ala megyen vala á malom kerekre. Es monda neki, Es arra valo helly: ez á ſzentelt viz: Nezzedtze, mely igen tiſzta. Egy penſzt meg latnal á feneken: es vgy tetzik, hogy latok amott egy penſztá feneken. Midőn á farkas ala haiolna hogy megh latna á penſzt, á diſzno erőſſen meg taſzſzita á farkaſt, es az őrſzlibe eſſek be: es á ſebes vis á kerek alla viue, es á lapitzkak meg nyomok őtet á deſzkas fenekhőz, annyera,

era, hogy minden tetemi portzognanak beleie, es holt eleuenen kihana őtet á viz. Mikoron annak vtanna á porton iſmeg felébredet volna, monda: Latrol iartal ageb. Vgy kel bolondnak. Lam ſoha nem akarſz eſzeſſülni, Pappa tőtted magadat, es be akarſz auatni, Maga ſemmit nem tanoltal hoza. No ez is meg vagyon. De azert io tudom, hogy meg ma io lakhatom: Mert á haſam reggel megh iőuen dőlette ennekem. Mikoron ezokaert igen megh ehezet volna, mene egy falu fele: Es az vtzan be tekentuen, lata negy ketsket egy ſűtő kementzen allani. Es monda. Ihol immar: Vgyan io tudom vala, hogy meg ma io lakhatom, A porok ninchenek hon, mind az aratoba vadnak: ezokaert be megyek, es vagy kettőt elő vonſzok bennek es megh eſzem azokat, es vgyan io lakom. Es á kementze fele kezde ballagni. De mihellyt á ketskek meg latac á farkaſt, ala fekelenek á kementzeről, es á kementzebe bebuanak es felemnek miatta be egni kezdenek. A farkas á ſűtőkementze eleybe iőuen monda: mi dolog, io hugaim: Mit enekőltek á kementze be? lőyetek ki, Mert meg eſzlek bennetek. Felele

 nek

nek á ketskek : Bator vgy legyen io farkas V. ram : Szabad legy velünk : Mert te vagy V. runk. De im egy kis dologra kerünk : Minek előtte meg ennel minket, had mondgyunk egy dichiretet, te is segetsed mondani á lelek valtsagot á mi lelkünkert. Tőd eszt á iot mi velünk, Annak vtanna io lakial. Monda á farkas: Bator. Beegni kezdenek ezokaert á ketskek á kementzebe, es á farkas orditani kezde á kementze előt. Mikoron á porok hallottak volna á farkasnak orditassat, ki tamadanak minnyaian á hazakbol, paltzakal, doron gokal, fustellyokal, es erőssen meg verek á farkast, es az ebek reaia tamadanak, es erőssen mardossak vala, es á bőret megh szaggatak, es chak aleg szallada el kőzzűlek. Es midőn el falladot volna, igen lassan kullaga á hedgy oldalan fel: Es fel menuë, eg nag fa ala fekűuek, es erőssen nyege. Annak vtanna valamennyere meg vvyuluan, pananszolni es győni kezde, es monda : O en ides Istenem: Melly igen sok nyauallyaba es nyomorusagba esten ma. De ez mind ream iőt az en gonossagomert. Mert igen keuely voltam, es igen kegyetlen. Mennyi barant őttem mind eltig, de egyikre

sem

sem mondottam á Benedicéret : kereßtet sem vettőttem rea, es addig meg őttem. Melly sep be varrot hayat es szallanat talaltam vala az vton, es meg vtallam, es nem akarek bennek enni. Nem de keuellysege ez? Sem az apam, á iob apam volt oruos, en sem tanoltam oruossagot, meg is en oruossa tőttem magamat, es á louat akaram meg oruossolni, es á lababol á teuisset kiuoñi. Biro sem volt az apamsoha: enis sem tanoltá soha á tőrueny dolgat, Meg is Biroua tőttem magamat á kossok kőzet. Egy sem volt pap minden esseim kőzet, en is parasz es minden irasnelkűl valo vagyok, Honnegh őrdegbe inditattam erre, hogy be auassam á malatzokat? Deakol sem tanoltam soha, meg is á ketskekel vechernet es lelek valtsagot akattam mondani es enekőlni. Am lasz, ha nem nagy akarat es kőuelseg ez : Vgyan méltan esset mind ez é nyomorusag en raytam O Iupiter Isten, Nem banam, ha fegyuerrel, meg bűntőtnel az egből, hogy vgyan itten meg halnek : iob volna enneckem. Egy por kedig fel hagot vala egy feyszeuel vgyan azon fara, hogy aszt meg nyesneie. Es midőn mind megh hallotta volna á fara á farkasnak

 ponan-

ponanſzolkodaſſat,es gyonaſſat,herttelen alá hagvita á farkaſznak á hatba à feyſzet, olly erőſſen, hogy el tandorodek bele. Es midőn fel ebredet volna fel kele,es fel tekente á fara, es monda:O Iupiter Iſten: Melly igen ſzentſeges es buchos helly ez? Erekles ez è fa:Melly igen hamar megh halgattatnak az imadſagok é fa alat: Es latuan azonkőzbe az embert á fan meg iyede,es el futamek onneg igen alazatoſſon az őrdőben, ki annak előtte igen kőuellyen ki iőt vala belőle, es tiſztteſſegel monduan egy fingbe vettőtte vala remenſeget.

ERTELME.

E Fabula minden embert tanit, ès erre int,hogy ſenki ne ęrtſen fellyeb őmaga felől, hanem à mint illic. Mert az őrdegnek vęſteſſe által, mellyet az emberi nemzeten műuel á bűnnec általa, vagyon ez è viſzſza fordultſag az emberekben,hogy mindenik tőb győnyőrűſeget keres ès kèuán, hogynem mint illenèk auagy ſzűkſeg volna ő nęki, Es ſenki meg nem elegſzik az ő hiuatallyának allapattyaual,hané kiki mind fellyeb, nagyob pompaſſágra es dűczőſegre ſiet: Es ezeknek nagy keuan-

keuanſagabol olly dolgokhoz kezd es olly chelekődetőkbe auattya magat, mellyek ſem hiuatallyának állapattyához, ſem ſzőmèllyéhőz ſem ereiehőz auagy tehetſegehőz ingyen ſem illenek. Ott nyęr az ember annak vtána ollyan nagy előmentet, olly nagy tiſztteſſèget, mint ez à fingo farkas Ennek eſes es alázatos legy, Eſzes,Gondolt meg miczoda hiuatallyban vagy az Iſtének akarattyabol: abban meg maradgy Alazatos: Mert mennyeuel fellyeb hagſz: annyeual nagyobat eſſel. Ha Iſten nagyobbra akar vinni: talal ő mondot hoza. Te ne kapiat, Ne kergőſſed.

LXXII. FABVLA.

Egy farkaſrol, es egy eh komondorrol.

EGY kazdag embernek vala egy nagy nyaia. A melet vala egy igen nagy es ieles komondora, melly á iuhokat meg oltalmazza vala á farkaſſok ellen. De á gazdag ember feſuenſegeből igen hituanul tarttya vala à komondort, hogy igen meg hituan kodek á komondor Midőn ezokaert ekeppen ehez nek, hoza mene à farkas,es monda: Mint vagy ba-

gy baratom? Nem iol vagyon dolgod: Mert igen hituan vagy: Talam beteg vagy. Felele á komondor: De bizon nem volnek beteg: Abbol nem volna ſemmi nyauallyam: De egy feſuen ageb gazdat ſzolgalok: Az nem adat ennem: chak nem halok meg ehel az agebnek marhaia mellet. Monda á farkas: Houa marad á maradek etek, es az egyeb hulladek á konyha melet, ha neked nem adgyak? Felele: mi patuar hulladek es maradek: ninchen ott ſemmi effeleben. Mert igen viaſz fazaku, es ſomfanal fező ageb. Nem ſok fűſtet lathatni az ő konyhaianal. Az Iſten eleget adot volna neki, de ollyan mint á beka, melly á földbe lakuan, nem mer eleget benne enni. Monda á farkas: En io tanachot adok teneked. Felele á komondor: Bezek á io tanach ſzükſeg volna ennekem: monda á farkas. En á iuhok kőzübe megyek, es el kapok egyet á io baranyoc kőzűl, es el viſzen aſzt. Te kedig vtannam iőy nagy ſeb beſſegel, de á fel vton le dőly, es vgy tetteſd, mint ha az eſzteuerſegnek miatta el nem mehetnel vtañam. Es meg lattyak aſt á paſtorok, es meg mondgak ágazdadnac es á gazda; annak vtañá iobban kezd tartani.

Monda

da á komondor: Bator, aſzt műuellyed, es io leſzen. El iőue ezokaert maſod nap á farkas, es egy io keuer barant kapa á nyaybol, es el kezde futni anal. Vtanna á komondor: De á fel vton le tőle, mint ha eſz euerſegnek miatta touab nem mehetne. Haza menuen á paſtorok meg mondak á gazdanak, monduan: A mi komondorunc ma meg martta volna á farkaſt, es a keuer barant meg ſzabaditotta volna ſzaiabol, de eſzteuerſegnek miatta nem mehete vtanna. Ezokaert á farkas el viue a io barant. Es felűnk, hogy tőb leſzen effele. A főſuen gazda nehezen veue a kart, es parancholni kezde naponkent, hogy enni adnanak a komondornak. Egy ket het mulua iſmeg el mene a farkas hozaia, es monda neki: No, Mint vagy baratom? Iobban vagyon ê dolgod? Felele a komondor: Iobban, Monda a farkas: Latom hogy iobban, mert ſimab moſtan a hatad, hogy mint az előt. De meg iobban leſzen dolgod, ha tanachomat fogadod. Felele a komondor: Michoda a tanach? Monda a farkas: Holnap is el iőuek, es el kapok egyet a baranyok kőzzűl: es te iſmeg vtannom fuſs, es mikoron el erſz, taſzſzitſad orroddal

toddal az oldalamat,es el dölly mint ha erőt lenſegnek miatta nem birhatnal velem. Es meg lattyak aſzt a paſztorok, es meg mondgyak a gazdanak. Es meg latod, hogy ennek vtanna iobban tart. Felele a komondor: Bator: Io leſzen. El iőue ezokaert maſodnap a farkas,es el kapa egy igen io barant a nyaybol. Es vtanna futa a komondor, es mikoron el erre volna, meg taſzita a farkaſnak az oldalat az orraual,es le dőle, mint ha erőtlenſegnek miatta nem birna vele. Es mikoron a paſztorok haza mentenek volna,meg beſzelek a gazdanak,monduan. Ma a farkas iſmeg egy barant el kapa a nyaybol. De ha a komondor iob erőbe volt volna, bizon el nem vitte volna: Mert ſzinte el ertte vala immar, es midőn hoz a harappa, erőtlenſegnek miatta, nem birhata vele. Monda a gazda a chaladoknak. Viſſellyetek gondot a komondorra: mindenha veſſetek valami huſt es leues kennyeret neki. Es a hazi nep iol kezde tartania komondort: es meg hizek. Egynyihany het mulua iſmegh el iőue a farkas a komondorhoz, es monda: No, Mint vagy baratom? Monda a komondor: Iol vagyok. Monda á far-

á farkas: Latom: Mert igen meg hiſztal. Lam mondam, hogy igy leſzen. Ezokaert ad meg iutalmomat immar á io tanachert. Had vigyek egy io barant el Felele á komondor: Vay ne. Ketſzer adtal io tanachot,es ket io barant vittel el erőtte. Touab ne nyul immar: mert meg haragſzunk egymaſſal. Monda á farkas. Ne legy olly halaadatlan: Ha egyebet nem engetz ennekem, megh is adgy valami io tanachot, Mert igen eh vagyok. Monda á komondor: im io tanachot adok, A gazdam melet áſzomſzednak ki dőlt á pintzenek az egyik fala: es ott io ſzallanak fügnek, ſok io hus es eledel vagyon ott á pintzeben: io bor is vagyon ott, ha bort innyi akarſz: ott ez eyel vgyan io lachatol. Eſtue el mene á farkas,es be mene á pintzebe,es ſok eleſt talala ott. Es mikoron á io lakas vtan ſzomiuhozni kezdene,ven á borban is,es valtik iuek abba. Midőn ábor ittaltol meg zaioſſult volna áfeie,io keduet ven maganak, á hordora fel úluen, monda: Bizon mikoron eſtue á falukba bementem,hogy valamit kaphaſſak,ott hallottam,hogy á poroc á korchoma haznal,midőn meg ittaſſultanak, ottan enekſzot kezdőtte-

nek,

nek, es nagy vigan enekőltenek: Bizonyen is aſzt müueltem: vgyan vigan mondom en is az eneket. Es mikoron orditani kezdet volna, meg hallak az ebek, es vggatni kezdenek: Es mikoron fellyeb kezdene enekőlni, meg hallak â ſzomſzedok es mondanak. Bizony erőſſen ordit egy farkas: Vgyan kezel vagyon hozank: Es mikoron az orditas vtan mentenek volna, tehat ime â pintzebe vagyon. Es â ſzomſzedok rayta, es vgyan ottan megőlek: mert reſzeg vala, es nem tudaki ſzalladni â pintzeből.

ERTELME.

E Fabula előſzer inti â chalados embereket, hogy â főſuenſeget el hadgyak, es az ő chaladgyoknak gondgyokat viſſellyek io modon, hogy ne ehezenek meg. Mert ha főſuenyen tarttyak őket, ſokkal nagyob kart valnak miatta. Mert â hazi nep meg buſſul, es mind Vrat, mind annak ioſzagat meg kezdik gyülőlni, es nem hogy karttol meg oltalmaznak: hanem inkab kart teſznek, ennek felőtte minden dolgakat pokkol keduel műuelnek, noha műuelnek valamit.

Maſodſzor int e fabula, hogy ſenki olly dolog-

dologban ne auaſſa magat, â mellyet nem tanolt, nem ſzokot auagy melly az ő termeſzetenek elene vagyon. Mert ollyan dolgot tiſztesſegődre veghőz nem viſzed: Mint itt â farkas, melly termeſzete ellen bort kezde innya es bőreuel fűzete erőtte:

LXXIII. FABVLA.

A ſzegenből lőtt kazdag emberről: Es â kazdagbol lőtt ſzegenről.

EGY igen kazdag ember fia vala, kinek az attya halala vtan ſok marhat hagyot vala. Ez nem igen ſok idő mulua, ala kezde ſzallani, es igen el ſzegenyedni. Vala ennek egy iambor veny ſzomſzedia, ki mondhattlan igen ſzegeny vala, de nem ſok eſztendeig igé marhaslőn, es igen meg kazdagula. Az ifiu, ki ſegenſegre iutot vala, â ſzomſzedhoz mene, es ſzepen ſzola annak, monduan: en ides Vram, io ſzomſzedom. Mi oka annak, hogy en igen marhas embernek fia leuen annyera el ſzegenyettem, hogy chak aleg vagyok bele: Te kedig olly igen ſzegeny valal, hogy chak

 nem

nem kuldulafra iőt vala dolgod: De moſtan marhadnak ſzamat. Kerlek tegedet, io ſzomſzed Vram ielench meg enekem, mi modon iutottal á marhahoz. Tudod melly io ſzomſzedod vala az apam: az ő baratſagaert műueld, es ielents meg ennękem aſzt á modot, hogy en is meg tanolhaſſan: Mert nyauallyaſſul vagyon dolgom Monda á veny ſzomſzed: Vgy vagyon, Az apad io baratom vala: Es ő erőtette meg műuelem, es meg mondom, mikeppen en meg kazdagultam. De igy, ha ſenkinek meg nem ielented es meg nem mutatod. Felele az iffiu, es monda: Bizony nem ielenten, meg ſem mutatom ſenkinek. monda a ven ſzomſzed: Io fiam: A te kapu feletket fetske lakik. Ez eſztendőbeli nyatba mindenkorn reggel fel kelly, mikoron a fetskek reggel énekőlni kőzdnek, Es nagy figyelmeteſſegel halgas rea, mit mondgyanak, Egy napon ieles dolgot hallaſz tőlet. Mert ketten choda dolgot kezdnek egymaſſal beſzelleni, Mellyből tanachot vehetz, es nagy bőlcheſeget á meg kazdagulafra. Mind meg mondgyak azok, hol kel á kenchet kereſni, es mikeppen

keppen kellyen aſt talalni. Holnap iſmeg iőy hozam, es egy ereklőbe valo ſzent alatot adok: Akkoron meg mondom, mit chelekőd gyel aual. Es el mene á ven ſzomſzed, es ven fel egy chontotskat á főldről, es egy zemesbe vatta aſzt: Es maſodnap meg ada az iffiunak, monduan: im ſzent tetem vagyon ebbe (maga egy lo chontotska vala): Minden reggel, mikoron meg halgattat á fetskeket, es azok á mezőre mennek. Te is el menny: előſzer á házba, es á ſzent tetemel illeſſed az aſtalt, es az agyat á padokat, á tal tartokat &c. Es onneg ki iőuen á pituart, abban á ſzűſzekokak, kadokat &c. Onneg mennyel á pintzebe, es á ſzent tetemel illeſſed az aſzkokat, az aytokat. Onneg menny az iſtaloba, illeſſed á valokat, az paytakban á gyaſzolokat: A chűrben á chűrbaluanyokat. A kerben á gyűmőlch fakat &c. Onneg menny á ſzőlebe, es tiſzteſſegel fen hordozzad az erőklet, es meg kőrűld á ſzőlet. Es meg latod io fiam melly igen ſentſeges legyen az erőkle, es melly igen nagy aldomaſſa legyen. Az iffiu igen meg kőſzſzenuen, el viue az erőklet, es vgy chelekődek, mikeppen őtet tanitotta vala á ven

 ſzom-

ſzomſzed. Midón kedig harmad napig reggel fel kólt volna, es á fetskeket meg Ieſte volna, tehat mind feleſege, mind hazanepe erőſſen aloſzik. A ſzomſzedok keſzen ki mennek ſzantani, es á ſzőlőbe kapalni. A ſzomſzed aſzſzonnyok tehat meg feytek az ůnnőket, es keſzen ki haytottak őket: á tőb barmokal egyetembe. Magaban kezde ezokaert gondolkodny, monduan: Bezek nem io igy, Pokol vtban iartam eddig. Nem choda hogy el ſzegenyettem. Es be menuen á hazba, megh ſzolita á feleſeget: Kelly fel Rebecca: Emeld fel á nehezedet. Nem iol vagyon á dolog Nem vgy elnek el az emberek, Ott al az ůnő: megh be rekeſztue vagyon á buriu: maga á ſzomſzedſag keſzen ki is haytotta minden barmat. Reggel ezokaert ekkeppen kezde fel kőltegőrni hazanepet: es ő magá is á fetskeknek tanachat meg leſni, Annak vtanna á ſzobaba menuen az erőkleuel, es illetuen az aſztalt, á padokat &c. lata, Tehat mindenůt darab kőnnyerek, es maradek borok vadnak. Moſſatlanok á talok, tőrőttek á fazakok. Es fel eſztendőuel gyűtőt ſzemetek, Roſzdas nyaſok, ſőrpőnek es vagokeſſek &c. Annak vtanna

vtanna á pituarba viuen az erőklet, Tehat lyukaſſok á ſzuſzekok, es á diſznok behaktanac ákadakba, es nagy kart tőttenek, Ezenkeppen á pintzeben is, es á ſzőllőben chak kart latra &c Kezde ezokaert őmagaba mondani, Ennek előtte reggel virrataig es ſzinte eleget aluttam: Annak vtanna moraluan egy keueſik mindgyaraſt feleſtőkre mentem: minden gondomat feleſegemre es beteſimre hattam: Lam őrdegűl vagondolgom Nem choda, hog el ſzegenyettem. No nem io mas ember ſzaianal ennyi. No bezek á fetskekel reggel fel kelek, es el hordozom az őrőklet. Mikőron eſztendeig el hordoſzta volna ekeppen, haza viue ennek vtanna az erőklet á ven ſzomſzednak monduan: Io ſzomſzed Vram, igen kőſzenem te kegyelmednek á io fetskes tanachot, es á ſzentſeges erőklet. Aldot dolog volt. Igen megh ſzaporodot ez eſztendőbe minden marham. Minden elegem vagyon. De gonoſzul valek annak előtte. Monda á ven ſzomſzed: meg nyitotadde az őreklet? Felele az iffiu: Nem, meg nyita ezokaert á ven ſomſed á zemeſt, es meg mutata neki á chontot. Monda az iffiu: Nem erőkle ez, hanem lo

ſo chont, monda á ven ſzomſzed: Az tott: Latode hogy nem ez ſzaporitotta meg marhadat, hanem hogy mindennap el menuen hazadhoz es örökſegödhöz lattal: az müuelte á ſzaporodaſt. No, mint tanyitanak á fetskek? Felele az iffiu: Bizony erőſſen leſtem, hogy velem ſzollyanak: de ſoha nem ſzolanak. De addig halgattam reggel fetſegőteſſeket, hogy immar el ſzoktam á reggeli alomtol, es örömeſt, es minden neheſſeg nelkül fel kelhettec, es ottan dolgomat tehetem. Monda á ven ſzomſzed: Chak ebbe maradgy immar, es ſoha el nem ſzegenyeddel.

ERTELME.

E Fabulanak az ertelme könnyű. Előſzer aſzt ielenti meg, honneg legyen, hogy az emberek el ſzegenyednek, Tudni illik ebből, hogy tunnyak es reſztek, es chak á teſtnek gyönyörűſegit kereſik. Nem vigyaznak, es reggel az Iſtennel nem beſzelnek, es nem imadkoznak ő neki. Touabba, hogy hiuatallyokban reſtek, es gond viſſeletlenek. Annak vtanna inti e fabula á reſteket es tunyakat, hogy ebren legyenek, es könyöreguen az Iſtennek, az ő

az ő hiuatallyokban á munkalkodasban ſzorgalmattoſſok legyenek. Mert effele munkalkodo hiueknek munkaiokat megh aldgya az Vr, es menaiat adgya, Mint Salomon mondgya: Az Vrnak aldomaſſa, á teſzen kazdagga. Iſmeg á Bölch: A reſt kez meg ſzegenyűt: A munkalkodo kez meg kazdagit. Ne variad ezokaert á ſűlt galambokat az egből ſza iadba: Hanem az Iſtennek parancholattyanak altala meg indittatuan munkalkodgyal, es az Iſten meg aldgya munkadat. Ora & ſedulo labora: Et ſic habebis multa bona.

LXXIIII. FABVLA.

Egy Farkaſrol, egy Rokarol, es á Rokanak á fiarol.

EGY Rokanak fia lőn. Az el menuen, komaua kere á farkaſt. A farkas öremeſt fel veue á komaſſagot: Es neuezek á roka fiat Lupeſconak. Egy nyihany holnap mulua eliőue á farkas az ő komahoz, es monda: Io komam, Ad nekem á te fiadat á Lupeſcot: en gondot viſſelek rea, es megh neuelem, es

ſok

ſok tudomanra tanyitom, tudni illik mind azokra á tudomanyokra, mellyeket en tudoc es mellyeket en eddig kereſtem, mind magamnak, mind fiaimnak eletünkre. Annelkül is ſok fiaid vadnak: Nem győzed őket tanitanyi, taplalni, es tartani. A roka igen meg kőſzſzene á farkaſnak, hogy mind ő magarol, mind az ő fiairol gondot viſſelt volna, Kiualtkeppen, hogy tanitana akarnaia á Lupeſcot, hogy iőuendőre meſterſegeſſen tudna el elni: Es oda ada neki, az ő komanak á Lupeſcot, Hozzaia veue ezokaert á farkas az ő kereſzt fiat á Lupeſcot, es el ballaga egyút vele á falukba az olok kőrnyűl, hogy meglatna, ha valamit kaphatnanak. Es mikoron eyel ſemmit nem kaphatna, reggel fel mene egy hegyre az ő kereſzt fiaual, á falunak ellenebe, honneg be nezhet vala á faluba. Es monda á farkas az ő kereſzt fianak, á Lupeſconak: ez eyel ſokat iartam heiaba, es igen el farattam: Le fekſzem ezokaert, es nyugſzom: De te, io kereſzt fiam, vigy az es meg laſzd, mikoron á barmokat ki hayttyak á falubol, es en nekem rendel meg mondgyad, hogy annak vtanna ala mennyek, es ennünk valot fokhaſſak.

ſak. Es le fekűuek á farkas, es el aluuek. A Lupeſco kedig virraſzta melete. Haynalba tehat ki kezdek haytani á diſznokat á falubol nagy chopportokal. Es latuan azokat á Lupeſco, megh ſzolita á kereſztattyat, monduan: Kereſzt apam, Kereſzt apam Felele á farkas: Mi dolog, io kereſztfiam? Monda á Lupeſco: im nagy ſok diſznot haytnak ki á falubol, Felele á farkas: Had iarianak: Nem ſzeretem á diſznokat. Mert rut ondok alatok. Mikoron egyiket meg eſzem bennek, nem győzem megh tiſztitani á ſok ſertőktől. Egy hetik is tőkerőgnek á haſamba. Legy veſzteg chak, es vigyaz: Es iſmeg el alluuek. Egy kis idő mulua, iſmeg monda á Lupeſco: Kereſzt apam: Kereſzt apam: Felele á farkas. Mi dolog, ides kereſzt fiam: Monda á Lupeſco: Ime nagy ſok őckőket haytnak ki á falubol, az űnő chorda is vtanna iő. Monda á farkas: Had iarianak: Nem keduelem azoknak huſat. Igen gorombá huſok vagyon, es kemeny á bőrek. Es iſmeg el aluuek: egy kis idő mulua iſmeg meg ſzolita Lupeſco á farkaſt. Felele á farkas: Mit latz? Monda Lupeſco: Vay ki ſzep iuhokat haytnak ki, Vgyan ſokat kedig: Monda á far-

 kas

kas : Had iarianak : Bizony io husok vagyon vgyan, es igen szeretnem, De tudgya az ördeg, ennyisok pasztorok, es nagy komondorok vadnac kőrnyűle, hogy senki hozza nem fer. Ha oda ballagok mihelt meg latnak az ebek, ottan vggatni kezdnek, es á pasztorok hurogatni. Vgy szegyelem, hogy vgyan meg pirult ortzayal kel el mennem onneg. Had iarianak ezokaert. Vigyaz oda. Azonkőzbe kezdek á meneseket ki haytani á falubol. Es monda á lupesco á farkasnak : Keresztapam, Keresztapam: im á meneseket kezdik ki haytani. Felele á farkas. Iol vagyon : Rea vigyaz, houa hayttyak őket. Annak vtanna monda Lupesco : im szinte io hellyre hayttyak, á fűbe az erdő mele, ama ritka fak kőzűkbe. Monda á farkas : Iol vagyon. Es fel keluen, monda á Lupesconak : Iere, Lasd meg mesterseget, es tanold meg. Es midőn á bokrok kőzet igen lassam á menessekhőz ballagot volna, egy igen keuer louat meg kappa hirttelen az orranal, es le vona aszt á földre, es meg foyta, es á keresztfiaual meg eue. Es midőn az erdőbe iarnanak, monda á keresztfianak : No, ides keresztfiam, Iol lakkale? Mint tetzike mai

mai feleftők? Felele á Lupesco : Bizony io, Igen io ides husa vagyon á io keuer lonak. Es menet monda á Lupesco ő magaban : Immaron iol vagyon dolgom : Mert io mesterseget tanoltam. El elhetek immar : az annyamat is el taplalhatom. Es szoluan á farkasnac, monda : Kerlek, ides keresztapam, ne legyen ellened: en haza megyec az annyamhoz: Mert immar eleg mesterseget tudok, nem kel ennekem tőb tanitas. Ha valamit izensz az annyamnak, meg müuelem es meg mondom. Felele á farkas. Nem megy : Mert meg igen keuesset tanoltal. Monda á Lupesco : Kerlek, Had mennyek el : Nyiluan touább nem maradok. Monda á farkas : En aszt mondom, ne mennyel : Mert igen felek hogy meg banod. De ha egyebet nem akarsz benne tenni, ottan menny el : es mondgy keszszenetemet az annyadnak. Midőn Lupesco az annyahoz iutot volna, meg iyede az annya rayta, es monda : Mi dolog, fiam, hogy olly igen hamar viszsza iőttel Felele Lupesco az annyanak : Azert, hogy eleget tanoltam keresztapamtol : Olly mesterseget tanoltam tőle, hogy könnyen immar el elhetek, tüteket is el taplalha-

plalhatom, vala mennyin vattok: es nem igé
nagy es erős munkammal. Monda az annya:
Hogy hogy tanolhattat olly igen hamar eſzt
ê nagy meſterſeget? Felele Lupeſco: Mi gon-
dod vagyon erről? en meg tanoltam ſ. tudó,
Iere ezokaert velem, es tetemennyel meg mu
tatom. El mene ezokaert az annya vele. Es
Lupeſco viue az annyat á falu mele, es ott leſ-
ſelkődek, hogy ha valamit kaphatnaia. De
nem talala ſemmit. Es haynal fele monda az
annyanak: Ier mennyűnk fel á hegyre, melly
á falu felőt vagyon. Es mikoron fel mente-
nek volna, monda Lupeſco az annyanak: I-
gen el farattam e kerengeſſel, ides annyam, es
lefekſzem es aluſzom, te kedig vigyaz virra-
dora á fallura, es meg mondgyad enneken, mi
choda fele barmokat haytnak ki á falubol. Le
űle az annya, es vigyaza. Es midőn meg vir-
radot volna, lata, tehat egy nagy chorda diſz-
not haytnak ki, es meg ſzolita az annya á *Lu*-
peſcot, monduan: Ime, ides fiam, ſok diſz-
not haytnak ki á falubol. Felele Lupeſco: Nem
keduelem á diſzno huſt: Igen ſok ſőrteie va-
gyon, azzok torkomban meg akadnak, es e-
gy egeſz hetig is veſzedeſem vagyon velek:

Had

Had iarianak. Egy keues idő mulua: Monda
az annya: Ime, ides fiam, á tehen chordat hayt
tyak ki á falubol: Felele Lupeſco: Nem ked-
uelem azoknak huſat, Mert igen kemeny, es
nehezen emeſzthetni: á bőrek is igen keme-
ny es erős. Had iarianak. Iſmeg egy keues i-
dő mulua monda az annya: Ides fiam. Sok
iuhokat haytnak ki á falubol: Felele Lupeſco:
Igen iok volnanak ezek: de ſok paſztorok
es komondorok vadnak kőrnyűlek, es mi-
helyt meg latnak, ottan hurogatni kezdnek:
Had iarianak. Vegre monda az annya: Ides
fiam, Am á menes chordat hayttyak ki á falu-
bol. Felele Lupeſco: Iol vagyon, Vigyaz re-
aia á houa hayttyak őket. Monda az annya:
Am az erdő mele haytottak őket, á fűbe, á rit
ka fak kőzűbe. Fel kele ezokaert Lupeſco, es
monda: Iere ides annyam: im meg mutatom
meſterſegemet. Es mikoron ala mentenek
volna, monda Lupeſco az annyanak: Ides an-
nyam: Menyfel amoda á dombra, es onneg
megh nezzed meſterſegemet: Ezennel igen
iol tartlak, Es el mene igen laſſan á bokrok
kőzet, es addig mene, meglen á meneshőz
iutna: Es oda ſzekőluen, egy igen keuer lo-

nak

nak az orrara chüggelődek, erőssen egybe harapuan á fogakat, es aszt tuda, hogy á keresztatya mondgyara ã louat le vonhattya, es meg foythattya. De ã lo fen hordozã á Lupescot, es el futuan á pasztorokhoz viue: Mert vgy harapta vala Lupesco az ő eles fogait egybe, hogy annak vtanna á lo orrabol ki nem vonhata. Latuan Lupesconak az annya, hogy á lo vinni kezde Lupescot á pasztorok fele, igen kezde kialtani, Monduan: Lupesco, ides fiam, had el á raggadomant: Had el á louat, És mikoron az annya lata, hogy á pasztorok neki futamodnanak paltzákkal es bottokal, es eszebe venneie, houa menne á vege, feie felőt egybe kezde kulchalni á ket első labat, es iaygatni es sirni kezde, es mondá: Iay en ides: Fiam, Iay en ides fiam: O miert sietel olly igen hamar az oscolabol? ô igen hamar lőttel volt mesterre. Miert nem engőttel á te iambor attyadnak. O nyauallyassul tanoltad mesterségődet. El vesztőttet mind magadat, s mind engemet: Iay fiam iay. Azon, közbe á pasztorok le raggadak Lupescot á keuer lonak orrarol, es meg bottolak á feiet, es le vonak á szőp sima veres bőret.

ER

ERTELME.

E Fabula ielenti meg annak bolondsagat, ki előb akar Mester lenni, hogy nem mint tanolo, ez á bolondsag igen kőz az emberek közet. Mert az ördeg á bűnnek altala eszt ẽ merges magot, es kőuelseget hintőtte á termeszetbe, hogy az ember nem elegőszik meg az ő hiuatallyaual, es abban valo munkaiaual hanem mindenkoron fellyeb űgyekőzik, es nem mertekli megh az ő ereiet es tehetseget, hanem olsó dologban auattya magat, melly ereie felőt vagyon. Inneg leszen annak vtanna á nagy sok szegyen, kar vallas es veszedelem: Ha ezokaert vgy nem akarsz iarni, mint á bolond Lupesco, Tehat ved eszedbe magadat: Tanoly előszer. es vgy foggy annak vtanna á mesterseghőz. Had el á kőuelyseget es alázd meg magadat. Sullyogasd es meg meried erődet, es vgy kezdgy dolgaidhoz.

LXXV. FABVLA.

A Komondorrol, Farkasrol, es Kosrol.

EGY chalados embernek egy nagy iuh nyaia

aia vala. A melle neuelt vala egy igen nagy komondort, melly őrzi vala á iuhokat, Ez kedig miert hogy igen nagy es fene vala, el iyeſti vala a farkaſſokat, hogy nem mernek vala á nyayhoz iőnyi. Ha kedig oda Oroſzkodnak vala, á komondor mindgyaraſt vtannok futa, es el eruen meg mara őket. Vegre meg hala á komondor. Es á paſztorok igen bankoduan rayta, mondanak: Megyünk? A io vigyazo es erőző oda vagyon. Bezek tiſzer nagyob vigyazaſſunk leſzen immar. Haluan aſzt egy nagy koſs, monda á paſztoroknak, en igen io tanachot adok tünektek, ha fogadgyatok. Vonnyatok le á bőrt az komondorrol, es nyirietek engemet, es ſzaruaimat le fűreſzellyetek, es en ream adgyatok á komondornak á bőret, es á farkaſſok meg latnak engemet á nyaynal, es nem mernek oda iőnyi. Mondanak á paſztorok: Io leſzen. Es aſzt müuelek. Meg latak ezokaert à farkaſſok á koſt á nagy komondor bőreben, es felenek tőle: Mert vgyan á komondornak velik vala lenni. Egynyihany idő mulua el iőue egy igen eh farkas, es el raggada egy iket á baranyok kőzzül, es el futa vele. A koſs nagy hamar-

ſaggal

ſaggal vtanna, es midőn kőzzel el erte volna á farkaſt, hatra tekente, es annyera el iyede á nagy komondor ſzabaſo koſtol, hogy vgyan ottan el hanna á nem iot, es igen kezde futni. Vtanna kedig nagy ſietſeggel á komondor bőrbeli koſs: Es nagyoban kezde iyedni, annyera hogy iſmeg el ſzalaſztana à gonoſ bűzűbe: Es inkab futni kezde. Iſmeg à koſs vtanna. Azonkőzbe á bokrok közübe ſzalada be á farkas: es á koſs vtanna. De ottan megh akkada á koſs á komondor bőreuel á bokrokon, es azok el ſzaggatak á komondor bőrt rola. Latuan aſzt á farkas, ottan meg iſmere őtet, es hoza ſietuen monda: Mi dolog? Kichoda vagy te? Es á koſs megh iyede, es monda im: latod, eǵ ſzegeny koſs vagyok. Monda à farkas: Ha egy ſzegeny koſz vagy, mire męreſzlettet eſzt raytam müuelni? Miert gug goltal olly forman? Felele á koſs: Chak chuffſagban müueltem. Monda á farkas. Iere vtannam, Meg mutatom ſzőmlatamaſt, ha ennekem chuff ſag volt auagy nem. Es oda á hellyre viue, ahol az űzeskort el hanta vala á nē iot, es meg mutata à neki, monduan: Micho da ez? Nem chuff ſag tekőrte eſzt ki á belem-

O

ből.

ból. Annak vtanna el viue ótet á masodik hellyre, á hol el eytótte vala ã búdest, es monda neki. Minek mondanad eszt? Chuffsagbol essótte ez? Nem kichin iyersegból lót ez: hidgyed, io kos battyam. Ezokaert meg tanitlak, hogy maszszor hatra hadgyod á chuffsagot. Es hozza kapuan le dótte á szegeny kost, es meg foyta, es meg eue.

ERTELME.

E Fabula szolgal á kóz embereknek. kiknek az VR Isten nem adot ennyi aiandekokat, mint á tóbbinek, kikket fellyeb valo rendre emelt. Inti ezokaert azokat, hogy á bólczeknek, eszessóknek, ieles ferfiaknak, kiknek az Vr Isten dolgokat elő vitt, es kiket fel magasztalt dolgaiban ne auassák magokat, es azokal ne tarsolkodgyanak egybe, semmit se indichanak ellenek; Mert akar mit kezdgyenek ellenek, Akar minemű batorsagot mutassanak ellenek, azert vgyan vegre nem vihetik. Chak tettettes dolog á fele, es valoba semmi, Ezert latod á minden üdóbeli peldakbol, hogy á kik valamit az el rendelt feiedelmek ellen inditottanak, hogy veghóz nem vihet-

vihettek, hanem mint á szegeny kos, vgy iartanak, &c.

LXXVI. FABVLA.

Egy Emberkeról, es egy Oroszlanrol.

VAla egy zomok emberke: Ez erdós hellyen lakik vala, es ott kerese eletet, fóldassal, vettessel, fa vagagassal &c. Lakik vala kedig ott az erdóben egy Oroszlan, mellynagy sok kart teszen vala az emberkenek. Mert vetteset el nyomodgya vala, es egyeb sok boszszusagokat müuele rayta. Az emberke megh haraguek az Oroszlanra, es sok feletóreket kezde vetni az ósuenneken, hogy ha valami keppen megh eythetneaz Oroszlant. Eszebe veuen aszt az Oroszlan, felni kezde az emberkenek chalardsagatol, es monda ó magaban: Igen okkos az é perentólke, Nem nyugszik, meglen valami keppen meg eythet, Es hozzaia veuen az ó kis fiat, el hadgya aszt á fóldet, es mas fóldre mene lakni Egy nyihany eszendó mulua, monda az iffiu Oroszlan az attyanak: Ides attyam: Mi dolog ez, hogy igen sauan fóldenlakunk. Mind eltik itt

laktuncke, Auagy mas fôldrôl iôttünk ide, Felele az attya es monda: Nem mindenkor laktunk itt: Hanem igen io, szep sziros es kies fôlden laktunc az elôt. De egy emberke miat el kele onneg budosnunk. Monda az iffiu Oroszlan. E szegyen dolog, hogy egy Oroszlan budossoban essek egy perentel miat. Bizony en oda megyek, es boszszut allok rayta. Monda az ag Oroszlan: Vay ne menny, iofiam: Mert az emberke igen okkos, es nagy bôlchesege vagyon. Mihelt oda megy, vtannad oallkodik, es megh nem szünik meglen vala hol tôrben eyt, es meg ôl. Felele az gyermekdid Oroszlan. Eletemre mondom, hogy abbol nem fogadom szodat, hanem el megyek, es errôl è nagy boszszusagrol boszszut allok. Monda az attya: No el mehetz, De bizony iol tudom, hogy meg banod, A fia nem gondola vele es el mene. Az vton menuen, talala eglora, melly az vt melet iara, es ebik vala á fûben: Annak turos vala ã hata, es igen eszteuer vala, annyera, hogy chak ã chonttya es bôre vala. Monda annak az iffiu Oroszlan: Bezek rutul vagy: Kichoda szôrzet olly forman? Felele á lo: Egy embetke vagyon ittá pusztaban: Az io ream, es meg fog, es zabolat vet faiamba, es nehez nyerget vet hatomra: es ream ûluen te s-toua megyen raytam, es iargal felel az ô akarattya szerent. Ekeppen vesztôtte à hatamat, es chak alleg vagyok bele. Monda az iffiu Oroszlan. No ne bankodgyal: Bizony ezennel meg allom boszszudat az perentel kurua fian. Es onneg elôb menuen, talala egy ôkkerre. Az is igen eszteuer vala, es á nyaka fel hamolt es fel chumozot vala: az oldali is hoportossok valanak. Megh kerde kedig az iffiu Oroszlan az ôkret: Bezek hituanul vagy benne: Kichoda szôrzet tegedet olly forman? Felele az ôkker: Egy ember kelakik itt kezel, Az fog be szinetlen à iaromba, es esztene vagyon, aual gyakia az oldasimat, es vgy haytt á szekerbe: abba veszitem olly igen: mert ninchen nyugodalmom tôle. Felele az iffiu oroszlan. No, ne bankodgyal: ezennel meg allom boszszudat. Meg tanitom á lator perentelt, hogy tôbszer sem tegedet, sem maft meg nem pant. Es midôn eleybe neze, lata egy ember nyomot: es monda: Michoda ez? Monda az ôker: Az embetkenek laba nyoma ez. Meg aroszola ã gyermek

mek Oroſzlan á nyomdekot, es monda: O kurta kurua fia: Ki reuid labotskaia vagyon: Hogy hogy tehet ez olly igen nagy dolgokat Kerlek tegödet, vidgy rea engemet, es mutaſd meg ennekem. Monda az ökker: Am hol vagyon à hegyen fen. Monda az Oroſzlan, Mi órdeget chinal? Nem tudom ha tantzole, auagy mit müuel. Felele az öker: Nem latode, hogy kappal? Fel kialta ezokaert az iffiu Oroſzlan, es monda: E te lator perentel: Sok latorſagot müueltel az apamon, es á töb vadakon. Nem tudode, hogy az apam á kiraly minden vadaknak? Bizony ezenel meg fizetet, Mert boſzſzut allok raytad. Az emberke mutata neki egy nagy botot, egy feyſzet, es egy hegyes tört, es monda: Te keuelly leder: iöy fel chak: im e nagy bottal agyon ütlek, es e hegyes törtel veredet veſzen, es e ſzekertzeuel meg kontcholom huſſadat. Löy fel chak. El chodalkozek az Oroſzlan emberkenek mereſegen, es monda: Igen fen vagy vele: de meg latod, had meheſſek fel chak, a lab hagyod. Monda az emberke: Mit akarſz? Mi nem iambor es eſzesb vagy az apadnal: Lam aual tudtam egybe ferni, midön itt lakkik

kik vala, es io baratſagunk volt egymaſſal. Nem tudom mit akarſz te: Felele az iffiu Oroſzlan: Az apam maſt mond: vgyan azert iöttem en ide, hogy boſzſzut allyak raytad. Monda az emberke: Bezek nem maſt mond, Meg hallanad, ha en is ſzömbe volnek. Monda az iffiu Oroſzlan. Iere tehat, legy ſzembe az apammal. Felele az emberke: Botor: Meg latod, hogy vgy leſzen, à mint en megh mondottam. Monda az Oroſzlan fiu: Iere ala tehat. Felele az emberke. Tetzik hogy boland vagy, Mert meg az igaz vtat ſem tudod. Iere fel, Itt mind à bertzen mennyünk elö az erdön altal: ſokkal hamarab leſzen. Mert altal vt ez. Ket nap is elöb iuttunk oda, hogy nem mint az vton, mellyen te el iöttel. Fel mene ezokaert á fiu Oroſzlan, es egy üt indula az emberkeuel. Az emberke kedig vezerli vala az Oroſzlant az ösuennökre, á hol kelepzeket es töreket vettet vala á vadoknak. Es mi korontan az erdöbe iutottanak volna, monda az emberke: Nem iol cheleköſzem, Megh bochaſd: Mert teneked kel elöl iarnod: Mert kirally fia vagy. Elöl megyen vala ezokaert az Oroſzlan fiu nagy keuelyen, es vtanna iödöge

dógel vala az emberke á hoszszu bottal. Es minek vtanna valamennyere be mentenek volna az erdőbe, ottan tőrben akkada az Oroszlannak első ket laba, es á tőr egybe kőttelede á ket labat. Es kialtani kezde az fiu Oroszlá, monduan: emberke, emberberke Sies vtannam: Soha né tudó michoda vagyó itt á fűbe: egybe szorittya á ket labomat: Mayd el sem iarhatok. Felele az emberke: Menny előbchak: Ninchen semmi. Valami szedery altal nőt az esuennyen, abban akattal: Nem art. Es az oroszlan fiu előb kezde menni nagy nehezen: Mert mind iobban iobban kőttöledik vala á ket laba á iarasban. Es midőn nem igen meszsze ment volna, az vtolso ket labaual is tőrbe essek: es midőn elő igyekőznek menni, nem lehette, hanem el dőle. Es erősen kialtani kezde: emberke, emberke, lőy eleszt: Nem iol vagyok. Es el iőuen az emberke, monda az Oroszlannak: Mi lele? Felele az iffiu oroszlan: Soha nem tudom, michoda szoritotta labaimat egybe. Fel nyomaik sem mehetek. Monda az emberke: Vgy kel kőuely latornak. Miert iőttel ide te keuely leder? Mi iarassod volt e főlden? Nem tudo-

de,

de, hogy enyim ez ẽ főld? Az ageb lator apad sinte igy iart volna, ha fel nem főtte volna á fűr halot, es mas főldre nem ment volna lakni. No, ally boszszut immar. De io oskolaban iőttel: Meg tanyitlak, hogy maszsar otton űlsz. Es kinalni kezde őtet á kőszuenyel, á nagy bottal, es igen meg vere őtet. A meg vereskort kialtani kezde à fiu Oroszlan, es monda: O ember Vram, en ides Vram: Ne verd á hatamot se á hassamat: hanem verd á füleimet, Miert hogy nem akartak az apam beszedit hallani: es verd á szűuemet, Miert hogy nem akart az apamnak io tanachanak engődni. Mert ő mondgya vala ennekem, hogy ide ne iőnek: mert te laknal itt, es igen okos volnal. Meg mondgya vala, hogy igy fognek iarni, im szauat nem fogattam, es mint iartam.

ERTELME.

E Fabula eszt ielenti, Mint iarianak azok, kik elhiszik magokat, es ereiekbe bizuan meg vetnek mind szűleieknek, mind iambor vendereknek minden io adot tanachokat. Tudni illik, hogy az ő keuelysegőkben meg chalatkoznak, es nagy szegyenekbe es halalos

veſzedelemekbe eſnek. Mert nagyob az okoſ ſag es bölcheſeg á nagy erőnel. Ezokaert erőd be ne bizaly, es el ne hid magadat. Es megh ne vtald ſenkit, noha kichidnek es ala valonak tetzik teneked, á kit meg vtalſz. Mert chak hamar tertenyhettik, hogy az, á kit te ſemminek veled, ne raytad hattalmat veſzen, es győzedelmeuel nagy ſzegyenbe be keuer. Tudod á Dauidnak es Goliathnak hiſtoriaiat. Noha Goliath á nagy Orias hires neues vitez meg vtala á ſegeny perentelt Dauidot: de azert vgyan meggyőzettek tőle.

LXXVII. FABVLA.

A Kőſſeleről, es Hollorol.

EGY Keſſelő ala rőppűle nagy ſebeſſeggel egy igen magas kőſziklarol, es á iuh nyaybol raggada egy barant, es aſzt el viue, Latuan aſzt egy hollo, monda. Szep dolog ez. Mit iarok en is á dőgők vtan? Bizony en is aſzt müuelem, á mit á koſſőlő: es minden nap io vvy huſt ehetem, es vgyan iol lakhatom. Nagy ſebeſſeggel ezokaert ő is á nyayra rőppűle, es kőrmeit erőſſen be vere egyba rannak á hataban. Futni kezde á ſzegeny baran, es á hollot á hatan hordozni, Meg lata aſt á paſztor, es nagy ſietſegel oda futamek, es meg kappa á hollot: Mert annyera be vertte vala á kőrmeit á barannak á hataba, hogy ſoha onneg ki nem vonhata. Es minek vtanna meg fogta volna, mind á ket ſzarnyat el vaga, es haza viue á gyermetskőknek, hogy azok iatzodoznanak vele. A ſzomſzedſag latuan á kurta hollot, megh kerdők tőle, kichoda es mi allat volna ő: Feleluen á hollo monda: Az előt velekődeſſem es akaratom ſerent keſſelő valek: de moſt latom, hogy kurta hollo vagyok.

ERTELME.

E Fabula erre tanít, hogy meg mertekellyed magadat, es erőd auagy tehedſeged ſzerent kezdgyed á te dolgaidat: Es hogy erődnek felőtte ſemmit ne kezdgy. Ha valakit latz, ki ieles es chodalatos dolgokat chelekőſzik, ne legy te maiom termeſzetű, hogy te is mindgyaraſt kőueſſed. Együld ninchen erteked hoza, hogy tiſzteſſegődre vegre viheſſed. Sok ſaru vagyon á varga meſternel: de nem mindenik illik labadhoz, Ki kichin, ki nagy. Ha eſzt mondod: en is ember vagyok: amaz

amaz is chak ember. Vgy vagyon: Ez is Mattyas, amaz is Mattyas, De azert mas á Matty, as Kiraly: mas iſmeg Mattyas kouats, &c.

LXXVIII. FABVLA.

Egy Rokarol, es egy Bakrol.

EGY Roka es egy Bak vton iarnak vala egy maſſal. Es mikoron igen ſzomiuhoznanak mind ketten, talalanak az vt melet egy kutat. Es bele tekintuen ã Bak, monda: frater Roka: Bezek io volna ebbôl innya: De hituan poſok laknak itt é videgbe, hogy ſem kankorikot, ſem vedret ſzôrôznek melleie. Megyünk? Monda à Roka: Bizony meg hallunk ſzommiuual, ha bele nem hagunk. Monda á Bak: Nem melly, á mint latom. Iere, hagiunk bele. Es ala ſzekelek ã Bak á kutba. A Roka is vtanna ſzekelek. Es mikoron keuanſagok ſzerent vgyan eleget ittanak volna-kôrnyûi kezde tekinteni á Bak, es monda ã rokanak: Itt ben vagyunk vgyan, eleget is ittunk: de hogy hogy mehetünk ki inneg? Monda á Roka: Kônnyü dolog ez: Agaſkodgyal fel ſzep egyeneſſen à fal melet, es en fel ha-

fel hagok read á valodra, es onneg á feiedre, es arrol annak vtanna kiſzekkelem, es kezemet ala nyuytom, es tegedet is fel vonſzom. monda á Bak: Bizony io leſzen. Es neki tamaſzkodek á falnak. A Roká kedig felhaga á Baknak ſzaruaira, es azokkrol ki vgordek á kutbol. Es monda á Baknak: Ha igen banod, Iôy vtannam. Monda á Bak: Nyuyttſetze à kezedet. Felele á Roka: Maydan kezemet nyuytom büdes ag ebemnek Chak meg nem ôltel az vton nagy ſok poſzſzoggaſſoddal. Io hellyen vagy. Legy ott chak. Monda á Bak: Iol adtak read á neuet, hogy rauaſznak neueſztenek: egy hogy agazo es fondarlo martzana latorka vagy. Felele á Roka: Te egy bolond ſzamar vagy: Kar hogy olly ſzep eſz ſzakkalod vagyon: Bolond, Hogy nem gondolad meg elôſzer, hogy ha be ſzeknel á kutba, mikeppen iſmeg ki iôyhetnel belôle. Legy ott chak: Io hiues hellyen vagy. Es ott hadgya á ſzegeny Bakkot á kutba.

ERTELME.

E Fabula erre inti az embert, hogy meghlaſſa, kiuel tarſolkodik egybe. Mert nem vgy kel az

kel az embert itelni, á mint kóuűllatod, Mert gyakorta szep szin alat, es artatlansagnak palastya alat, egy igen rauász alnak lator lakik, Ennek vtanna erre inti az embert, hogy vakmerő batorsagbol, maga gondalatlannul sem mihőz ne kezdgyen: hanem mindennek, á mit kezdeni akar, előser meg gondollya á veget. Igy io leszen mind az, á mit akar kezdeni. Vay ki nehez á meg lőt dolgot vissza vonni, Auagy á lőtt dolog vtantanachot talalni.

LXXIX. FABVLA.

A Kakasrol, es á Matskarol.

MIKOron egy Matska meg ehezőt volna, á kert megőt meg foga egy Kakast, es mellyeszteni kezde aszt, es monda á Kakas: Mit chinalsz? Mire műueled eszt raytam. Lam soha nem bantottalak, sem tegedet, sem á te nemzetsegedet. Felele á Matska, es monda: Mit mondasz? Meltan halalnak vagy fia. Mert nyuhattatlan allat vagy. Kialtassodnak soha ninchen vege. Eyel sem ember, sem egyeb lelkes allat nem nyughatik tőled. Felele á kakas: Mi nem az emberek-

nek

nek gonoszszara müuelem aszt: Hanem fel serkőntem őket, hogy vigyazzanak az oruoc ellen, hogy el ne lopiak marhaiokat: es hogy á munkara reggel fel kelhessenek, hogy iol el elhőssenek. Annak vtanna karhosztatni kezde őtet á matska, es monda: Otsman es vndok allat vagy, es buyasagodnak ninchen vege. Nem gondolsz, sem annyaddal, sem nyenyeddel, sem hugoddal: Hanem altal megy á dologban, Annyera: hogy tiszszer is melto vagy halalra. Felele á Kakas: Bizony euel en vetket nem teszet. Mert hiuatalomban hiuen el iarok, es á gazdanak hasznot teszek. Mert ekeppen sokat toynak á tyukok, es igen meg szaporodnak. Monda á Matska: No, á te disputalassodnak ninchen vege, Eleget felesz, es okokkat adtz: De aual nem tőllik be á gyomtom: en kedig nem akarok ma bőytelni: ezokaert meg mellyesztlek, es meg eszlek. Es ottan meg őue.

ERTELME.

E Fabula aszt ielenti meg, minemű termeszetűek legyenek á gonossagosok: Hogy ha valami artalmassagos dolgot vegőszhetnek sűuekben valaki ellen, soha nem tudgyak aszt

ak aſzt meg valtoſztatni. Es ſemmit haſznal ő nalok, ſem Iſtennek emlekőzeti, ſem Iſtennek igeie, Sem igeret, ſem fennyegőtes, ſem mennyorſzag, ſem pokol, ſem ſemmi. Akár mit mondaſz es predicallaſz á farkaſnak: ő mind eltik chak barant mond. Ezokaert meg oiad magadat á fele gonoſſagoſſoktol.

LXXX. FABVLA.

Egy Rokarol, es Szederyről.

EGY Roka be mene egy chűres kertbe, hogy valamit fogna ennyi valot. Midőn meg lattak volna az ebek, vtanna kezdenek futni, es erőſſen kergőtni. Fel kapa ezokaert egy ſzedery bokorra, hogy azon fel vonna magat, es á ſeuennyen altal ſzőkkelhetnek. De mikoron á ſzedery bokkorhoz kapot, volna, á bokkornak teuiſſei mind be menenek kezebe es erőſſen meg ſertek, es meg ſebeſitek á kezet, es megh tekentuen á kezet, monda: hamis gonoſz allat vagy: Mert ſegetſegert kaptam hozzad: de te viſzſzontak meg ſertőttet, es meg ſebeſſitőttet á kezemet Nem iamborſag te tőled. Felele á ſzedery: Hallo-

Hallode: Iol iſmerlek ki legy. Miert kappal hozzam? Felek vala tőled: Mert velem vala, hogy vgy kapſz hozam, mint minnap á ſzomſzednak gunarahoz. Lam az ſem vetet vala teneked ſemmit: azzert hoza kappal, megh fogad, es kegyetlen meg őled, ezokaert ved io neuen eſzt tőlem es maſzſzor ſenkihőz ne kappgy.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy az ember igen iol meg laſſa, kihőz follyamik tanachert es oltalomert. Mert gyakorta leſzen, hogy olly hellyre ſiet az ember tanachert, es olly emberhez keres oltalmat, honnegannak vtanna bantas, kar, nyauallyá erkőzik: Mert á ki ő magaban merges es gonoſz, hogy hogy adhatna az maſnak io tanachot? hogy hogy oltalmaſzhatna az valakit? A gonoſz es artalmas termeſzetű, gonoſnal egyebet ſoha nem tud chelekődni. Ezokaert meg ne kőzeſſűl az Iſtentelenekel: Hanem tauoſztaſd el az ő batatſagokat, &c.

LXXXI. FABVLA.

Az Emberről, es á Baluanyrol.

EGY embernek egy Baluanya vala, kit fel tőtt vala az ő hazaba, es nagyon szolgalmas vala annak tiszteletiben, es minek vtanna nagy ayitattossaggal kőnyőrget volna neki, hogy io szerenchet adna neki, es előmentet dolgaiban, semmit nem hasznala vele, hanem naprol napra szegenyeb lesen vala. Vegre el vna az ember á sok heiaba valo szolgalatot, es meg bussuluan, megh kappa labanal fogua á baluant, es á feieuel á falhoz kezde aszt útni, monduan: Bizony heiaba nem folgallak, es midőn kemenen á falhoz úttőtte volna, meg hassada es le tőrek á feie. Es ottan egy gira aranny ki essek belőle, es az ember fel szedegőte aszt monduan. O viszsza fordult te gonosz allat, melly igen ayitattosson szolgallak tegődet, es kiuantam, hogy segitsegül lőnnel szegensegemben, es io szerentset főrzenel ennekem: de soha nem segitel semmiuel, hanem mind magadnak koporitottat az arannyat: Mostan kedig hogy be rontottam agyadat, im eleg arannyat adtal, es minden szegensegemből ki segitőttel.

ERTELME.

E Fabula eszt ielenti, hogy á chalados ember heiaba keduez á gonosz chaladgyanak. Mert olly igen meg altalkottanak es meg kemenyettenek á gonoszszok az ő gonossagokba, hogy hizelkődessel, kőduezessel, io chelekődessel soha semmi hasznokat nem vehetted. Ezokaert szűkseg, ha aszt akarod, hogy valanni iőt es hasznos dolgot chelekődgyenek, hogy io som paltza es bodt legyen kezedbe, es aual biriad gonosz kemensegőket. Azert mondottat á regiek: Malo nodo, malus quęrendus est cuneus: A gonosz gőtses fat ha meg akarod hasitani, tehat sullyok es vas ekkel hoza. Item, Nux, asinus, mulier, familia, non faciunt fructum nisi vapulent. A diusa, szamar, gonosz aszszonember, es hazi nep, nem terempt gyűmőlchet veretlen.

LXXXII. FABVLA.

Az Egerőkről, es Matskarol.

EGY Matska eszebe veue, hogy egy hazban sok Egerek volnanak. Bebuiek ezokaert abba á hazba, es sokat foga megh az egerőkben, es egy mas vtan meg őue azokat, A tőb egerek aszt eszekbe veuen, egybe gyű-

gyűlenek,es tanachot tartanac egymaſſal,mit kellene,műuelniek , hogy á matskatol megh menekődnenek , hogy maguok ne ſzakadna miatta. Es aſzt vegezek , hogy touab egy eger ſe laknek allat á hazban, hanem ott fen á hazheian lennenek es laknanak,á houa á matska nem mehetne. Meg erte á matska az egereknek tanachat es igen kereſſe modot hoza, hogy ő is fel ferkőſzhetnek á á hazheiara.Mikoron kedig fel nem ferkeſzhetnek , fel ſúggeſzte magat á hazba az vtolſo ket labaual egy fa ſzegre á falon, es vgy tettette magat mint ha megh holt volna : es vgy leſſe ott az egereket. Mikoron kedig az egereknek az egyikke alla iőt vőlna,es á padlaſrol meg latna ott függeni á matskat : monda. Vallyon michoda fúg ott á ſzegen? Talam valami fuot fúggeſztőttenek oda. No , vagy fuo,auagy nem. De bizon inneg alla nem megyek : Vay ha á nyaka kőrnyűl foytottak volna á kőttelet,es azon fúgnel á ſzegről ala. Legy ott chak Heiaba leſſelkődel,&c.

ERTELME.

E Fabula meg iria az eſzes embernek dolgat. A bolond ember nem tudgya magat ebe-

be venni, akar mint meg challyak őtet. De á ki eſzes, Tehat ha aſzt egyſzer valaki megh chall, annak ſoha nem hiſzen tőbſzer, akar mell igen ſzep ſot adgyon á chalard neki. Nagy nyauallya ez az emberekben,hogy gyakorta eſztelembek az oktalan allatoknal. Mert ahol á ſzamar egyſzer el eſsik, oda ſoha tőbſzer nem haythattot. De az ember hiſzen á chalardnak. E fele kabaſag en bennem is vagyon,Noha gyakorta nagy but es kart vallottam.

LXXXIII. FABVLA.

Egy Iuh paſztor Gyermekről.

EGY Paſztor Gyermek legeltőti vala az Iuhokat egy dombon. Ez gyakortta kialtani kezde á ſzantoknak : Toluay, toluay : Ne hadgyatok , ne hadgyatok : Mert á farkas iőt á iuhok kőzikben. Haluan aſzt á ſzantok , el hadgyak ſzantaſſokat , es á gyermekhőz ſietenek minnyaian, hogy meg ſzabaditanak á iuhokat á farkaſtol. Es mikoron oda mentenek volna,ottan katzagni kezde á gyermek, es meg meuete á ſzantokat , miert hogy meg chalta volna őket,ez kedig gyakor

ta lőn. Nem ſok idő mulua vgyan valoba el iőue á farkas, es ſzaggatni kezde á iuhokat. Ottan kialtani kezde á gyermek: Toluay, toluay, Ne hadgyatok, iő Vraim, Mert á farkas mind lefaggattya à iuhokat. De á ſzantok nem hiuek à gyermeknek beſzedet, Miert hogy az előt hazugſagaual gyakorta meg chalta vala őket. Es mikoron ſenki nem iőne ſegitſegre, es à farkas nagy ſokat le ſzaggatna á iuhokban, oda futamek, hogy á paltzaual el űzne á farkaſt. Latuan á farkas, hogy chak gyermek volna, reaia tere, es őtet is le mara. Ekeppen veue á hazugſagnak haſznaiat.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy az ember az igaz mondaſt ſzereſſe es kőueſſe, es á hazugſagot gyűlőllye es el tauoſztaſſa, Kiualtkeppen az iffiak. Mert ſzidalmas dolog á hazugſag, Mikeppen ſzep ioſzag az igaz mondas. A hazugſag ſoha ninchen ſzégyen es kar nelkűl. A hazugſaggal altal mehetni az orſzagon: de nem iőyhetni viſzſza. A ki egyſzer hazugſagban talaltattik, vay ki nagy kart vall: Mert maſzſzor, ha ſzinte igazat mond is, azert vgyan nem hiſznek neki.

LXXXIIII. FABVLA.

Egy Handgyarol, es Galombrol.

EGY Handgya igen ſzomiu leuen, kenſzeritetek á forras kutra menni, hogy ott innek. Es midőn ala haiolna, hogy innek á vizbe, ottan bele eſſek á vizbe. Al vala kedig egy fa á kut mellet, mellynec agai à kut felüben ernek vala: mellyeken egy Galamb űl vala. Ez latuan á farol á Handgyat, hogy veſzednek á vizbe, egy á gotskat le ſzegdőle á farol, á mellyen űl vala, es aſzt le hagyita á kutba. Arra mindgyaraſt fel maſzkalla á handgya, es azon nyugoduan, ki maſzkalla á kutbol, es meg menekődek á halaltol. Azonkőzbe iuta egy madaraſz. Az latuan á galambot á fan, mindgyart ven egy hoſſzu rudat, es lepet raggaſta annak hegyire, es laſſan laſſan fel kezde aſzt à fanak ágai kőzet tolni, hogy aual meg fogna á galambot. Mikoron kedig eſzt latta volna á handgya, hamar oda ſiette, es á madaraſznak á laban fel maſzkalla, es erőſſen megh chipe aſzt, annyera, hogy á madaraſz le eyte á lepes rudat. Es haluan á galamb á rudnac zőrgeſſet, meg iyede, es latuan á madaraſt

el mene ekeppen megh menekődek á halal-
tol.

ERTELME.

E Fabula erre int előszer, hogy az ember iambor legyen, es senkinek ne archon, kart se regyen: hanem inkab arra igyekőzek, hogy minden emberrel iol tegyen. Mert á iotetel soha ninchen iutalom es haszszon nelkúl. Es bar ne nez arra, ha kichin, együgyü, szegeny &c. A kiuel iol tesz. Mert módgya adatik időuel, hogy ismeg ioual, szolgalattal es haszszonnal lehet teneked. Maszor tanit e fabula hala adasra, hogy halaadatlanok ne legyünk, es hogy á iot gonoszszal ne fűzessük, ha nem tiszta ioual. Mert eb termeszetűek azok, kik á iot gonoszszal meg fűzetik. Mert ha az eb á vizbe essik, ha kezeddel hoza nyulsz, hogy ki vonnyad: ottan meg harapia á kezedet.

LXXXV. FABVLA.

A Mehről, es Iupiter Istenről.

EGy meh ven mezebe es viaßßaban, es ezeket aiandekba viue Iupiternek. Iupiter igenioneuen veue ezeket, es aianla magat á mehnek.

hnek. Es á meh kőnyőrgeni kezde Iupiternek, hogy eszt e iot tenne ő vele, hogy minden, valaki kossara hoz kezdene, es mezet ki akarna vinni abbol, es ő aszt meg marna, hogy az ottan megh halna. Iupiter meg bussula haluan eszt á kőnyőrgest, es miert hogy igen szereti vala az emberi nemzetet, ollyan valaszt tőn á mehnek. Hogy ő senkit megh ne marnaia: Mert ha valakit meg marna. Nem akarna, hogy az megh halna, hanem hogy ő maga á meh meg halna. Es Iupiternek akaratyabol igy lőn: Most is vgy leszen: hogy vala melly meh megh maria az embert, annak ottan meg kel halni.

ERTELME.

E Fabula erre int, hogy minden emberhőz io akarattallegyűnk, es senkinek gonoßt ne keuanyunk, senkit meg se atkozunk. Mert az á toknak olly termeszeti vagyon, hogy artzol viszsza ter arra, á ki atkozodik. Mert az Istent io akaro az emberekhőz, megh aldgya őket, es minden iauaiual meg aiandekozza őket: Annak felőtte, kegyelmes, irgalmas, es igen tűrő. &c. Aszt akaria ezokaert, hogy az ő

 terme-

termeſzetit kőueſſük: Es mikoron felebaratunk egy tőrtenetből ellenünk vetkőzic, nem akaria, hogy mingyaraſt őrők veſzedelmet reaia kialchunk.

LXXXVI. FABVLA.

Egy Ferfiurol, es annak ket felleſegeről.

VAla egy ferfiu, kinek felleſege, kit igen meg vnt vala, telbe meg halla: kinek halalan á ferfiu igen őtüle. Es mikoron á tauaſz el kezdene erkőzni, tanachot kezde kerdőzni baratitol, kit volna io hazas tarſul valaſztani es venni maganak. Egyik barattya eſzt mondgya vala neki: Szerető baratom. Ha meg akars hazaſſodni, tehat igen iffiat ne vegy, hanem ollyant, ki á te idődhőz haſſonlo. Mert te is immar koros ſzabaſſo vagy, es liſztes immar á feied. Ha iffiat veſz, az ottan kezd eſz hayiaidat megh vtalni, es nagy nyomoruſagokban es banatokban kezdeſz miatta lenni. Tiyed leſzen á barany, akar kichoda volt á koſs. Maſik barattyahoz menuen, attol is tanachot kezde kerdeni. Az ekeppen ſzola neki: Szerető baratom; Koros aſzſzonnyala-

nyalatot ne vegy. Tudode, mint vntat vala á maſsikat, melly io ſzerenchedre megh hala. Ha koroſt veſz, Az birt az elebeli Vraual: es á mint aual bant, ſzinte azonkeppen veled is akar chelekődni. Soha nem győzed keduet kereſni. Ha be iő á hazba morog veled. Ha ki megyen poſzſzoggaſſal veſzen buchut tőled. Ezokaert vegy iffiat: Aſzt kezedre tanithatod, es győnyőruſeges leſzen vele lakaſſod, &c. El buſſula á ferfiu á ket tanats miat, es monda: Megyek? el veſzſzet eſzem ezeknek tanachok miat. No, Tudom mit müuelek. Es el mene, es ket felleſeget ven maganak. Egy koroſt, es egy igen iffiat. Mikoron immar együt laknanak, mindenik á felleſegek kőzzül hizelkődni kezde ferienek: De á ferfiu inkab kezde ſzeretetit meg mutatni á ſzep mennyetskehőz, hog nem á koroshoz: mellyen á koros igen bankodni kezde. De alnakſagot gondola, es el mene á ferfiu mele, es hoza kezde magat tőrleni, es nagy ſzeretetet hoza mutatni: es miert hogy vntalan feiebe nez vala, gondola ő magaban: Bizony az en feriemet en hozam haſſanloua teſzem: es es midőn á terden allonnek á ferie, ki kezde laſſan

laſſan láſſan az fekete haiakat tepni, mond, uan: ennekem is eſz á feiem: de ez ezennel hozzam haſſanlatos leſzen: Mert bizony mind ki teppem á feketeket. Latuan aſzt á mennyetske, gondolni kezde: Bizony eb, ből io nem kóuetkózik: Mert az Vram meg lattya á tükórben, hogy tellyeſſeggel eſz haia vagyon, es ottan megh kezd tegódet, miert hogy igen iffiu vagy, vtalni, es á ven vigyor, hoz raggaſzkodik: ottan nem iol leſzen dol, god. Es el mene, es hizelkódni kezde á feri, enek: Es midón á terden alonnek, mind ki tepe neki az eſz haiokat, annyera, hogy á feie megh kapaſzula es ſima lón mint egy vakart tók, es mikoron ki iót volna á hazbol, meg latac ótet á ſzomſzedok, es mondanak: Mi órdóglelte á ſzomſzedot? im mint fenlik á tareia. Az elót fürtes Galnak vala neue: de immar Koppaſz Galnac hiyak: Agebbúl iart.

ERTELME.

E Fabula meg iedzi es megh chuffollya á ven embereket, Kik eſzeket hatra hadgyuan, es termeſzetóknek fogyatkozaſſat nem mer, tekóluen, maga gondolatlanul teſti gyónyó, rüſe,

küſegóket es keuanſagokat kóuetik, es venko zokban meg hazaſſúlnak. Ezek nagyob bo, londſagot nem chelekóthetnek, es kárt nagy, obbat magoknak ſoha nem tehetnek. Mert ha aggot veſzen az ember, Mi haſzfonió ab, bol? Nem hogy ſolgalna neki: hanem ſzük, ſegesb volna, hogy ó maga ſzolgalna annak. A minemű erkólchet hozzot az elólbeli V, ratol, aſzt ſoha el nem hadgya. Es is nagy ny, auallya. Ha iffiat veſzen: á ſem illik egybe: Mert á tehen es boriu hus nem fó meg egy, arant. Onneg leſzen, hogy óue leſzen á bara, ny, De mas volt á koſs.

LXXXVII. FABVLA.

Egy Aſzſzonnyalattrol, es Farkaſrol.

EGY Farkas igen eh leuen, ki ióue eſtue fele az erdóból, hogy latna, ha valami ra, gadomant kaphatna, mellyet haza vinne az ó farkaſnenak, es fiainak. Es á falu fele tart, uan, kerengeni kezde egy hazat. Midón ke, dig egy gyermetske á hazban igen ſirna, Az annya meg buſſuluan fennyegóti vala á gyer, metsket monduan: Veſzteg, gonoſz gyer, mek:

mek: halgas es alugy el: Mert ezennel ki vetlek á farkaſnak. Haluan aſzt á farkas, hiſzen vala az aſzſzonnyalatnak, es eten etzaka mind ott virraſzta az ablak allat, varuan, hogy az aſzſzony ki vetne á gyermeket ő neki, De mikoron á germek eleget ſirt volna, el aluuek mind annyaſtol. Midőn kedig meg virradot volna, ki iőuenek á porok á falubol, hogy ki ki mind dolgahoz kezdene. Es latuan ott az ablak alat á farkaſt, kialtani kezdenek, es ſzekertzekkel hagyigalni foganak, es paltzakkal á farkaſtiol meg deretzkőlni, es chak alig ſzalladhatta el. Mikoron kedig az erdőben ment volna az ő barlangiahoz, Monda á farkaſne: Mint iőſz, en ides farkaſſom? Lam nem hoſz ſemmi raggadomant. Mint iartal? Igen fel borzadot á ſzer á hatodon. Iay ki ſzomoru vagy. Mi lelt? Felele á farkas: Egy ebagne miat chak nem el veſzſzek. Kerengem egy hazat, Tehat igen ſir ott ben egy gyermek. Az annya fennyegete á gyermeket, monduan: Halgas, Mert ezennel ki vetlek á farkaſnak. Eſzt haluan, mind ott leſtem az ablak alat. Es mikoron herttelen ream megh virradot volna, ott tapaſztalanak á porok, es kelle

kelle az Iſtennek, hogy oda nem őlenek, igy iartam á viſzlá ebagne miat. Monda á farkaſne: Bolond vagy, es bolondul chelekőttel. Nem hallottadde, hogy valaki az aſzſzonnyialat ſzauanak hiſzen, hogy az á gyegre fondallya hazat?

ERTELME.

E Fabula erre tanit, hogy az aſzſzonyalat ſzauanak nem kel mindenkor hinni. Mert valaki aſzſzonember ſzaua vtan indul, az gyakorta meg chalatkozik. Mert az aſzſzonnyialatoknak hoſzſzu á haiok, de igen rőuid az eſzek. Igen hamar meg gondollyak magokat, es igen gyors louok vagyon. Es mikeppen az ebek akoron ſantalnak, mikoron ők akarnak? azonkeppen az aſzſzonnyalatok akoron ſirnak, mikoron ők akarnak. Es mihelt ſirnak, ottan meg oia magat á ferfiu: Mert akoron keres vtat, mikeppen meg chalhaſſa. De ő kőſztek is kűlembſeg vagyon. Mert á iamborat Salomon igen dichiri, Prouerbio. 31.

LXXXVIII. FABVLA.

A tekenes Bekarol, es Kőſſeleről.

A te-

A Tekenes beka magakan panáſolkoduan monda: Nem tudom michoda allat vagyok en, im melly rőuid labaim vadnak de mind az altal eſzt á nagy payſt á hatamon kel viſſelnem, es mind eltik á főlden maſzkalnom. Mennye ſok madar vagyon az ęg alat, Melly igen ſzep magaſſan rőppűlnek, es ſenkitől ſemmit nem felnei. Vay ha en is ezenkeppen fel mehetnek. Es elmene á madarakhoz, es monda nekik: Vala ki engemet fel vinne az egbe kőzzűletek, annak nagy titkot ielentenem megh, Mikeppen meg talalhatni á ſzep győngyeket á chigaknak hazaiban. Maga ő maga ſem tudgya vala, hol kellene azokat meg talalni. Monda á kőſſelő: im en fel viſzlek. Es kőrme kőze veue, es fel viue magaſſon az egbe. Ottfen immar meg kezde kerdeni á tekenes bekat, hol kellene á ſzep győngyeket talalni? Es midőn megh nem mondhatnaia, kőrmelni kezde á kőſſelő á tekenes bekat, es kenſzeriteni, hogy meg allana á fogadaſt. Es iaygatni kezde, es monda: Iay ennekem, Mit műueltem? Bolondul chelekőttem, hogy ide fel, hol ſemmi iaraſſom ninch, keuankoſztam. Ha á főlden maradtam volna, nem

nem volnec moſt olly nagy győttrelembe: Iay ennekem. El vna à kőſſellő â tekenes bekanak panaſzſzolkodaſſat, es meg haraguan, ala hagyita. Es az â főldre eſueny, mind el ſzeledek, es el veſzſze.

ERTELME.

E Fabula arra int hogy kiki mind az ő Iſtentől el rendelt allapattyaban meg maradgyon, es ſzertelen abbol ki ne hagyon. Mert bőlch az Iſten. Mikeppen hogy tudta az embert teremtőni: azonkeppen iol tudta, minemű allapatba hellyheſzteſſe őtet. Aual ha az ember meg nem elegőſzik, hanem keuelyſegből ki hag belőle: á menyeuel fellyeb akar hagni, annal nagyobbat eſſik alla. Igen io ezokaert az embernek az ő allapattyaban Iſteni felelemben meg maradni.

LXXXIX. FABVLA.

Ket Rákrol.

A GYermekdid rakot latta az ő attya, hogy á vizbe mind viſzſza menne, es igen meg haborodek rayta. Es meg ſzolita á fiat monduan: Io fiam, Ne iary olly forman: Mert tut vagy vele. Elő iary, mint az egyeb

lelkes allatok, Felele á fiu az attyanak, á nagy raknak: Vallom, ides apam, hogy á fiu tartozik az attyanak engődni, es annak peldaiat kőuetni De miert hogy rakot ſoha nem lattam, ki elő iart volna, hanem chak hattra, ezokaert á mi nemzetűnknek peldaiat kőuettem eddig. De ha te, ides apam, io es ſzep peldat adtz ennekem, es előttem elől megy, en is igyekőzem peldadat kőuetnem. Mikoron az őrőg Rak io peldat igyekőznek adni az ő fianak, es elől akarna menni, igen laſſan kezde ballagni, miert hogy nem ſzokta volna. Monda á fia: Ha á hallaſzok kergőtni kezdenek, igen hamar el ernek es meg fognak, ha igy kezdeſz ballagni: Felele az attya: Más modon megyek akor. Kerde á fia: Mint megy akoron? Es monda az attya: igy, es gyorſan hattra mene. Monda á fia: Ides apam: Ha ez á iaras haſznosb, tehat chak e mellet maradok meg. Am valaki elő akar menni, mennyen.

ERTELME.

Előſzer e fabula eſzt ielenti, hogy nehez á termeſzetből vőt ſzokkaſt meg valtoſztatni. A mint az Iſten az embert teremtőtte, es az ő

az ő eletenek módgyat tiſzteſſeggel el rendőlte, ha igy iar es chelekőſzik, iol vagyon, es igen illik hozaia: De ha finnyaskodik, es az el rendelt vtbol kihag, ottan ki tőr belőle, es ki mutattya magat á kőuelyſeg, melly igen ſzidalmas. Annak vtanna e fabula arra inti az embert, hogy ha maſt akar meg fedni es igazgatni, tahat előſzer ő maga kőbelebe nezzen, es meg iſmerie magat, ha affele vetőcben reſz es, mellyről maſt meg akar feddeni. Mert nem illik kiilemben.

XC. FABVLA.

Ket Tarſrol.

KETten egybe tarſolkodanak, es egyik á Maſiknak erős hittel meg esküuek, hogy halalik egyik el nem allana á maſiktol. Es midőn egy nagy erdőn altal mennenek, talala egy nagy medue reaiok. Latuan aſzt, az egyik tars mindgyaraſt el futamek, es egy nagy fara fel haga. A maſik kedig latuan, hogy el nem ſzalladhatna, le dőlle á főldre, es holta teue magat. Mikoron á medue oda erkőzet volna, meg kőrűle az embert á főlden es bizelni kezde, es az orrat á fűleihőz tarta:

 es ſza-

es ſzaiahoz. De mikoron leheletet nem erzene, miert hogy az ember erőſſen meg tarttya vala leheletet, el haga őtet es el mene, meg holt dőgnek alituan az embert. Minek vtanná á medue el ment volna, le ſzala az egyik tars á magas farol, es oda menuen, meg ſzolita á tarſat, monduan: Kelly fel, Mennyűnk el, Mert el ment á medue. Fel kele az, es el indula á tarſaual. Mikoron az vton mennenek egymaſſal, meg kerde az á tarſat, monduan: Szerető tarſon, Mit beſzel vala veled á medue? es mit ſug vala fűleidbe, mikoron á főlden fekſzel vala? Felele az: Sok io oktattaſſokat es tanitaſſokat ad vala előmbe: es á tőb bi kőzet erre is inte, hogy maſzſzor eſzesb legyek, es igen iol meg laſſam, michoda emberrel tarſolkodom egybe: Mert igen velta talal az ember egy hivv es alhattatos tarſra, vgy monda. Es ottán el valanak egy maſtol.

ERTELME.

E Fabula meg mutattya, melly igen nem kel az embereknek hinni, auagy az ő igeretőkben bizodalmot vetni. Mert ha á nyaullya el erkőzik, az proballya meg annak vtanna az

na az embereknek az ő miuoltokat: Ezokaert meg laſd kiuel egybe tarſolkodol. Mert ha nyauallyad es ſzűkſeged tertenyik, ottan megh valik, mellyik volt á io es á hivv tars.

XCI. FABVLA.

A Pauarol, es Darurol.

EGY Paua vendegſegbe hiua egy darut, Es mikoron immar iol laktanak volna, á beſzedek kőzet egybe veſzſzenek, á kűlemb kűlemb aiádokokert, mellyekel őket megh ekőſſitőtte volna á termeſzet. A paua monda: Michoda vagy te en hozam kepeſt, es azzonkőzbe fel vette á farkat, es meg mutata az ő ſzep tűkeres feſtet tollait: Michoda ſzep kek barſon erne az en mellyemmel? es nezetze, melly ſzep corona vagyon, vgy monda, á feiemen. Semmi vagy en hozam kepeſt. Rut vndok ſzűrke madar vagy, &c. Felele á daru: vgy vagyon: Szep fenes tolaid vadnac: es vgyan ſzep madar vagy. De mit haſznalſz ſzepſegőddel? Mit haſznalnak teneked á ſzep tollaid, noha tűkereſſek es feneſſek? Mind eltik chak itt alat á főlden, á ſarban es nag bűz-

be kel

be kel laknod: Mert ſzep tollaiddal nem mehetz fel az egbe. A diſznok is gyakorta read tamadnak, es ki tepnek benne. De engemet e rut ſzürke tollak fel emelnek az egbe, es ott fen iarok az egbe kezel az Iſtennekhöz: es onneg az egből nezem az Iſtennek chodait á földen nagy gyönyörüſeggel es vigaſſaggal. Ha egy tollam kihul, aſzt örömmel kapiak az emberek, es á nagy höſſek fel teſzik ſüuegben es auai eköſſtik meg magokat. Senki kedig nem bechüli á te tollaidat: hanem hogy legyözet chinalnak belöle. Eregyel immar, es kerködgyel ſzepſegöddel: Bizony ſzepen vagy vele.

ERTELME.

E Fabula minden embert inti, hogy ne legyen keuel, es ha lattya az Iſtennek aiandekit nalla, hogy azzok miat ſenkit meg ne vtallya. Mert az Iſten ſzabad vele, kinek mint es michodat ad. Ha tenalad egy ioſzagos aiandek vagyon: maſnai mas vagyon: es kedig ollyan, á melly ſokkal haſznosb, hogy nem az, á melly tenalad vagyon. Had ferien elezokaert mas ember is meletet: es alazd meg magadat.

XCII. FABVLA.

Negy ökkerröl, es egy Oroſzlanröl.

NEGY egyaranyu ſzep ſzaruas ökker vala egy tarſaſagbã, es mindenkor együtt mennek vala ki á mezöre: es ſemmi fene vad nem mere reaiok tamadni, miert hogy igen egyenlö akaratnak valanak, es egyik á maſsik mellet tamad vala. Az erös oroſzlan egy nyihanſzor feleiek kezde menni: es noha igen eh volna, azert latuan az egyeneſſeget köſztek, nem mere hozzaiok kezdeni. Vegre alnakſagot gondola, es az egyik ökkerhöz menuen, monda neki: Tudode mint vagyon dolgod? A te tarſaid igen meg gyülöltenek tegedet, es vegözeſt vegöſztenek ellened, Ki rekeſztnek à tarſaſagbol. Ezokaert meg oiad magadat tölek. Az ökker meg hiue az oroſzlan beſzedet, es kerſeges kezde tarſaihoz lenni, es idegenſeget hozzaiok mutatni. Ezzenkeppé mene az oroſzlan mind á többihöz, es el altatuan egybe veſzte öket. Mihelyt ezokaert idegennek löttenek volna egymashoz: otá ehöue az oroſzlá, es az egyiket maganak leuent meg kezde, es le mara aſzt, es meg öue. Annak

Annak vtanna mind á tôbbet is. Mikoron kedig á negyedikhôz es az vtolſohoz kezdet volna, monda az: O te alnakſaggal meg tôlt fene vad, melly igen meg chaltal minket. Ha á ketſegnec es gyûlôlſegnek maguat nem hin ted vala kôzûnkbe, bizony gyôzedelmet nem vôttel volna raytunk. De immar oda vagyunk. Minden lelkes allat meg tanollyon tôlûnk, hogy alnakſagos hizelkôde befedôk nek ne hidgyen: es á regy baratſagot es tar- ſagot minden apro velekôdeſert meg ne veſ- ſe. Mert ha mi á mi baratſagunkban es tarſa- gunkban es tarſaſagunkban alhatattoſſon meg maradunk vala: bezek ez fene Oroſzlan egyet ſem ôtt volna bennünk: De ez á mi bolondſagunknak iutalma.

ERTELME.

E Fabula elôſzer igen dichiri az egyeneſ- ſeget á tarſaſagban. Mert addig meglen az emberek, kik egy tarſaſagban vadnak, egyen- lô akaratnak, es egyik ſzereti á maſikat, igen nehezen fer valaki hozaiok, hogy kart tenne, auagy artana nekik. De hak é tſegôſſek leſz- nek egymashoz, es kezdik egymaſt gyûlôlni:

Ottan

Ottan oda veſzet minden dolgok. Ezokaert hamar ne adgyad fûledet á ragalmazodnak, es nem minden okert megh veſſed regi bara- tôdnak baratſagat.

XCIII. FABVLA.

A Fennyifarol, es Galogan- nyarol.

EGY igen ſzep egyenes es magas fennûfa alla egy galagonnya teuis mellet: Es az meg vtaluan á galagonnya teuiſſet, mon- da: Bezzek ſûrô boytos teuiſſes bokor vagy, es igen allachon: Vgyan nem vagy melto, hogy egyût meletem ally: Mert en ſzep egy- enes es magas vagyok, annyera hogy teteim á fellegôket fel eri. Nagy bechûletben is va- gyok: Mert engemet á haiokban kezep arant fel allatnak, es az arboſz fat chinalnak belô- lem: es en hozam kôttik á vitorlakat, es na- gy bechûletbe vagyok: De te kichoda vagy? Ott allaſz mint egy meh kaptar allatſon, es minden ember meg vtal. Ezokaert nem va- gy en hozam haſſanlo. Felele á galagannya teuis: Igazat mondaſz: Szep vagy, es en igen

hituan

hituan termetű vagyok. Sem vagyok, hozad haſſonlatos. De mit tehetek rola, hollot á termeſet igy, es ollyan termetrel latogatot meg. Moſtan, vgy vagyon, igen fen vagyvele, es tellyeſſeggel meg vtaltal engemet: es á dúchóſeg mind neked al: De ha keues idő mulua el iő á fa vago es megh kezd kerengeni, es ęles feyſzeuel tegedet kotzogatni, es á fődre le eyteni, es ſzep' agaidat le nyeſni, vay mint akarnad, ha te is ollyan bokor teuis volnal. Mert engemet nem bant ſenki: de tegedet nagy győnyőrűſeggel le vagnak. Mit haſznal ezokaert teneked á te kerkődſeged.

ERTELME.

E Fabula inti azokat, kiket az Iſten megh latogatot külemb külemb fele ſep aiandekokal hogy az ő aiandekok miat el ne hidgyek magokat, es meg ne vtallyak á ſzegeny egyűgyüeket. Mert az Iſten gyűlőli á keuellyeke: Abbol leſzen az, hogy gyakorta el eſnek, es nagy ſzegyent valnak, Az egyűgyűek kedig meg maradnak, &c.

XCIIII. FABVLA.

Egy ſiro Gyermekről, es egy Orvvrol.

EGY Gyermek űle egy igen mel kut mellet igen ſiruan, es nagy ſzomoruſagot es banatot meg mutatuan. Es ehőz talalkozek egy igen okos orvv, Ki nagy ſzorgalmatoſſaggal kezde kerdőzni á gyermektől az okat, miert ſirna es bankodnek olly igen. A gyermek alnakſagot gondoluan, monda az Orvvnak: Iay egy arany vederkem vala, es aual meritek vala vizet, es bele ſzakada á kutba. Es immar ſemmi keppen nem lelhetek modot hoza, hogy ki veheſſem á kutbol. Oerűle á keuannatos Orvv á beſzednek, es mindgyaraſt le vette felſő ruhaiat, es he haga á kutba, es kereſni kezde az arany vedret. Meglen ő ott kereſi vala az aranny vedret, az innas fel kapa á felſő ruhat az orvvnak, es el ſuta vele az erdőbe. Es midőn ſokaik megh ker eſte volna az arany vedret, lata hogy heya bavalo volna kereſſeſſe: es kihaguan á kutbol, nem talala megh á letőt felſő ruhaiat,

Es banatban esuen, egy kőre le űle, es igen kezde sirni, es mondani: Vay bolond, hogy nem elegőszel meg á tiyeddel? im mast keresuen, egy sintsenimmar.

ERTELME.

E Fabula arra int: hogy kiki mind aual meg elegődgyek, á mit az VR Isten neki adot, es á miuel meg aiandekoszta őtet: Es hogy á mas ember marhaianac keuansagatol meg oltalmaza magat. Mert az Isten igaz, ki hamar az ő igassaganak itiletiből eszt műueli, hogy vgy rendeli á dolgot, hogy ha á masset alnaksaggal es hamissaggal magadnak akarod koporitani, hogy á tiedet is vtanna veszted. Mert mihelt igyedet es keresmenyedet az Isten meg nem aldgya, ottan meg kabulsz, es egyik karbol á masikban essel, es abbol megh budulsz.

XCV. FABVLA.

Egy Ludrol, es arany Ludmonnyrol.

EGY chaladas io maior ember vala, kinek sok ludai valanak. A tőbi kőzet vala egy, melly

melly mindennap egy arany monnyat toik vala. Ennek igen őrűle á chalados ember. De latuan az arany monnyokat, aranynak nagyob keuansagaba essek, is gondolkodni kezde Honneg iőnenek ez igen szep arany monnyok? Gondola ezokaert, hogy á Lud belől rakua volna arannyal, es nem győzi vala varni, hogy mindennap egyet egyet toynek: hanem meg tekere á ludnak á nyakat, es egy eles kessel nagy keuansaggal meg hasita á ludat, hogy az arannyat ki venneie etzersmind belőle: Es ime semmit nem talala benne, igy vesze el á hasznos lud tőle, az ő nagy keuansagnak altala.

ERTELME.

E Fabula feddi megh átelhettetlenseget, es á sok heaba valoknak keuansagat, holot az emberek meg nem elegődnek aual, á miuel az VR Isten meg aiandekozza őket, hanem azzoknak kőuűle ollyanokra űznek, es ollyanokat keresnek, á mellyeket az Isten nekik nem engődet. Ennek okaert az Istennek itiletiből ez essik raytok, nem hogy tőbbet nyethetnenek az ő telhettetlensegőknek keuansagok szerent, hanem aszt is el vesztik, á mi

mi nalok vagon. Ezokaert ne leg telhetetlen

XCVI. FABVLA.

Egy porol, es szep Madarkarol.

EGY Pornak vala egy igen szep szena kerte, mellyben sep gyümölch fak valanak, es egy igen szep kutfő. Mikoron egy nemellekort munkaiarol megh tert volna, bemene á szena kerbe, es le fekiuek egy szep alma fa alat, hogy ott meg nyugodnek. Iöue egy igen szep madarka az alma fara, es ott kezde enekelni ides es igen gyönyörüseges szoual. Haluan aszt á por, igen gyönyörkedek abban: es nagy sok hellyen kezde vrkokat es lepet vetni, meglen meg foga á madarkat. Es midön immar meg fogta volna, es kezebe hordoznaia, meg szolita á madarka á port, monduan: Miert szörzettel ennye munkat magadnak en erőttem, hogy meg fognal engemet? Mit haszналsz velem? Latode, melly igen apro madarka vagyok? Felele á por: Azert foktalak megh, hogy enekelly ennekem. Monda á madar: Bizony en soha nem enek-lek teneked. Felele á por: Tehat meg eszlek:

Monda

Monda á madarka: hogy ennel engemet: Nézlatode, melly igen kichin vagyok: Mind tollastol etzers mind be nyelhernel engemet. De mit hasznalnal vele? De ha el bochatasz: Igy nagy hasznamat veszed: Mert szabadulassomat halaadassal meg fűzetem, es harom fele ieles tanosagot ielétek teneked: mellyel tőbbet hasznalsz, hogy nem mint harom keuer boriut adnek aiandokba teneked. Haluan á por eszt az igeretet, el bochata á madarkat. A madarka el menuen, egy faraűle, es oněg kezde alla szollani, monduan. Hallode poremus: Meg mondom á tanosagokat: Első, Ne hidgy mindent, á mit hallasz: kiualtkeppen, ha eszedbe vehetet, hogy az igassaggal ellenkőzik A mi nalad vagyon, es á miuel birsz, aszt meg tarchad, es el ne bochassad. Harmadik: A mit el vesztőttel, es viszsza nem hoszhatz, az vtan ne bankodgyal, hanem elfeleytsed. Ezeknek vtanna fel szoual kezde á madarka enekőlni, es az Istennek halaadassal dichiretet mondani monduan: Dichirem az en Istenemet, ki rolam gődot visselt, es meg kabitotta poremus battyamat, hog nem tudta esebe venny á sep tobintot, melly az en gyomromban, vagyon,

kinek

kinek neheſſege egy egeſz lotot nyom: mellyet ha potemus battyam kaphatot volna, mindgyaraſt nagy Vra lőt volna: De ennekem ezert meg kellet volna holnom: moſtan kedig elek: Hala legyen az Iſtennek. Haluan eſzt á por, ſirni, es iaygatni kezde, es bolondſaga felől igen panaſzolkodni. Monda ezokaert á madarka ő neki: O bolond por. Miert győttred ſzűuedet banattal. El feletkőſztele immar ollyan hamarſaggal á io tanuſagtol? Tudode mint mondam, hogy ne hinnel mind aſzt, á mit hallaſz, Keualtkeppen ha olly dolog leiend, melly az igaz mondashoz nem haſſanlo. Hogy hogy lehetne ez, hogy gyomromba egy lot nyomorobin volna, hollot ennem magá chak alig nyomok egy nehezeket? Es ha ſzinte igaz volt volna, á mit meg mondottam vala: Tehat megh kellet volna engemet tartanod, es el nem bochatnod. Ennek felőtte, Ha igaz volt volna, Immar el veſztőttet volna nem kellet volna vtannam bankodnod: Miert hogy oda vagyok es viſzſza nem hoſzhatz. Ezokaert, io por battyam, had elá grobianſagot: es tanold meg á bőlcheſeget.

ERTELME.

E Fabulanak nem ſzükſeg ſok beſzeddel az ő ertelmet meg adni. Mert az ertelme benne vagyon meg ielentuen. Tudni illik, hogy mindent ne hidgyünk mindgyaraſt á mit hallunk ha nem mertekre veſſük, es meg laſſuk, ha egyerant iar az igaſſagnak linnyaual. Ezert mondottak á regyek: Qui facile credit, facile decipitur: A ki hamar hiſzen, keſz megh chalt ember az. Maſor, hogy Iſtentől nekünc adot aiandekokat megh őrizzük, es bolondſagbol azokat el ne veſzeſſük. Harmadſzor, hogy az el multom, es mi el veſzet, ne bankodgyunk. Mert ez bolondſag.

XCVII. FABVLA.

Egy Porol, Farkaſrol, Rokarol. es egy Saytrol.

EGY ſzanto ember mene ki á mezőre fantani okratlan őkkrőkel. Es midőn te ſztoua budoſnak vala á barazdabol, erőſſen ſzidgya vala őket á ſzanto ember, á farkaſnak aduan őket gyakorta, Mikoron aſzt egy farkas meg hallotta volna, ott leſſe az őkkrő-

ket mind napeſtik, hogy á ſzanto ember ne-
ki adna őket. Midőn immar eſtue fele volna,
ki bochata á ſzanto ember az őkkrőket az ia-
rombol, es haza fele kezde őket hay tani: E-
leybe kőrűle ezokaert á farkas, es monda á
ſzanto embernek. Igen ſokſzor adtat immar
őkkreidet ennekem: Ezokaert ad ide immar
őket, es meg allyad beſzedidet. Felele á ſzan-
to ember, es monda á farkaſnak: Nem iger-
tem teneked ſemmit: Chak pokochaltam
beſzedimmel. Nem vagyok ezokaert ſem-
miből kőtteles teneked. Monda á farkas: Vay
eſzt akarom, hogy eleget tegy igeretőднek.
Mikoron kedig igy pampolodnanak egymaſ-
ſal, talala egy roka oda iőni, es meg kerde ő-
ket, monduan: Mit veſzſzetek egy maſſal?
Felelenek azok, es meg beſzellek neki á dol-
got, miert pampolodnanak egymaſſal. Mon-
da á roka: Ha akariatok, en ſzolok kőzitők-
be, es meg itilen á dolgot kőzőtetők, es egy-
be bekeltőtlek. Mondanak azok: Bator. Mon
da á roka. Mennyel te ſzanto ember amoda
es meg aly ott, Te kedig farkas imide ally. Mi-
koron ket fele allata volna őket, el mene á ſan
to emberhőz, es láſſan monda neki: Hallode

Ha egy io tyukot adtz ennekem feleſegem-
nek is egyet, tehat modot lelek á dologban,
hogy megh menekődel á farkaſtol, es ſzaba-
don haza haytattod az őkkrőket. Oetule á
ſanto ember neki, es meg igire neki á ket tyu
kot. El mene á roka annak vranna á farkaſ-
hoz is, es monda neki: im baratſagodert mű
ueltem, es á port rea birtam, hogy egy igen
nagy ſzep ſohaytat ad: Ezokaert had men-
nyen el bekeuel az őkkrőkel. Maſzor is meg
talalod őket. Tetzek á ſzerződes á farkaſnak
is, Es á roka el külde á port az őkkrőkel haza
Es monda á roka á farkaſnak: Iere te en velé
en oda luiſzek, ahol talalod á nagy io ſaytat. El
hordoza ezokaert á farkaſt mind hegyen vő l
gyen, annyera hogy be eſtueledek, es á hold
vilag iol fel iőt vala. Es iutanak egy melly
kuthoz, mellyen ket veder fűg vala, egyik fel
iőue, á maſzik ala mene. Es beleie tekintuen
á roka, megh lata á holdnak kepet á kutbeli
vizbe. Es meg ſzolituan á farkaſt, monda ne-
ki: Ihol, attyamfia farkas, á nagy ſzep ſayt:
Szaly ala, es ved el. Monda á farkas: Vay nem
vgy: Hanem ad kezembe: Mert aual tarto-
zol. Ezokaert temagad ſzally eiőſzer alla, es

ha ſükſeg leſzen, en is ſegitek annak vtanna. Felele á roka: Bator: im en alla megyek. Az egyik vederbe úlle ezokaert á roka, es mindgaraſt ala bochatkozek á kutba: es ſokaig lőn oda ala: mert á vederben úluen, nem iőhete ő magatol fel á kutbol. Es á farkas gondolkodni kezde, monduan ő maganak: im á roka ala ment á kutba, es igen halgat: Talam á rauaſz viſzla mind meg eſzi á ſaytot ott allat: es alla kezde á farkas kialtani á kutba, monduan: Mit keſſel oda ala? Hogy nem iőſz fel vele: Felele á roka: Bizonyaba ieles es igen io izi ſayt: De igen nagy, nem birok vele. úl á maſik vederbe, es iőy ala, es ſegitſed fel vinni. Oerüle á farkas á nagy io ſaytnak, es mindgyaraſt á vederbe úlee: es miert hogy ſokal nehezeb vala á rokanal, mindgyaraſt ala kezde ſzallani fenek fele: es á maſsik vederbe fel iőue á roka: es mindgyart ki ſzekőllek belőle, es á farkaſt meg kezde chuffolni es meuetni á kutba. A farkas kedig ott alat úluen, erőſ ſen kezde bankodni, es bolondſagarol panaſzolkodni.

ERTELME.

E Fabula arra int, hogy az ember eſzes legyen, es ha valami igye vagyon, tehat az alnak oktol tanachot ne kerdgyen, es nem minden birara hadgya ottan igyet. Mert á birak emberek, kiket az adomany igen hamar meg vakittya, es az igaſſagnak vtabol ki tantorittya. Ezokaert io ideien laſd dolgodhoz, hogy aſt, á mi előtted vagyon, kezedből hertelen ki ne bocháſſad, es vgyan kőtue hidgyed komadat. Minden ember ember: de nem minden ember iambor. Egy nyihanſzor á ſzep ſzin allat, igen hathato mereg vagyon el reytue.

XCVIII. FABVLA.

Egy Madaraſrol, es á Madarakrol.

EGY Madaraſz ſzüret chinala á mezőn, es haloiat meg vette, es őnni vette á madaraknak á ſzűrebe. Latuan aſzt egy rigo, monda: Io ember. Mit munkalkoſzol itt, es mit chinalſz? Felele á madaraſz: Varoſt epitek itt. Es á rigo el hiuea madaraſznak beſzedit, elmene onneg á madaraſz, es el reytezek. Oda menuen á rigo, hogy meg nezegőtne á madaraſnak epiletit, lata ott az őnni valot. Es midőn rea ment volna, ottan reaia

 burita

burita á madaraß á halot, es meg foga á rigo. Midőn oda futamnek á madaraß, hogy ki venne á rigot á halobol, monda á rigo.: ó ember ember: Bezeg hituan epitő vagy. Ha te ollyan varoſt epiteni akarſz, nyiluan nem ſok polgarokat auagy lakoſſokat talalſz beleie.

ERTELME.

E Fabula eſzt ielenti, hogy á kőzenſeges tarſoſagnak, es annak ő haſznaianak ſemmi ninchen nagyob artalmara, mint ha á feiedelmek meg valtoznak az ő tiſztekben, es kegyes gonduiſſelőkből kegyetlen nyuzok foſztok, es tirannoſſok leſznek. Effele vet ſzopo feiedelmek allat nem ſokaig allanda á kőzenſeges bekőſſeg, es á kőzenſeges tarſoſagnak ő alapattya nem allando, hanem el bomol, es nyauallyas elet leſzen belőle. Ezokaert e fabulabol tanollyanak ez Vrak, hogy el hagyak á kegyetlenſeget, es á ſok nyuzaſt. Mert ha eßtelen kegyetlenſegből meg rontyak á ſzegeny allatta valokat, es mindenűt halot vetnek azzoknak: mi leſzen vegre benne e puſztaſagban leſzen birodalmok: Houa marad megh az Iſtennek kemeny haragia es boſzſzuallaſſa. Iay, mond az Iſten, annak, á ki predal: Nyiluan

uan iſmeg meg predaltattol. De e moſtani veſzet időben nem hiſzik aſzt az emberek. A pap kőltőtte, vgy mondnak: hayetis el ezokaert á chőrtzet. De az Iſten ſem ſiyet, ſem keſſik.

XCIX. FABVLA.

Egy Nemes emberről, es az Oerdőgről.

EGY kegyetlen es ſzegenyekre ehezet nemes ember vala, ki igen kegyetlenűl nyomorgattya vala á ſzegeny iobagyokat, mind tőruentelen adoual, dolgoſztattaſſal es hűlemb kűlemb ſzinek alat valo ſatzoltattaſſokkal, es barſagokkal, annyera, hogy tellyeſſegel meg nyomorottanak vala á ſegeny iobagyok az ő kegyetlenſege miat. Ez egyſzer á mezőre louon kimenuen, megh lata á ſzegeny iobagyokat hogy magoknak egy kueſſet ſzantananak, moroguan ő magaban monda: Lattok az en ſzolgaim: egy ſem iar el benne á mibe bocharom őket. Kedueznek e peſti poroknak. Maga meg hatram hogy hetettzaka ennekem ſzantzanak, kappallyanak, ataſſanak, kaſzſzallyanak: Szinte eleg, ha á

peſtiek ſzombathon del vtan es vaſarnapon magoknak ſzantnak,kapalnak,aratnak, kaſz-ſzalnak, O hog ninchen egy io hiſpanom,ki-re biſzhatnam á dolgot , hogy vgyan valoba haytana á peſtieket á mindennapi dologra. Vgyan iol meg fizetnek neki , ha ollyant ka-phatnek. Azonkőzbe eleybe kezde iőni lo-uon egy ember ſzabaſſo , veres nagy agyaru, haſsitot ſűuekben,es egy igen ſzelles galleros mente vagyon rayta, Nagy á ſzőme,es azzo-kra barttoſſon ala vonta á ſűueget. Meg ker-de aſzt á nemes ember : Houa megy? Fe-lele az : Szolgalatot kereſni megyek : Mon-da á nemes ember: Honneg valo vagy es ki-choda vagy? Mert ennekem kellene ollyan ſzolga. Felele az : En vagyok á pokolbely őr-deg. Ha ezokaert kel ſzolgalatom. Meg la-tod, hogy hiuen ſzolgalak. Monda á nemes ember : Legy hiſpanom, hogy győtterheſſem e peſti porokat : Mert nem talalok igaz ſzol-gat : Minnyaian kimilik á peſti porokat. Mon da az őrdeg : No had en ream : Sok idetől fogua forgattam effele tiſztbe : Meg latod,ho-gy eſztendeig eleg marhad leſzen. Monda á nemes ember: Mit adgyak teneked eſztende-

ig á

ig á te hivſeges ſzolgalatodert? Felele az őr-deg : Semmit ne adgy: Hanem eſztendő mul ua, á mit á iobagyok ingyen es io ſzuuekből aianlonak ennekem,á legyen iutalmom es be-rem. Monda á nemes ember ő magaban: No. io ſzolga leſzen ez : ez ingyen ſzolgal enne-kem. Am á porok ha aianlonak valamit neki auagy nem , Mit gondolok en vele : chak ő ſzolgalyon ennekem hiuen. Es monda az őr-dőgnek: Am bator vgy legyen: az legyen be-red. Es midőn á nemes ember az vy hiſpant aianlotta volna á iobagyoknak. Ottan hoza-iok kezde á ſzegeny iobagyokhoz , es igen kegyetlenűl bamik vala velek. Es naponkent Vy Vy fortellyokat talala ellenek. Meg foga á ſzegeny iobagyoktol á boraroſaſt, Az őn-nen ſzőllő vizeket el veue tőlek negy negy forintert,es raytok arola harom harom pen-zert pintet : Es midőn vizel elegyituen meg veſztőtte volna á bort , reaiok vette , es ha-zonkent oſztogatta aſzt nekik fűzeteſre. Ha-za iőuen vgyan taniſztraual hoza vala á penſt az Vranak. Annak vtanna el mene,es az őz-uegy aſiſzonnyokal egetet bort egetete á bor ſőppreből : es aſzt is á ſzegeny iobagyoknak

 oſzto-

oſztogata draga penzert Mennye fagyu eſsik vala,mind ökerböl ſ mind iuhbol,aſt is mind az Vrnak foglaltata,es az özuegy aſzſonyokal györttyat chinaltata belöle,es azzokat á iobagyokra oſztogata. Kerteket is kapaltata á iobagyokal, es annak vtanna mind á hagymat, ſ mind á petroſollyomat á iobagyokra vette. Es midön annak á penzet fel ſette volna,vgyan ſüueggel viue be nemes aſſzonnyanak: Monduan: Ihol tiſztelende aſzſzonyom: Kegyelmed vegye io neuen. Kegyelmet mas ruhakat vegyen. Mert K. nemes aſſony. Nem illik kegyelmedhöz á braſzlai köntes es ſzoknya: Hanem tabit legyen,es vgyan ſzep taffotta inneplö ruha legyen ſzep viragos kamoka, öttzer valo barſonyos peremel. A fedel ne legyen feyer: hanem ſarga veres, allakos es slogos: Kezed legyen rakua villamo ſzep aranyas gyürökel, Inged cinadoff es leg vekomb galler gyolzbol. La minemü ſarud vagyon,fekete,ſzeles mint egy ſullyok: Szep karmaſi i börböl chinaltat vegyenek, vereſſet, vekont,rakuat ſzep körek hegyes ſzeggekel. Ne had magadat aſzſzonyom: Mert ekeppen nem chak Vram tekent gyönyörüſeges keppen

keppen kegyelmedre,hanem meg á ſzomſedſagbeli nemes Vraim is. Had chak had: Meg Vramat is fel ruhazom, es fel eköſsitem. Es azonközbe meg iuta á nemes ember, mikoron az Hiſpan el ment volna: Es monda az aſzſzon az Vranak: Bezek iambor Hiſpanra talaltal,im vgan ſüuegel hordgya be á penſt. Onneg is terempti á penſzt minekünk,honneg mi ſoha nem tudtunk volna varni. Bezzek be kel menned á varosba va ſarlani: Mert en immar etzer ki öltözem e iaſz ruhakbol. En is vgyan meg mutatom hogy, nemes aſzſzony vagyok. Egy nyihany nap mulua iſmeg el iöue az Hiſpan, es hoza egy turba penſzt, es monda: Ihol á bor arra: Mayd eleg penz aſsik. Ezennel el erköznek ſzep gyermek louokkal,es keuer ökrökel: ezeket patuarkodas bol vöttem á iobagyokon: Mert meg birſagoltam öket. A gyermek louak közzül valaſ ki á ioat,es ozd el á kazdagokra á iobagyok közzül, hogy neuellyek es ki tellellyek öket. Ha meg maradnak, ved öket vduarodba. Ha kedig meg halnak,auagy á farkas megh eſzem bennek, mindenikert vegy tizenhat hat forintot raytok: es eſzt mondgyad: Hogy nem io

iol bantanak velek, es hogy ehel őltek megh
őket: es meg nem őresztek. Az kőuer ökrő-
ket behaytasd á varosba: azok kesz penzek: á
hiuanokat vagasd meg velek, es à hust osztо-
gast reaiok, á bőrekből botskorokat metel-
tes, es nyoltz nyoltz penzen osztogasd ne-
kik. Im elettünk á bőyt hozzas sos halat, vi-
zat, ponttyot, veszet herenget, aszt is vesd
reaiok: azon is szep penszt nyerhetünk. Mi-
koron á gabonat meg arattyak, Meg dezmalõ
előszer: Annak vtanna az őttődet ki veszem:
Annak vtauna á főld vamot: á be iőuő kőue-
ket is lehanyatom velek: Asztal buzat is ve-
szek raytok. E melet kantor ludat, kappant
es tyukot veszek raytok: szent Balas mala-
tzat is meg kel adniok, meglen szent Győrg
á baranyokkal el erkőzik. A nyomast is az er-
dőuel egyetembe tillalomban: chak oda te-
kintsen á chőrtz, bizony behaytom, Meg la-
tod, ezennel megh kazdagitlak, Te kedig v-
gyan Vr modra őltezel, es szep ekőssen fel ru-
hazd magadat. Bar á szomszed zaszlos Vr le-
gyen, te semmiből ne engedgy neki, &c. A
nemes ember őrűle neki, es monda szepen
fel ruhazot koppogo fellesegenek. Bizony io
szeren-

szerenche talalt euel az Hispannal. Immar el
elhetünk, szep holdgyen. Bar az Isten maga-
nak tartza á menny orszagot, chak en lehessek
it é földen ollyan győnyőrűsegben es Vrasag-
ban. Am sokat chachognak á predicatorok á
mennyorszagnak bodogsaga felől: de bar ő-
uek legyen: En nem keuankozom oda. Es
midőn ezzek rendel mind meg lennenek, tőr
tennek betellyessedni az esztendőnek, Es mi-
dőn à nemes ember louon menne, es az Hi-
span vtanna menne, es kőzelgőttenek volna
egy falluiahoz, monda az Hispan à nemes em-
bernek: Tisztelendő Vram. Tudgya kegyel-
met. hogy az en időm betőlt, es esztendőm
immar elmult, es mind eddig is semmi iutal-
mom nem volt: Io volna ezokaert, ha enne-
kem is lenne valami füsetessem, ennye mun-
kamert: Mert tudgya, K. hogy iamborul ſol-
galtam. K. Es sok dologra tanitottam te ke-
gyelmedet, s mind aszszonyommal egyetem-
be, kiket tű K. annak előtte ingyen sem tu-
dot, auagy ertet: Annyera, hogy immar K. al-
kolmas kazdagsagban vagyon. Felele á nemes
ember: Io szolgam, Iambor vagy, es iambo-
rul chelekőttel: De iusson eszedbe, mint ſe-
get-

gettünk egymassal, mikoron hozam allottal ennek előtte esztendőuel. Aszt mondad, hogy en tőlem semmit nem kersz: Hanem ha az iobagyok ingyen es io akarattal neked valamit aianlonak, hogy aszt tiyednek mondod, es aszt veszed es tartod magadnak. Mit varsz ezokaert en tőlem? en semmiuel nem tartozom teneked. Felele az Hispan: vgy vagyon io Vram: Ottan abban maradgyon. Es azon közbe előb előb menuen, iutanak á faluba. Es mikoron á faluba be mentenek volna, kifutamek egy őker egy vduarbol, es egy ember vranna, ki szidgya vala az őkret, miert hogy né hadgya magad befogni az iaromba, mond uan: Hők viszlanak ioszaga, Elhoua megy? Vigyen el az őrdeg. Hatra neze á nemes ember, es monda: Hispan, hallode mit mond á por? Neked aianla az őkret: Tiyed az. Felele az: Nem engemet illit: Mert nem io kedueből aianla nekem az őkret: Meg busult szegeny, Busul tabol müueli. Touab menuen, igen sira egy gyermek egy hazban, es az annya rengeti vala á bölcheben. Es midőn nem akarna el alonni, sidgya vala á gyermeket, mődnan: Vau siro gonosne fia. Vidgyen el az őrdeg

deg: Lam semmit nem tehetek miattat. Haluan aszt á nemes ember, monda: Hispan: Hallade mit monda az aszszony? Neked aianla á gyermeket. Tiyed ez. Felele az Hispan: Vay nem: Mert nem io akaratbol aianlya ennekem. Hanem busultabol müueli szegeny. Mikoron á faluba touab mentenek volna, vala egy haz előt egy kis leanka, Es az latuan á nemes embert, megh iyede tőle, es befutamek az vduarba az annyahoz, hol az ünnőt fei vala, es kialtuan monda: Annya, Annya, Ihol iő á nemes ember, á mi Vrunk. Felele az annya: Oerdőg vidgye el á verszopo kegyetlen arolot. Talam valami dőgőt erzet vala, hol, es arra iő á bit sagra. Haluan aszt az Hispan, monda á nemes embernek: Hallode mit mond á szegeny aszszony? Felele á nemes ember: Hallom: de nem szüue szerent mondgya: hanem chak pokochabol: Ki tudgya miert busult meg ez ebagne? Felele az Hispan: Bizony nem pokochabol mondgyá, hanem szüue szerent aianla tegedet ennekem. Ezokaert enyim vagy, es el viszlek. Es megh raggada az üsteket, es ki kezde emeliteni á nyeregből. Es monda,

Mit

Mit chinalſz arulo? Nem tudode, hogy nemes ember vagyok? Nem tudode min maradtz á decretom ſzerent, Miert hogy nemes embert merſz fogni? Felele az Hiſpan. Nem gondolok á te decretomoddal es itili meſtereddel: Mas decretoma vagyon annak, á ki eleybe en viſzlek, kinek en poroſzloia vagyok. Monda á nemes ember: Iay ha meg chak egyſzer lathatnam az en ſzep veres karmaſin ſaruba koppogo nemes hölgyemet Iay ha chak egyſzer appolhatnam meg. Felele az Hiſpan: Ne bankodgyal: Vtanna vagyon tarſom: Mayd meled hozza: Együt ültek á feredebe, á kenköues tüzes toba. Monda á nemes ember: Meg elegödnem feleſegemmel egy feredö kaddal: minek valo egy egeſz to? Felele az Hiſpan: minek á to? Meg az is kichin immar. Mert ennyi ſok Vrakat, nemeſſeket, kegyetlenneket, hamiſſakat, verſzoppokat, dulofoſztokat, hordottam tarſaimmal bele, Bizony kik meg hatra vadnak á földen nemeſſek, minekünk nagy munkat föreznek: Mert á tot nagyobban kel aſnunk, hogy azok is bele ferienek, Miert hogy á Nagymeſter eröſſen predicaltattya nekik á ſzent Euangeliomot

omot: de mint latyuk egyik fülen be megyen, á maſikon ki: es ſenki ki nem ter á mi vrunkbol penitenciara, noha iol tudgyak, hogy á hamis, kegyetlen nagy Vrakat, es töb nemeſſeket mind el hordottuk. Ez á iele, hogy mind á többit is á kenköues tüzes toba kel hordanunk. Monda á nemes ember: Vay bolondſagom, mit müueltel? Am hallam, hogy mondgyak vala á predicatorok, hogy pokol vagyon, es hogy az Iſten meg itili á hamiſſagot, es kegyetlenſeget: de en nem hittem. Aſzt gondolam, hogy chak á ſzegeny predicatorok gondoltak volna á fele beſzedöket. Es monda az Hiſpannak: Had tekenchek hatra: Mert valaki iö vtannünk. Monda az Hiſpan: Bezek iönek: Mert ez az vt ſoha nem üres, Monda á nemes ember: Malom taligat latok, es valami emberek vadnak rayta: De vndok rettenetes louat latok, á ki vonſza: Lam fekete tüzes ſzaiu es ſzömü ſarkany. Bezek rettenetes taligas ül rayta, Am ket ferfiu is es egy aſzſzoni ember vagyon á taligába. Monda az Hiſpan: Ez á tarſom, kiröl emleközem ennec elötte. Nem iſmerede ezeket á taligaban: Monda á nemes ember: im, mind

á kettő nemes ember : es mindenik ſzom-
ſzedom vala á vilagba : Bezek ſokaig pőrlőt-
tűnk egymaſſal. Es meg ſzolituan őket, mon-
da : Hoyſz ide, hoyſz : Lam etzer vege lehetet
á ſok per patuarnak. Felelenek azok : Iay ve-
ge vagyon ſzannya az Iſten. Nem latode ki
ül irt kőſztűnk ? Monda : Kichoda ? Nem iſ-
merhetem, mert el reytőzik előttē. Ah te va-
gye ides katta aſſzony, en ides hőlgyem? Mon
da az Hiſpan : Nem chak te hőlgyed volt, Ha-
nem mind ezzek ketten eltek ez vilagban. A-
zert űltőttek őtet kőzikbe á taligaban. Mon-
da á nemes ember : Bezek őrdegi dolog ez.
Felele az Hiſpan: Vgyan is nem Angyali, Mon
da á nemes ember? Iay, ki nagy temerdek, fe-
kete, ſürő, langos fűſtet latok amot meſzſze:
Lam az egyik er fel. Michoda az ? Felele az Hi
ſpan. Ott vagyon á kegyetlen nemeſſeknek
főredeiek Monda á nemes ember, Iay veſz-
tűnk, oda viſzſze? Monda az Hiſpan : Bezek
oda: Mert á nagy Meſter kezdetben keſzitőt-
te aſzt á feredőt minekűnk, es tűnektek ha-
miſſaknak es kegyetleneknek. Es monda az
Hiſpan á taligaſnak : el faradot á karom : el
vntam hordozni ē kegyetlen latrot. Ved fel
á ta-

á taligaban. Es á taligaban űltőte. Es á ta-
ligas el randula nelek. Mikoron meg tauoly
volnanak á rettenetes tűzes ſüſtől, meg kez-
dek hallani á nagy kialtaſt, orditaſt, panan-
ſzolkodaſt, ſiraſt, iaygataſt mind azoknak, ki-
ket fereſztnek vala á kenkőues tűzes toban.
Es monda amaz Hiſpanos nemes ember. V-
raim : Bizony nem truffa ez. Bizony erről
ē rettenetes feredőről ſzolt az Iſten fia, mi-
koron az Euangeliomba aſzt mondotta. Veſ-
ſetek ki, á külső ſettetſegbe: ott leſzen ſiras,
iaygatas, es fogoknak chikorgattaſſa, Iay mi-
nekűnk bolondoknak, hogy ſzot nem fogat-
tunk á iambor predicatoroknak. O eſzte-
len emberek: Iob volna, ha ſoha nem ſzü-
lettettűnk volna. Es monda az Katto aſz-
ſzony : Lam olly alnakok es patuaroſſok vala-
tok az vilagban : Lam mindgyaraſt á ſok
perlődesben excepciot talaltok vala, es hal-
ladaſt á pőrbe. Eſzt ē rettenetes űgyűnket
vedgyetek appellaciora, es addig megh ker-
dere megyen á dolog, talam valami modot
talalhattok á megh ſzabadulaſunknak. Es
ſzola á nemes ember az Hiſpannak : Nagy-
ſagos VVrunk, kegyelmes VVrunk, Legy

 kegyel

kegyelmes hozzank: Talally modot hozza, hogy viszsza vihess: mind órókke te szolgaid leszűnk: Minden ioszagunkat es marhankat neked adgyuk: Bar vgyan órókke szantsraytunk, chak ments meg é rettenetes főredőtől. Felele az Hispan: Tarde fabulare: Oda vagyon ez: Elköltőtek attol. A hol iő Vrunk. Monda á nemes ember: Ah, Ah: Lam emberi szóm rettenetesb allatot nem latot soha. Lam ninchen ennyi legy á szeles vilagban, mennyi rrt es ondok szolgai vadnak ennek. Kichoda ez? Felele az Hispan: ez á Sathan, kit Lucipernek neuezik, Ez á mi kiralyunk. Es eleybe mene az Hispan, es terdet főt haytuan monda: Felseges Vram: Ihol vadnak te szolgaid: Ennel tőbbet nem hoszhatank most, de maid tőbbet hoznak á te felseget szolgai. A nagy Mester valtik predicaltatta az Euangeliomor nekik: De sémit nem gondolnak vele, hanem el iarnak az ő dolgokban, es erőssen kefűlnek ide á feredeben. Mőda Luciper á kegyetlen nemesseknek, Beneveneritis Domini: Io szerencheuel iambor hivv szolgaim: Igen szennyessek vattok: de kesz á feredő. Es monda: Bolondul chelekőt tel te

tel te Hispan: Miert hosztad el az affonembert? Szep kurua volt ez: Meg sok hasznot tőt volna ez minekűnk, es sokat chalt volna ciffrazassual á feredőbe. Felele az Hispan. Felseges Vram, Meg eri vele: Mert sok latrai vadnak meg hatra. Es vgyan sok tarsai vadnak hatra az vilagban, szebbek es ciffrassobbak ennel. Azzok eleget ingerlenek felsegődnek fol galattyara. Sőt nem chak á nemessek kőzet: hanem minden varosokban, hollot effele ciffrazassal, es felsegődnek szolgalattyaba, maid meg győzik meg á nemeseket is. Felele á Luciper: Doborsa: lol vagyon. No vigyetek á lattrokat á főredőbe: Tű kedig ki siyessetek ismeg az vilagba. Mert ketseges vagyok á nagy Mesternek fiahoz. Mert műuel hogy igen sieti á szeles vilagban meg predicaltatni az ő Euangeliomat, felek, hogy veget teszen az vilagi dologban, es el iő itilni az eleuenek es holtakat. Siessetek ezokaert vele: Mert mikor hamlik á hars, akor kel őtet hantani. Hordgyatok ide bőuen bennek: vgyan ama keuerőkben is hozatok. Felele az Hispan: Felseges Vram. Annyera hordottuc immar őket, hogy á kőuerekben es nagysagossokban nem

 igen

ſgen ſok vagyon hatra: hiſem felſeged io neuen veſzi az Egregiuſſokat is elegy chepkekkel. Monda Luciper: Nem gondolok vele: Chak hogy bóuen hordgyatok, es hogy á to meg tóllyek.

ERTELME.

Ennek é ſabulanak ſem ſzűkſeg igen hoſſzu ertelmet meg iedzenünk. Mert minden ember iol veheti eſzebe hogy inti è fabula az Vrakat, nemes nepóket es kazdagokat, hogy kegyetlenek ne legyenek á ſzegenyekhóz, es ſemmi tóruentelenſeget ne műuellyenek raytok. Mert á ſegenyek meg keſſeródnek es meg buſſulnak á nyomoruſagokban, es fohaſzkodnak az Vr Iſtenhóz: Es az Vr Iſten meg halgattya fohaſzkodaſſokat, es meg bűntóti á kegyetleneket, az ó tóruentelenſegókert es nyomorgataſſokert. Mert ó maga aſzt mondgya Moſes altal: Meg ne banchatok es ne ſomoritſatok az ózuegyeket es aruakat. Mert ha meg bantandgyatok óket: ottan kialtnak en hozzam: Es en kegyelmes Iſten vagyok, es hamar meg halgatom á ſzegenyeknek kialtaſſat. Meg verlek tűteket. A tű feleſegtók ózuegye, es gyermóktek aruakka leſznek. De mind

mind ez keues volna, ha á dolog chak ebben meg maradna: De ſzent Pal aſzt mondgya: hogy egy kegyetlen raggadazonak ſinchen az Iſtennek orſzagaban reſze.

C. FABVLA.

Egy pachirtarol, es annak fiairol.

EGY pachirta feſzket raka á ſzanto fólden valo buzaban. Es midón monnyait últe volna, es fiait kikóltótte volna, monda az ó fiainak: Eſzeſſek legyetek, es á buzabol ki ne mennyetek: Maradgyatok á feſzókben meglen io ſzarnyoſſok leſztek. En ónnetek hordok. De addig, meg en nem leſzek ielen, vigyazatok, es halgaſſatok reia, ha valaki valamit itt à buza mellet ſzolland, hogy megh tudgyatok ennekem mondani. Es mikoron à pachirta el ment volna, elióue á buzanak az Vra ó kűſſebik fiaual: Es megh aluan á buza mellet, monda az ó fianak, Io fiatskam: Latode hogy meg ert á buza, es hogy idó aſzt aratni: Ezokaert meg ma el menny, es Meg ſolirſad à mi baratinkat, es hid el óket, holnap reggel elióyenek ſarlokal, es meg araſſak á buzat,

zat. Es aſzt monduan haza fele indula. El iő-
uen á pachirtta az ő fiaihoz, meg kerde őket,
ha valakitől valamit hallottanak volna? Es
mondanak á fiai: O ides annyam. Igen meg
iyőttűnk vala: Mert ide iőt vala á gazda egy
fiaual: es meg hadgya neki, hogy holnappra
el hiya az ő baratit á buzat le aratni: Ezoka-
ert ſies, ides annyank, vidgy minket inneg
mashoua: Mert, igen felűnk. Monda á pachir
ta: Io fiaim, Ne fellyetek: Ha á gazda az ara-
teſt biſzta az ő baratira: nyiluan meg hidgy-
etek, hogy holnap nem leſzen ſemmi benne,
Nem ſzűkſeg ezokaert, hogy el vigyelek ma-
inneg. Maſod nap iſmeg el mene á pachirta,
hogy őnniek hozna fiainak. Es igen reggel
iőue á buza mele à buzanak az Vra: es mind
el vara bararit á buza arataſra, miglen immar
á nap igen meg beuűlt vala: De ime ſenki né
iőue. Monda ezokaert á gazda az ő fianak:
Nem tudom mit chinalnak az baratim, hogy
nem iőnek aratni: el kezdnek ezek engemet
keſtőtni. Ezokaert mennyel, io fiam, es hid
reggelre à mi rokoninkat, hogy el iőyenek a-
ratni: Mert igen meg ert á buza. Es haza fele
idula. Mikoron á pachirta fiaihoz iőt volna,

Meg mondak reſzkőtue az annyoknak, hogy
á gazda ott volt volna, es ekeppé parancholt
volna fianak, hogy regelre à rokonſagit hina
el az aratoba. Monda á pachirta: Ne fellye-
tek, io fiaim, Semmi nem kel benne: ez vttal
is el mulik az idő heiaba, Es maſod nap io reg
gel iſmeg el iőue á gazda, es erőſſen vara az
ő tokonſagit az arataſra: De ſenki nem iőue
affele. Monda ezokaert á gazda: Io fiam: La,
tod, hogy ninchen hiuſeg ſem baratinkban.
ſem tokonſaginkban: mind ſűketſegre veſik
à dolgot. Ezokaert, ne egyűnk mas ember
ſzaiaual: hanem mi magunk kezdgyűnk es
nyullyunk hoza. Hozd holnap ket ſarlot, egy-
iket ennekem, á maſikat te neked, es mi ma-
gunk le araſſuk á buzat, hogy ide ne veſzſzen
Es eſzt monduan, haza menenek. Mikoron
à pachirta haza iőt volna, nagy felelémel meg
mondak á fiai, á mit mondot vala á gazda. Es
felele az annyok, es monda: Io fiam: eſzt im-
mar ne vegyük ſűketſegre: immar ſzükſeg el
mennűnk: Mert im̃ar á gazda dolga elő me-
gyen. Miert hogy ő maga hoza nyul. Es fel
veue fiait, es el viue onneg mas hellyta. Ma-
ſod nap kedig el iőue à gazda, az ő fiaual, es

az aratashoz kezduen, szepen le veuek á buzat, es keuekben kőtuen kalandgyaba rakak aszt á szanto földen. Es monda á pachirta az ő fiainak, Lattyatoke, io fiaim, hogy szűkseg volt el iőnűnk onneg. Lam mondam, hogy mihelt á gazda ő maga hoza kezd, ottan elő megyen á dolog.

ERTELME.

E Fabula előszer aszt ielenti, melly igen veltan talaltatik egy hivv barattya auagy rokonsaga embernek, az emberek kőzet: Azert szoktanak kőz beszedben mondani: Mikor barattyaual embernek szűkségrek: Akor őtuen ser egy fontos mertekre. Annak vtanna arra tanit e fabula, hogy ki ki mind ő maga lasson dolga hoz, es masra ne bizza: Mert ottan meg chalatkozik. Masnak nem fay á te karod: Bizony nem gondol vele: Mert nem őue. Ezokaert ha únnőt á sarba dől, te magad fogd á farkat, es erőssen emellyed. Mert ha temagad hoza nem nyűlsz, ketsegnelkűl oda hal á sarba. Ha ezokaert á gazda aszt akaria, hogy io előmente legyen az ő dolganak. Tehat szűkseg, hogy ő maga legyen á szolgalo leany.

leany. Ezert mondottak á regyek? Michodatol hizik igen á lo? Feleltenek A chalados embernek szőmeről, az az, ha ő maga lattya szűnetlen, mint bannak á á szolgak á louokkal. Mert ha á gazda ő maga nem lat hoza, chak hamar ollyan leszen, hogy minden oldala chonttyat meg szamlalhatnad, Ismeg, Mitől sirodik igen á szanto föld? Feleltenek: A ganetol, mellyet á gazda saruiaual reaia viszen. Euel aszt ielentőttek, hogy ha á gazda gyakorta á szanto földre megyen, es hoza lat, mikeppen á bereek sszantnak, mint vettik be á földet, es mint boronallyak be, tehat nyiluan io gabonaia lesen.

A fabulak kőnyuenek vege.

REGESTRVM, AVAGY Mutato Tabbla, á Fabulaknak rendi ſzerent.

A Kakaſrol es Gyóngyról. Elſő
A Farkaſrol es Baranyrol. ii
Az Egerról, Bekarol es Heiarol. iii
Az Ebról, es Iuhrol. iiii
Az ebról,es Kontz huſrol. v
Az Oroſzlanrol, Ketskeról,es Iuhrol, vi
Az Oroſzlanrol,Rokarol es Szamarrol, vii
A Farkaſrol,es Darurol. viii
Ket Ebról. ix
Ket Egerról. x
A Keſſeleról es Rokarol. xi
A Keſſeleról, Variurol es Chigarol. xii
A Hollorol, es Rakarol. xiii
Az Oroſzlanrol,Vadkanrol, Tulokrol es Szamarrol. xiiii
A Szamarrol es Szattinrol. xv
Az Oroſzlanrol,es Egerról. xvi
A Fetskeról es egyeb Madarakrol, xvii
A Bekakrol, Mint Iupitertól Kiralyt kiuantanak es kertenek. xviii
Ket Heiarol. xix
A Galambokrol, Heiarol es Oellyvvról. xx
Az
Az Orvvrol es Komondorrol. xxi
Az ag Lorol, es ag Agarrol. xxii
A Nyulakrol es Bekakrol. xxiii
A Farkaſrol,es á Ketske geledetskeról. xxiiii
A Szegeny emberról,es á Kegyorol. xxv
A Rokarol es Eſztragrol. xxvi
A Farkarol es Kepról. xxvii
A Hollorol,es á Pauakrol, xxviii
A Legyról es Hangyarol. xxix
Egy Farkaſrol es Rokarol. xxx
A Bekarol es Oekerról. xxxi
Az Oroſzlanrol es á Paſztorrol. xxxii
Az Oroſzlanrol es Lorol. xxxiii
A Lorol es Szamarrol, xxxiiii
A Negy labu Lelkes allatokrol,es Madarakrol,es á Puppenneuerról. xxxv
A Philomeneról, es az Oelvvtól. xxxvi
A Farkaſrol es Rokarol. xxxvii
A Szaruaſrol,es Vadaſzrol. xxxviii
A Farkaſſokrol, Iuhokrol, es Komondorokrol. xxxix
A Ferfiurol. Feyſzeról es Fakrol. xl
A Farkaſrol es Komondorrol, xli
A Kezekról, Labakrol,es Haſsrol, xlii
A Maiomrol, es Rokarol. xliii
A Szaruaſrol, Oekkerról,es Chalados emberról. xliiii

Az Oroſzlanrol, es Maiomrol. xlv
A Nyulrol, es Kekkapoſztarol. xlvi
A Variurol es Veder vizrol. xlvii
A Farkaſrol, vadáſzrol, es Paſzt. xlviii
A Madaraſzrol, es Madarakrol. xlix
A Maimokrol, es ket emberrol, Egyik igazmondorol, Maſik, Hizelkederol. L
Egy Lorol, Szaruaſrol es Vadaſzrol. li
Egy Szamarrol es Oroſzlanrol. lii
A Keſſelerol es egyeb apra Madarak. liii
Egy Oroſzlanrol, es á Rokarol. liiii
Egy ag Koſsrol, es harom gyermekdid koſſokrol. lv
Egy Emberrol, es Oroſzlanrol, lvi
A Bolharol, es Teuerol. lvii
A Handgyarol es Szekczerol. lviii
Az Iuhrol, es Variurol. lix
A Fennyúfarol, es Nadſzalrol. lx
Egy Eſzuerrol, Rokarol es Farkaſrol. lxi
Egy gyermekdid Vadkanrol, Diſznokrol, es Baranyokrol. lxii
Egy Rokarol es Kakaſrol. lxiii
Egy Porrol, Sarkanrol es Rokarol. lxiiii
A Matskarol es Rokarol. lxv
Egy Farkaſrol, es á Porokrol. lxvi
A Rokarol es Kakaſrol. lxvii
gy Farkaſrol, es Bakrol. lxviii

Egy Farkaſrol, es egy Szamarrol. lxix
Egy Rokarol, Farkaſrol, es Oroſzlan. lxx
Egy fingo Farkaſrol. lxxi
Egy Farkaſrol, es eh Komondorrol. lxxii
A Szegenbol lótt kazdag emberrol: es á Kazdagbol lótt ſzegenrol. lxxiii
Egy Farkaſrol, egy Rokarol, es Rokanak Lupeſco fiarol. lxxiiii
A Komondorrol, es Farkaſ, es Koſs. lxxv
Egy Emberrol, es Oroſzlanrol. lxxvi
A Keſſelerol, es Hollorol. lxxvii
Egy Rokarol, es egy Bakrol. lxxviii
A Kakaſrol es Matskarol. lxxix
Egy Rokarol, es Szederyrol. lxxx
Egy emberrol, es egy Baluanrol, lxxxi
Az egerokrol, es Matskarol. lxxxii
Egy iuh paſztor gyermekrol. lxxxiii
Egy Hangyarol, es Galambrol. lxxxiiii
A Mehrol es Iupiter Iſtenrol. lxxxv
Egy Ferfiu es annak ket Felleſege. lxxxvi
Egy Aſzſzonnyalat, es Farkaſrol. lxxxvii
A tekenes Bekarol, es Keſſele. lxxxviii
Ket Rakrol. l xxxix Ket Tarſrol. CL
Egy Pauarol, es Darurol. xci
Negy Oekerrol, es egy Oroſzlanrol. xcii
Egy Fennyifarol, es Galagonnyarol. xciii
Egy ſiro gyermekrol, es egy Orvvrol. xciiii

Egy Ludrol,es egy arany Ludmonnyrol xcv
Egy Porrol,es egy ſzep Madarkarol. xcvi
Egy Porrol, Farkaſrol, Rokarol es egy Sayttrol. xcvii
Egy Madaraſzrol,es á Madarakrol. xcviii
Egy nemes emberrôl, es az Oerdegrôl. xcix
Egy Pachirtarol, es annak fiairol. C

FINIS.
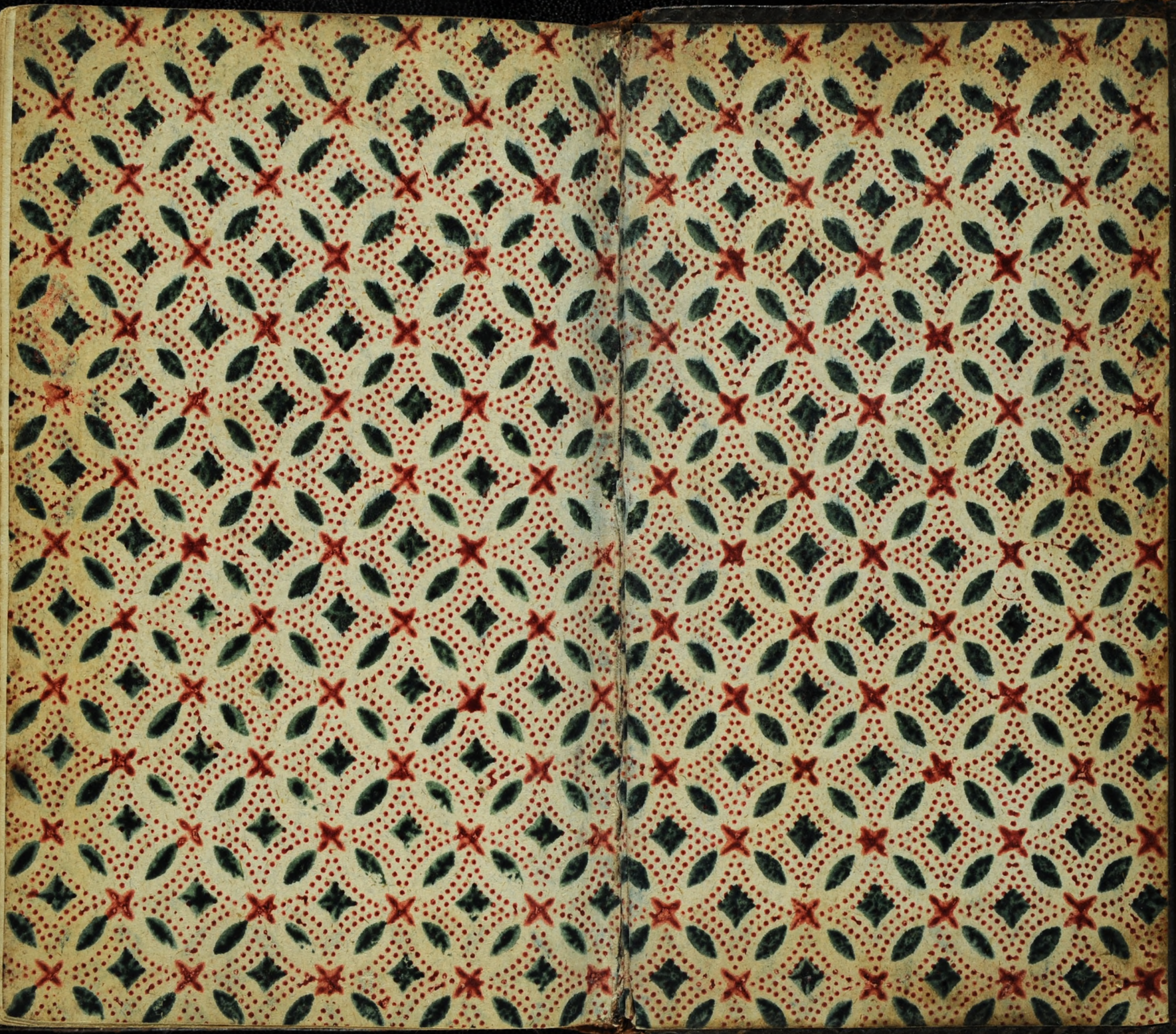
A M.N.M.SZEUM KÖNYV-TÁRA